

Ciutats amigues de les persones grans

Ajuntament de Montcada i Reixac

**Diputació
Barcelona**

#DibaOberta

Montcada
Ciutat Amiga
de les **Persones**
Grans

Desembre 2018

Estudi elaborat per encàrrec i amb la col·laboració de

**Ajuntament de
Montcada i Reixac**

Direcció tècnica

Luis Berrios Novoa

Subsecció Projectes i Programes Autonomia Personal i Dependència

Gerència de Serveis de Benestar Social

Àrea d'Atenció a les Persones

Consultoria tècnica

Spora Sinergies, SCCL

Professionals participants

Marcel Balasch, co-director

Mireia Faucha, coordinadora de projecte

Índex

Marc general del projecte.....	7
Objectius.....	9
Metodologia.....	10
Característiques de Montcada i Reixac.....	18
Resultats de la diagnosi.....	25
Propostes de millora.....	79
Propers passos.....	93
Bibliografia.....	95
Annex 1. Taules resum.....	96
Annex 2. Relació entre necessitats, actuacions realitzades i propostes.....	110
Agraïments.....	131

Marc general del projecte

1. Xarxa 'ciutats amigues de les persones grans'

El present document s'emmarca dins del projecte internacional Xarxa Mundial de Ciutats Amigues de les Persones Grans (Age Friendly Cities, AFC per les seves sigles en anglès) promoguda per l'Organització Mundial de la Salut (OMS). El programa de l'OMS neix el 2005 a partir de les anàlisis realitzades en el XVIII Congrés Mundial de l'Associació Internacional de Gerontologia i Geriatria de Rio de Janeiro. Aquesta anàlisi posa de relleu la necessitat d'impulsar estratègies per donar resposta a les dues característiques demogràfiques definidores del segle XXI: l'**envelliment demogràfic** i el **procés d'urbanització**.

En les últimes dècades hem contemplat un envelliment progressiu de la població que, lluny d'aturar-se, augmentarà progressivament. Segons les projeccions de l'OMS, el número de persones de més de 60 anys s'haurà duplicat entre el 2000 i el 2050. En altres paraules, al 2050, 1 de cada 5 persones serà major de 60 anys (OMS, 2018). La millora significativa del benestar i la qualitat de vida dels nostres entorns propers ha revertit en l'augment de l'esperança de vida. Aquesta transformació social esdevé un important repte amb conseqüències en l'àmbit social, familiar, laboral, o de serveis (Nacions Unides, s.d.). Alhora, aquesta tendència demogràfica està estretament lligada a l'augment de població en entorns urbans. Si en l'actualitat, segons dades de l'INE, 7 de cada 10 persones viuen en ciutats de més de 10.000 habitants, es preveu que l'any 2030 aquesta xifra s'elevi fins el 81,1%. A escala global, les diferències seran de magnituds molt superiors (del Barrio & Sancho, 2009).

Davant d'aquests fenòmens demogràfics, que es calcula que seguiran en augment les properes dècades, l'OMS planteja treballar per crear ciutats amigues de les persones grans. Per fer-ho, parteix de la premissa que **un entorn és amigable amb les persones grans quan facilita que envelleixin de forma activa**.

Amb l'objectiu de contribuir a la creació de ciutats amigues de les persones grans, l'OMS va crear l'AFC. Aquesta xarxa té l'objectiu que els municipis incorporin la perspectiva de l'envelliment actiu en la planificació municipal per tal de crear ciutats amb polítiques, serveis i estructures que permetin a les persones grans viure de forma digna, tenir una bona salut i participar de forma plena en la societat.

Així doncs, aquesta diagnosi s'emmarca en les prescripcions que estipula l'OMS com a requisits necessaris per formar part a la Xarxa Mundial de Ciutats Amigues de les persones grans.

2. L'envelliment actiu

L'OMS defineix l'envelliment actiu com el «*el procés d'optimització de les oportunitats per a la salut, la participació i la seguretat amb la finalitat de millorar la qualitat de vida de les persones a mesura que envelleixen*» (OMS, 2002).

Una ciutat amiga amb les persones grans, doncs, serà aquella que disposi de **polítiques, serveis i estructures que permetin a les persones grans envellir amb la millor qualitat de vida possible**. És a dir, ha de facilitar que les persones grans visquin de forma digna i segura, que tinguin una bona salut, i que puguin participar de forma plena en la societat.

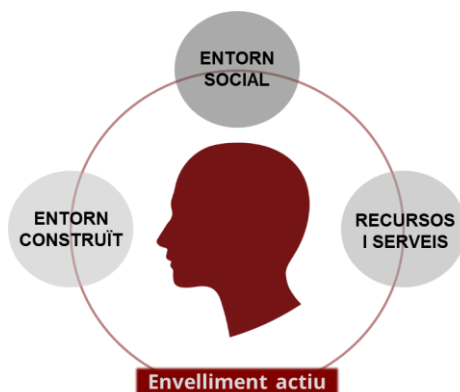
L'envelliment actiu depèn de múltiples factors i determinants que van més enllà de les característiques individuals. Així, hi intervenen determinants econòmics i laborals, determinants socials, característiques físiques de l'entorn, o la disponibilitat de serveis o recursos. Totes aquestes variables interaccionen determinant de quina forma envelliran les persones.

Una part important d'aquests determinants es poden abordar des de les ciutats on vivim. Per això, és tan rellevant la implicació dels municipis a l'hora de promocionar un entorn que afavoreixi l'envelliment actiu.

3. Àrees de treball

Per tal de desenvolupar programes per millorar el grau de promoció de l'envelliment actiu (grau d'amigabilitat de la ciutat), l'OMS ofereix eines i indicacions per poder fer una anàlisi de la situació de cada ciutat i planificar les accions necessàries per millorar-la. En aquest sentit, les diferents guies de l'OMS estableixen que cal dur a terme una anàlisi de la ciutat que tingui en compte els múltiples determinants de l'entorn físic i social que influeixen en la promoció de l'envelliment actiu.

Per fer-ho, a més, proposa agrupar aquestes variables en 8 dimensions que ha de contemplar el programa de ciutats amigues:

- Espais a l'aire lliure i edificis
- Transports
- Habitatge
- Respecte i inclusió social
- Participació social
- Participació ciutadana i treball
- Comunicació i informació
- Serveis socials
- Serveis de salut

Seguint aquestes indicacions, tant la diagnosi com les propostes de millora s'organitzaran entorn a aquestes àrees de treball.

Objectius

1. Objectiu general

L'objectiu d'aquest document és **analitzar el grau en què la ciutat de Montcada i Reixac promoció l'envelliment actiu (amigabilitat) i elaborar propostes de millora** que permetin adaptar-la a les persones grans.

2. Objectius específics

Més concretament, els objectius específics són:

- Analitzar els factors de la ciutat que contribueixen a la promoció de l'envelliment actiu, així com aquells que la dificulten en relació a l'entorn físic (espais a l'aire lliure i edificis; transport; habitatge), l'entorn social (respecte i inclusió social; participació social; participació ciutadana i treball) i l'àmbit dels serveis (comunicació i informació; serveis socials; serveis de salut).
- Elaborar propostes de millora per donar resposta a les necessitats identificades en l'anàlisi dels diferents àmbits de treball, que orientin el futur pla d'acció.

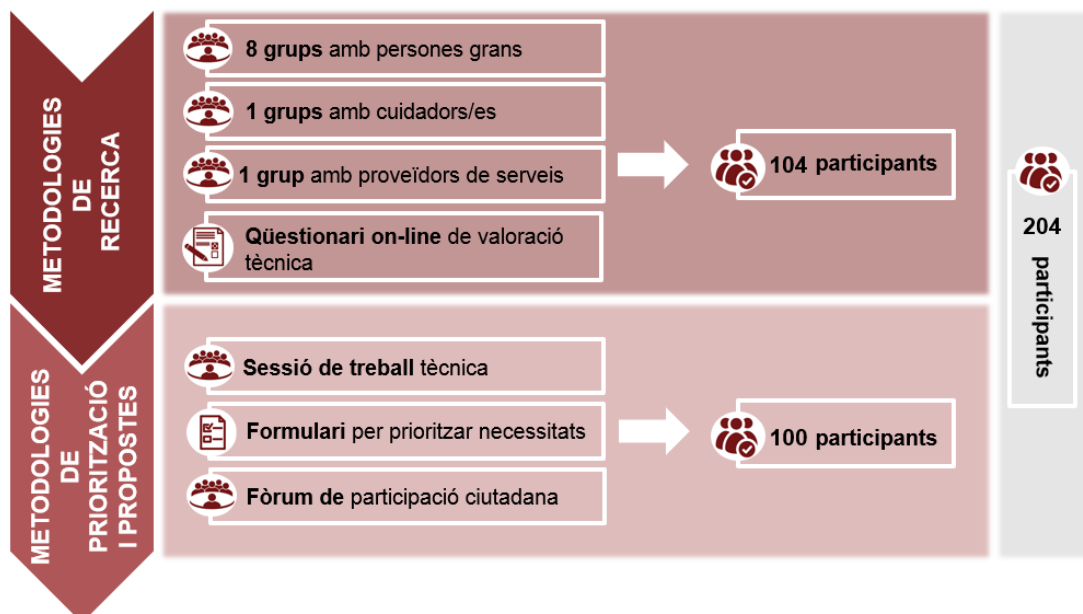
Metodologia

La metodologia emprada es basa en les recomanacions formulades pel Protocol de Vancouver (OMS, 2007); un dels protocols que ofereix l'OMS per desenvolupar el projecte "Ciutats i comunitats amigables amb les persones grans" promogut per la OMS. El protocol ofereix un conjunt de propostes sobre com cal desenvolupar un diagnòstic de la ciutat.

La principal característica de la metodologia que planteja aquesta guia és l'ús d'una **perspectiva bottom-up** de recerca **que situa les persones grans al centre del diagnòstic** per tal que siguin elles mateixes les que identifiquin aquells aspectes que fan de la seva una ciutat amigable i aquells altres que ho dificulten. En altres paraules, aquesta proposta sosté que per conèixer els punts forts i dèbils que presenta una ciutat cal preguntar a les mateixes persones grans quines són les seves valoracions i les demandes.

Així doncs, la metodologia utilitzada conjuga, per una banda, respondre a les prescripcions metodològiques suggerides pel protocol de Vancouver; i, per l'altra, ajustar el projecte a les particularitats del municipi de Montcada i Reixac.

A continuació, es presenten les diferents metodologies de recerca i d'elaboració de propostes i prioritització que s'han utilitzat: grups de discussió, qüestionari interàrees, fòrum de participació ciutadana, sessió de contrast i formulari de prioritització. Aquestes metodologies ens han permès accedir a un **total de 204 participants**, provinents del cos tècnic municipal, treballadors/es de serveis que proveeixen serveis a persones grans, cuidadors i cuidadores de persones grans i, el més important, del col·lectiu de persones grans. La següent figura recull un resum de les metodologies i el total de participants:

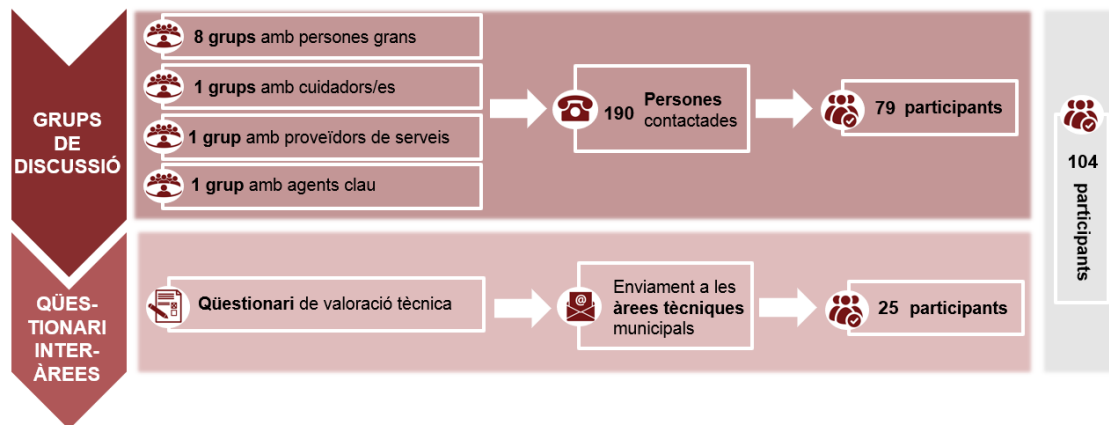

1. Metodologies de recerca

La metodologia de recerca se centra, principalment, en una aproximació qualitativa amb l'objectiu de poder obtenir un quadre significatiu dels principals factors psicosocials implicats en els discursos i valoracions sobre el grau 'd'amigabilitat' o, en altres paraules, el grau en què l'entorn físic, l'entorn social i cultural, els mitjans d'informació i comunicació, els serveis socials i els serveis sanitaris de la ciutat afavoreixen l'envelliment actiu. Aquesta metodologia s'ha dut a terme a través de **grups de discussió** amb persones grans, persones cuidadores i proveïdors de serveis.

Per complementar la informació provinent de la metodologia qualitativa, s'ha elaborat un **qüestionari** per tal que les diferents àrees tècniques de l'Ajuntament valoressin el grau d'amigabilitat dels diferents àmbits d'anàlisi mencionats al paràgraf anterior.

La figura següent resumeix les metodologies emprades en aquesta fase i el número de persones que hi han participat:

1.1 Grups de discussió

La metodologia qualitativa centra la seva atenció en els significats i les formes d'atorgar sentit de les persones consultades. Aquesta estratègia permet explorar diferents qüestions: coneixements, actituds i comportaments que conformen la vida quotidiana de les persones grans.

Seguint aquesta orientació metodològica, s'han dut a terme un total de **11 Grups de discussió** amb persones grans, persones cuidadores i professionals proveïdors de serveis a les persones grans. Durant els grups de discussió s'ha animat a les persones a debatre sobre els elements que incideixen a l'hora d'assolir una ciutat 'amigable' i que afavoreixi les polítiques d'envelliment actiu.

Tenint en compte les indicacions del Protocol de Vancouver i adaptant-lo a les característiques específiques de la població de Montcada i Reixac s'han desenvolupat els següents **8 grups de discussió (GD) a persones grans**, que han reunit un total de **59 persones**:

- GD zona sud de Montcada i Reixac amb persones de 60 a 74 anys.
- GD zona sud de Montcada i Reixac amb persones de 60 a 74 anys.
- GD zona sud de Montcada i Reixac amb persones de més de 75 anys.
- GD zona nord de Montcada i Reixac amb persones de 60 a 74 anys.
- GD zona nord de Montcada i Reixac amb persones de més de 75 anys.
- GD zona centre de Montcada i Reixac amb persones de més de 60 anys.
- GD específic pel barri de Mas Rampinyo amb persones de més de 60 anys.
- GD específic pel barri de Can Cuiàs amb persones de més de 60 anys.

A més, s'han desenvolupat tres **grups de discussió específics per a poblacions concretes** que tenen coneixements específics sobre les necessitats de les persones grans. En aquests grups hi han participat un total de **20 persones**:

- GD amb persones cuidadores de persones grans (8 persones).
- GD amb professionals proveïdors de serveis a les persones grans (7 persones).
- GD amb agents clau del municipi (5 persones).

1.2 Qüestionari interàrees

Per tal de recollir les valoracions tècniques dels i les professionals que treballen a l'Ajuntament, s'ha administrat un qüestionari de valoració sobre les 9 àrees de treball.

Elaboració del qüestionari

El qüestionari ha estat elaborat a partir d'un **l·listat de control sobre l'estat de les 9 àrees** de treball del projecte. Cada àrea de treball inclou un l·listat d'ítems que fan referència als diferents elements que poden contribuir a una ciutat amiga de les persones grans.

Administració i anàlisi del qüestionari

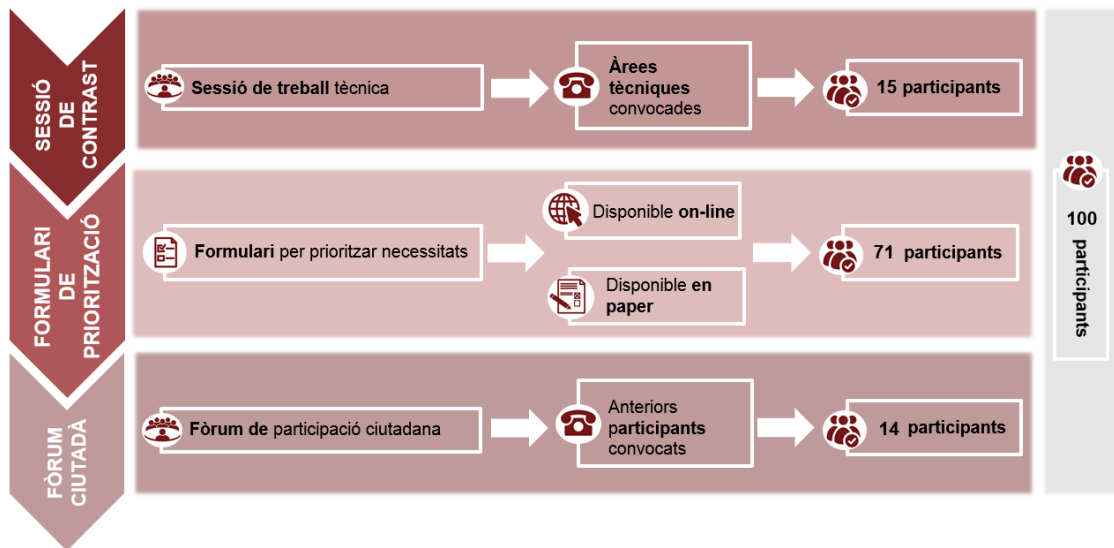
Un cop elaborat el qüestionari, s'ha fet arribar a tots els tècnics/es de l'Ajuntament de Montcada i Reixac via on-line. D'aquesta manera, s'han recollit un total de **25 respostes**, entre les quals hi ha com a mínim una persona representant de cada àrea tècnica de l'Ajuntament.

Finalment, l'anàlisi de les respostes permet obtenir una aproximació i ponderació tècnica dels mateixos aspectes que s'han valorat als grups de discussió. Aquesta anàlisi serveix, doncs, d'element de contrast de les aportacions realitzades per part de la ciutadania.

Ajuntament de Montcada i Reixac		Ajuntament de Montcada i Reixac		Ajuntament de Montcada i Reixac		Ajuntament de Montcada i Reixac		Ajuntament de Montcada i Reixac	
Ciutats Amigables de les persones grans		Ciutats Amigables de les persones grans		Ciutats Amigables de les persones grans		Ciutats Amigables de les persones grans		Ciutats Amigables de les persones grans	
1. Espais a l'aire lliure i edificis Les zones públiques són netes i agradables. Els espais verds i jardins a l'aire lliure són suficients i ben mantenits i són accessibles. Les voreres presenten bon estat de manteniment i reserves als vianants. Les voreres són antilliscants, són suficientment a càrrec de neu i presenten cordons en desviat de carrer. Els creuaments per als vianants són suficients i per a persones amb diferents nivells i tipus de discapacitats amb visió, sensibilitat visual i/o d'entrecruament adequats. Els conductors obeeixen el pas als vianants en les vies creuaments per als vianants. Els carrils bici estan separats de les voreres i dels vianants. La seguretat a l'aire lliure és fomentada mitjançant il·luminació dels carrers, patalles policials i educació. Els serveis estan situats en forma agrupada i són accessibles. Es preveuen serveis especials per a clients, com mostradors de servei separats per a persones grans. Els edificis estan concordejats, servitzats i tenen suficients ascensors i rampes accessibles. Els bancs públics exteriors i interiors són suficients i ben mantenits i són accessibles. Si ho consideres adient, pots fer servir aquest espai (Espais a l'aire lliure i edificis), ja sigui posant aquest etc. *Es opcional respondre aquesta pregunta		2. Transport Els costos del transport públic són uniformes amb els d'altres modes de transport. El transport públic és fiable i freqüent, inclou serveis a horari i festius. Es pot accedir a totes les zones i serveis mitjançant transport públic, amb bones condicions de connexió i preus adequats. Els vehicles estan nets, presenten bon estat i són accessibles, no estan abarrotats de passatgers i presenten prioritats que són necessàries. Els conductors parquen en les zones designades per facilitar l'accés, i no bloquegen els carrils bici o altres zones. Les parades i estacions de transport estan ben il·luminades, són accessibles, segures, i tenen suficients i accessibles serveis i informació. Es facilita informació completa i accessible sobre rutes, horaris i instal·lacions per a persones grans. Es preveuen un servei de transport voluntari que sigui útil. Els taxis són accessibles quant al preu i les condicions són bones i accessibles. Els camins presenten bon estat de conservació i estan ben il·luminats. El flux vehicular està concordejament regulat. Les condicions són bones d'observació dels conductors.		8. Serveis comunitaris i de salut S'ofereix una gamma adequada de serveis comunitaris per promoure, mantenir i resoldre les necessitats dels ciutadans. Els serveis de cura domèstica inclouen feines domèstiques. Els serveis de salut i socials estan situats accessibles amb tots els mitjans de transport. Les instal·lacions de cura residencial i les persones grans estan situades prop dels serveis. Les instal·lacions de serveis de salut i co-habitació són accessibles i tenen un bon estat. Es preveuen informació clara i accessible sobre salut i socials per a persones grans. El finançament de serveis és coordinat i adient. Hi ha personal de suport, servei i assistència a persones grans. Les barres arquitectòniques que impedeixen l'accés a serveis són minimitzades. Si ho consideres adient, pots fer servir aquest espai (Serveis comunitaris i de salut), ja sigui posant aquest etc. *Es opcional respondre aquesta pregunta		4. Participació social Les veus per a esdeveniments i activitats són escoltades, són accessibles, estan ben comunicades i són accessibles. Els esdeveniments es realitzen a horaris que són accessibles per a les persones grans. És possible assistir a les activitats i els esdeveniments. Les activitats i atraccions tenen preus accessibles i són accessibles o addicionals. Es preveuen bones informacions sobre activitats i esdeveniments accessibles i accessibles de les vies de transport per a persones grans. S'ofereix una àmplia varietat d'activitats adient a les persones grans. Els esdeveniments que inclouen a persones grans són accessibles i accessibles de les vies de transport per a persones grans. Es realitzen activitats per diferents zones per a les persones grans. Es preveuen una gamma d'opcions accessibles per a persones grans amb capacitat, reconeixement, guia i complicitat personal. Es promou i es dona suport a les opcions i independència per a persones grans i es preveuen oportunitats de treballadors grans. Els organitzadors encoratgen de la pressió de les persones grans i voluntaris encoratgen i faciliten les persones grans. Es promou la discriminació en base a l'edat, la conservació, promoció i capacitat d'empreses. Si ho consideres adient, pots fer servir aquest espai (Participació social), ja sigui posant aquest etc. *Es opcional respondre aquesta pregunta		7. Comunicació i informació Un sistema de comunicació bàsic i eficaç arriba als residents de la comunitat de totes les edats. S'assegura la distribució d'informació periòdica i àmplia i es preveuen accés coordinat i centralitzat. S'ofereix en forma periòdica informació i difusió d'informació a les persones grans. Es promou la comunicació accessible per a les persones grans. Les persones en risc d'aïllament social reben informació personalitzada a través d'activitats de la seva comunitat. Els serveis públics i comercials preveuen serveis personalitzats i accessibles a comanda. La informació impresa i inclou formularis oficials, lletres i lletres en pantalles de televisió, i lletres en presentacions accessibles i accessibles en les vies de transport per a persones grans. La comunicació impresa i verbal utilitza paraules senzilles i conegudes en oracions curtes i directes. Els serveis de comunicació telefònica preveuen instruccions en forma senzilla i clara, i informen clarament com esperar el missatge en qualsevol moment. Els dispositius electrònics, com telèfons mòbils, ràdios, televisors, càmeres fotogràfiques i càmeres fotogràfiques, són accessibles i accessibles grans i accessibles grans. Existeix un accés ampli del públic a computadores i a Internet, sense cap cost o amb un cost mínim, en llocs públics amb oficines del govern, centres comunitaris i biblioteques. Si ho consideres adient, pots fer servir aquest espai per ampliar la seva valoració i aprofundir en els temes plantejats en aquest bloc (Comunicació i informació), ja sigui posant aquest etc. *Es opcional respondre aquesta pregunta	

2. Metodologies d'elaboració de propostes i prioritització ciutadana

Per completar l'anàlisi s'han dut a terme un conjunt de sessions participatives tant amb professionals tècnics de les diferents àrees municipals com amb ciutadania, durant les quals s'han prioritzat les necessitats identificades en el present estudi i també s'han formulat propostes d'actuació. La figura següent recull les diferents metodologies emprades i el número de participants:

2.1 Sessió de contrast interàrees

La sessió de contrast interàrees ha estat un grup de treball tècnic que ha reunit 15 tècnics/es de diferents àrees de l'Ajuntament. L'objectiu ha estat identificar aquelles actuacions que poden donar resposta a les necessitats i demandes detectades durant la fase de diagnòstic del projecte 'Ciutats Amigues de les persones grans'. Concretament, la sessió ha permès recollir les actuacions diferenciant-les segons els següents criteris:

- **Actuacions actuals:** si l'actuació que ja s'està duent a terme i, únicament, caldria seguir desenvolupant.
- **Actuacions noves:** si l'actuació que no s'està desenvolupant i, per tant, implicaria generar-la de nou.
- **Ampliació d'actuacions:** si és una actuació que ja s'està duent a terme però que caldria ampliar.

A més d'aquesta informació, s'ha establert la relació entre cadascuna de les actuacions i l'àrea o àrees implicades en la seva implementació.

2.2 Formulari de prioritització on-line

Amb l'objectiu de conèixer quina importància atorga la ciutadania de Montcada al conjunt de valoracions i opinions sorgides en el transcurs dels grups de discussió, s'ha elaborat un llistat que condensa en **57 ítems** les principals necessitats detectades al diagnòstic.

A continuació, s'ha dissenyat un formulari en què es demanava a la ciutadania que atorgués el grau d'importància que, al seu parer, tenien cadascun dels ítems. Aquest formulari ha estat disponible durant tres setmanes en la seva versió online. Paral·lelament, també s'ha administrat en paper en diferents equipaments (Casals, Centres Cívics, Ajuntament, Casa de la Vila) amb l'objectiu que poguessin emplenar-lo aquelles persones que no estan avesades en el maneig de les noves tecnologies. Mitjançant ambdues vies d'administració, s'han aconseguit un total de **71 respostes**.

El resultat de la suma de respostes rebudes ha permès jerarquitzar els 57 ítems de major a menor rellevància ciutadana.

2.3 Fòrum de participació ciutadana

Per últim s'ha dut a terme un fòrum de participació ciutadana en què s'ha convocat a diverses persones grans que ja havien participat prèviament en els grups de discussió. En total, hi ha participat 14 persones.

El fòrum de participació s'ha dut a terme amb els objectius següents:

- **Retorn:** en primer lloc, fer un retorn de la tasca de recerca realitzada, presentant les principals necessitats i problemàtiques identificades.
- **Priorització de necessitats:** en segon lloc, prioritzar les necessitats identificades en funció de la seva magnitud.
- **Recull de propostes:** per últim, recollir propostes d'actuació que donin resposta a les necessitats identificades.

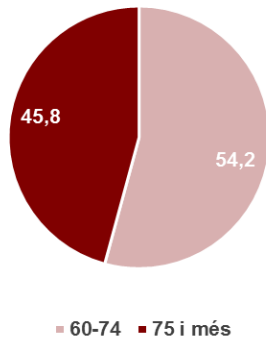
3. Característiques de les persones grans

En el present estudi, tal com s'ha exposat anteriorment, han participat un total de **59 persones majors de 65 anys**, que han format part dels 8 grups de discussió. Durant la seva celebració es va administrar un beu qüestionari per conèixer la composició sociodemogràfica de les persones participants, que es resumeixen a continuació:

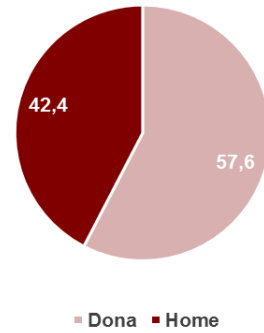
Característiques sociodemogràfiques

El perfil dels i les assistents ha estat homogeni tant pel que fa al **sexe** (56% dones i 42% homes), com l'**edat** (el 54% té entre 60-74 anys i el 46% té 75 anys o més). Per altra banda, un 93,2% de la població participant declara estar **jubilada**.

Gràfic 1. Edat de les persones participants

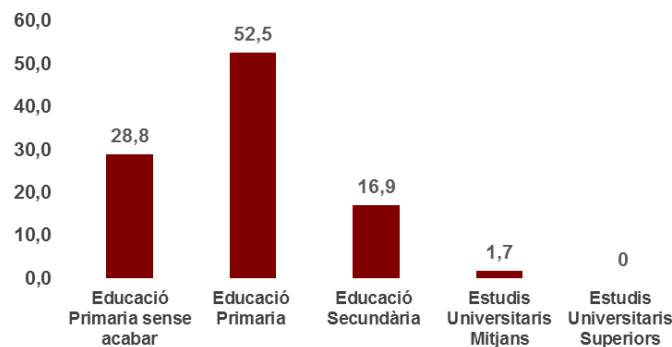

Gràfic 2. Sexe de les persones participants

Respecte la **formació**, el gruix de les persones que han participat tenen un nivell formatiu baix. Així, un 82% de les persones no ha accedit a l'educació secundària, i un 29% no ha finalitzat els estudis de primària. De fet, només un 16,9% ha finalitzat els estudis secundaris i únicament un 2% de la població posseeix estudis universitaris mitjans.

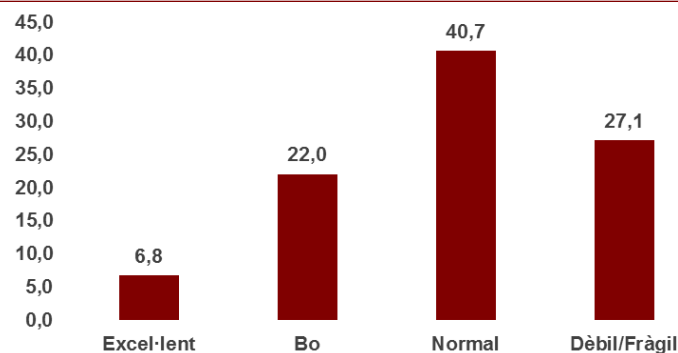
Gràfic 3. Nivell formatiu de les persones participants

Salut

Pel que fa a l'**autopercepció de l'estat de salut**, bona part de la població entrevistada considera que té un estat normal de salut i un 30% de la població manifesta tenir bona salut, de la qual, un 7% creu que té un estat de salut excel·lent. No obstant això, un 27% de les persones grans participants considera que té una salut dèbil o fràgil, fet que segueix la línia de les respostes obtingudes sobre les necessitats o limitacions en la vida diària, on un 32% de la població ha mencionat tenir-ne. A aquesta dada, se suma que el 32% de les persones afirma que té algun tipus de **necessitat o limitació en termes de salut**.

Gràfic 4. Autopercepció de l'estat de salut de les persones participants

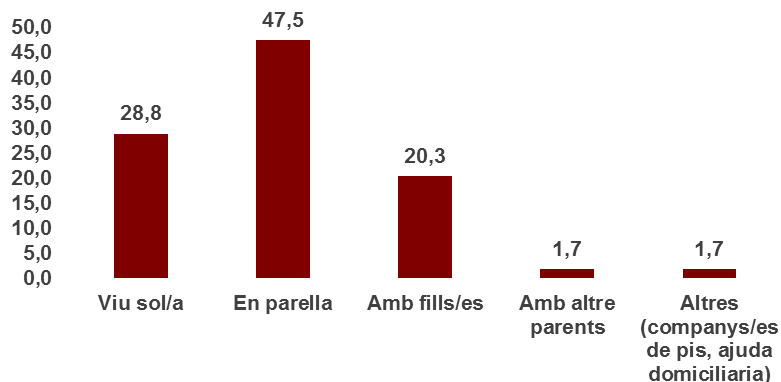

Habitatge

En primer lloc, quant a la **tinència de l'habitatge**, destaca que la majoria de participants (83%) són propietaris/es; dels quals, un 69% és propietària d'un habitatge sense hipoteca i un 14% és propietària amb hipoteca. En conseqüència, el nombre de persones que viuen en un habitatge de lloguer és molt baix (12%). Si parlem de lloguer protegit, aquest percentatge minva fins al 3%. Cal destacar que un 41% de la població entrevistada manifesta tenir **dificultats per arribar a finals de mes**, dels quals un 10% presenta molta dificultat.

Per altra banda, el **tipus de nucli** més habitual són persones vivint acompanyades (71%), ja sigui per la seva parella (47% dels casos), amb els fills/es (20%), amb altres parents (2%) o amb altres persones (2%). En la mateixa línia, gairebé el 50% de les participants comparteix l'habitatge amb una altra persona, mentre que un 10% el comparteix amb dues persones. No es pot menystenir que el 30% de la població viu sola, fet que en persones grans es vincula sovint amb problemàtiques de soledat i aïllament social.

Gràfic 5. Tipus de nucli on viuen les persones participants

Serveis

La majoria de participants, concretament un 68%, afirma que **rep algun servei**. Ara bé, si analitzem en detall aquesta dada, veiem que el percentatge de persones que utilitzen cada tipus de servei és molt més petit. Només un 8% disposa del Servei d'Ajuda a Domicili, un 15% té servei de teleassistència, un 14% acudeix a un centre de dia, i ningú resideix a una residència. A part dels serveis professionals, cal afegir un 12% compta amb el **suport de familiars, veïns o voluntaris/es**.

Participació

En darrer lloc, i en matèria de participació social i ciutadana, és important mencionar que un 28% de la població participant realitza un **voluntariat social** i que un 49% de la població pertany a alguna **associació** o entitat del municipi.

Característiques de Montcada i Reixac

En aquest capítol, se sintetitzen les característiques territorials i sociodemogràfiques de Montcada i Reixac. Aquesta aproximació al municipi té l'objectiu d'oferir una panoràmica sobre aquells aspectes que poden incidir en l'envelliment actiu de les persones grans.

1. Característiques territorials

1.1 Localització

Montcada i Reixac és un municipi que forma part de la província de Barcelona, a la comarca del Vallès Occidental, que es troba a la vall baixa del Besòs. Comprèn una superfície de total de **23,47 km²** i es troba a **36 metres** d'altitud.

L'economia tradicional de la població sempre s'havia basat en l'agricultura, però és a partir de l'any 1917 que, amb la inauguració de l'empresa de ciment Asland, es va iniciar un procés de forta industrialització. Tant aquesta industrialització com el moviment migratori produït durant les dècades dels anys 50 i 70 van comportar un augment important dels seus habitants. Així, la població va passar dels 8.656 habitants (1950) a 22.462 l'any 1970.

Al llarg dels anys, s'han creat diversos polígons, on predomina la indústria dels sectors metal·lúrgic, químic i de construcció, tot i que actualment és el sector serveis el que té un major pes al municipi.

1.2 Estructura urbana

La ciutat de Montcada i Reixac està **seccionada territorialment** múltiples vegades tant pel Turó, pels rius Besòs, Ripoll i la riera de Sant Cugat, així com per diverses línies de tren que el travessen. Aquesta és una característica clau per entendre l'estructura urbana de la ciutat. Per altra banda, abans hi havia quatre nuclis històrics: Mas Rampinyo, Can Sant Joan, Terra Nostra i Montcada Centre. En les últimes dècades, però, s'han anat afegint divisions al territori, creant nous nuclis com La Ribera, Can Pomada, Reixac-Vallensana, Font Pudenta, Can Cuiàs i Carrerada, conformant un total de deu nuclis poblacionals.

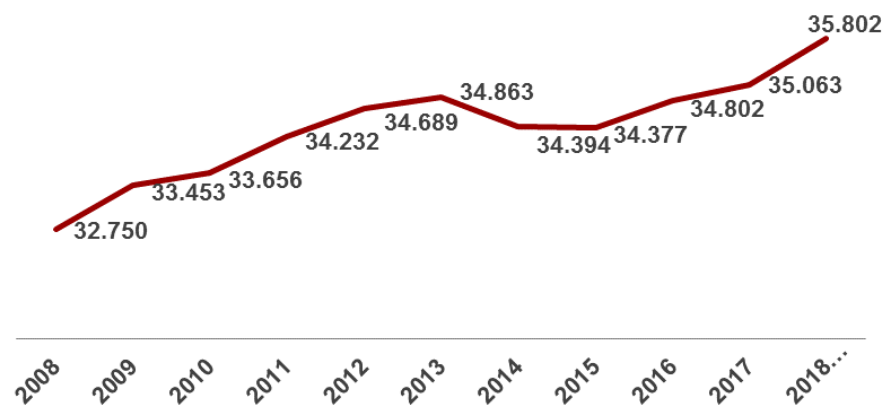
2. Característiques demogràfiques

2.1 Distribució poblacional

Al gener de 2018, la població del municipi era de **35.802 habitants**¹ i la superfície total que ocupa el municipi és de **23,47 km²**. La densitat poblacional és de **1.494 habitants per km²**, densitat molt propera a la del Vallès Occidental (1.560,6). La densitat poblacional és significativament més alta que la del total de Catalunya (235,3) però comparada amb el nucli més poblat que representa Barcelona (15.992,2), és molt més baixa.

Com s'observa al següent gràfic d'evolució de la població, s'ha mantingut força estable en els últims 10 anys, amb un increment acumulat del 9,3% entre 2008 i 2018.

Gràfic 6. Evolució de la població. Montcada i Reixac 2008-2018. Valors absoluts

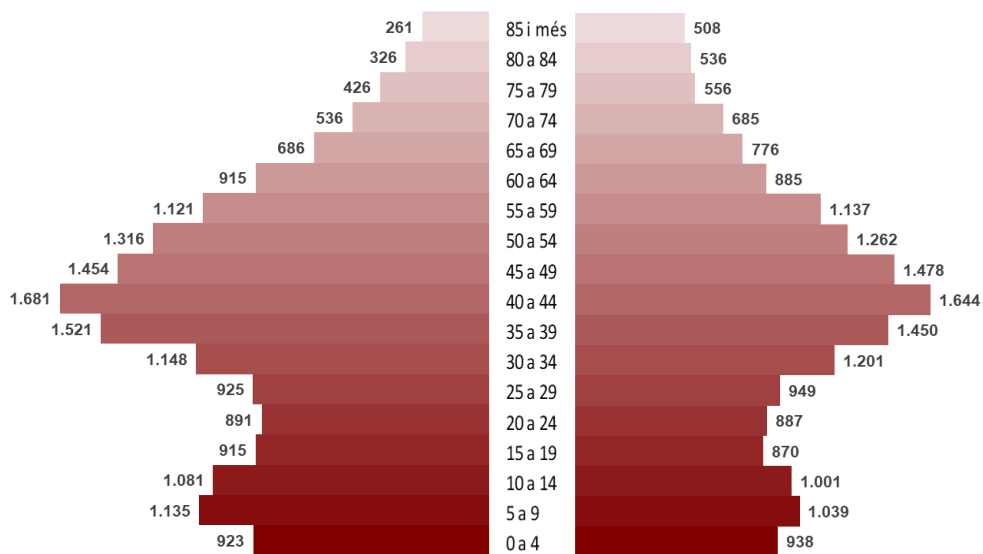

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT

La piràmide poblacional mostra una distribució típica, amb una base força ampla, **el gruix de la població en l'edat adulta** (dels 30 als 59 anys), i una part superior que es va fent més estreta a partir dels 60 anys. El fet que l'esperança de vida sigui més elevada en les dones fa que el **57,8% de la població de 65 i més anys** estigui composta per **dones**, mentre que els **homes** representen el **42,2%**. En termes absoluts, la població de **65 i més anys** era, l'any 2017, de **5.296** persones.

¹ Font: padró municipal d'habitants (gener de 2018).

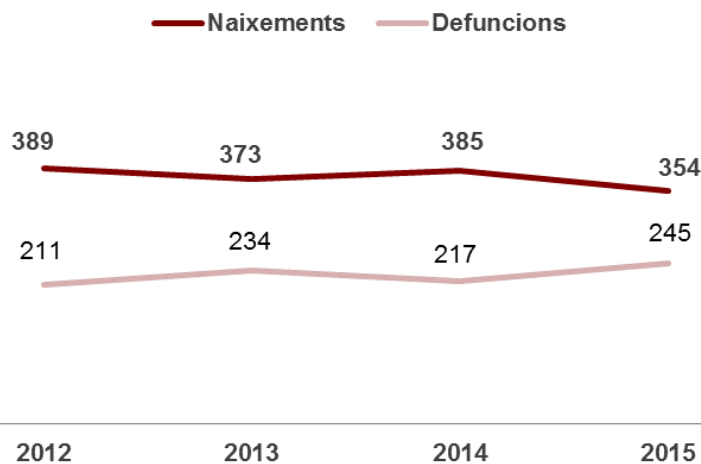
Gràfic 7. Piràmide poblacional. Montcada i Reixac 2017. Valors absoluts

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró municipal d'habitants (IDESCAT)

En el gràfic següent, trobem dades sobre l'evolució del moviment natural de la població. **Els naixements han tingut un pes, en els últims dels que es disposen dades, més important** que les defuncions. Si bé aquesta tendència és la mateixa que a Catalunya, es troba que el diferencial en favor dels naixements és més pronunciat a Montcada i Reixac.

Gràfic 8. Evolució moviment natural de la població. Montcada i Reixac 2012-2015. Valors absoluts

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Programa Hermes (Diputació de Barcelona)

És interessant completar aquestes dades amb les de les migracions. Pel que fa a les migracions externes, aquelles que es donen amb territoris fora de l'Estat, trobem un saldo positiu: al 2017, **536 persones estrangeres van establir-se** a Montcada i Reixac, molt majoritàriament de fora de la Unió Europea; mentre que 237 se'n van anar fora de Catalunya. Pel que fa a les **migracions internes**, relatives als fluxos amb el territori català i la resta de l'Estat, aquest **saldo** també resulta **positiu** (183 persones al 2017), és a dir, són més les

persones que s'estableixen a Montcada i Reixac que no pas les que marxen.

En resum, tant el moviment natural de la població com el saldo migratori intern i extern són positius, la qual cosa fa que **la població total del municipi tendeixi a incrementar-se**.

2.2 Envel·liment

A continuació, podem observar la distribució de la població segons grups d'edat, comparada amb la població catalana.

Taula 1. Població segons grups d'edat. Montcada i Reixac (2017) i Catalunya (2018). Dades percentuals.

Edat	Montcada	Catalunya	Diferencial
0 a 14	17,4%	15,7%	1,7%
15 a 29	15,5%	15,3%	0,2%
30 a 64	51,9%	50,1%	1,8%
65 i més	15,1%	18,8%	-3,7%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró municipal d'habitants (IDESCAT).

Com s'observa, **la població de 65 i més té un pes més baix a Montcada i Reixac** (15,1%) que no pas a Catalunya (18,8%). Igual succeeix amb les persones de 85 i més anys (no expressades en el gràfic), ja que representen el 2,2% de la població de Montcada i Reixac per un 3,2% a la resta de Catalunya. La següent taula mostra aquests diferencials a través dels l'índex d'envelliment² i sobreenvelliment³.

Taula 2. Índex d'envelliment i de sobreenvelliment. Montcada i Reixac (2017) i Catalunya (2018).

Índex	Montcada	Catalunya	Diferencial
Índex d'envelliment	86,6%	119,7%	-33,2%
Índex de sobreenvelliment	14,5%	20,1%	-5,6%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró municipal d'habitants (IDESCAT).

En concordança amb el que es deia anteriorment, **tant l'índex d'envelliment com el de sobreenvelliment són més baixos a Montcada que a Catalunya**. Pel que fa a l'índex d'envelliment, la proporció de gent gran (>64 anys) sobre la de gent jove (<15 anys) és més baixa a Montcada i Reixac, una tendència semblant passa amb l'índex de sobreenvelliment, on la proporció de gent molt gran (>84 anys) sobre la de gent gran (>64 anys) també és més baixa que a Catalunya.

² Quocient entre el nombre de persones de 65 anys i més i el nombre de joves menors de 15 anys. S'expressa en tant per cent.

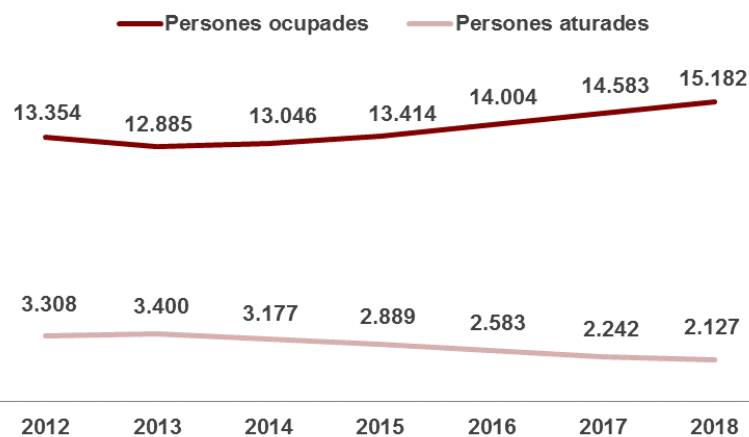
³ Quocient entre el nombre de persones de 85 anys i més i el nombre de persones de 65 anys i més. S'expressa en tant per cent.

3. Característiques socioeconòmiques

3.1 Condicions econòmiques

Com apunta el següent gràfic, en els últims anys sembla que la tendència en relació a l'atur s'està revertint i s'ha aturat la destrucció de llocs treball. És sobretot **a partir de l'any 2013 quan el volum de població ocupada creix** (de 12.885 persones a les 15.182 de l'any 2017) mentre que la població aturada decreix (de 3.400 a 2.127).

Gràfic 8. Evolució moviment natural de la població. Montcada i Reixac 2012-2015. Valors absoluts

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Programa Hermes (Diputació de Barcelona).

Segons dades del 3er trimestre de 2018, el **sector serveis és el que més població ocupa** (12.554 persones), per davant del sector industrial (5.153) i per la construcció (1.491).

Si desgranem amb més detall les dades d'atur anteriors, veiem que, tot i la tendència positiva, la taxa d'atur a Montcada i Reixac és més alta que no pas a la resta del territori català (**12,3%** enfront el 10,6%). Com il·lustra la taula següent, aquesta taxa és **més baixa en els homes** (9,8%) que no pas en les dones (15%). Cal assenyalar que el diferencial en les taxes d'homes i dones és més pronunciat a Montcada i Reixac que a Catalunya.

Taula 3. Taxa d'atur segons sexe. Montcada i Reixac i Catalunya (octubre de 2018).

	Montcada	Catalunya	Diferencial
Homes	9,8%	8,8%	1,0%
Dones	15,0%	12,4%	2,6%
Total	12,3%	10,6%	1,7%

Font: elaboració pròpia a partir del Programa Hermes (Diputació de Barcelona).

Per edats, la població més productiva, si més no en termes laborals, és la de les persones de **35 a 44 anys**, on la taxa d'atur és del **9,4%**. Les persones de **55 a 64** presenten la taxa més elevada, amb un **20,3%**, lleugerament per sobre que les persones d'aquesta edat a Catalunya (18,1%).

Taula 4. Taxa d'atur segons trams d'edat. Montcada i Reixac (octubre de 2018).

Edat	Taxa d'atur
16 a 24	14,7%
25 a 34	11,5%
35 a 44	9,4%
45 a 54	10,6%
55 a 64	20,3%
TOTAL	12,28%

Font: elaboració pròpia a partir del Programa Hermes (Diputació de Barcelona).

Pel que fa a les pensions contributives, la mitjana és de **990,54 €** (2017), lleugerament per sobre de la mitjana catalana (972,17 €). En canvi, si ens fixem en el gruix d'ingressos que perceben les famílies a través de la **Renda Familiar Disponible Bruta⁴**, veiem que està **lleugerament per sota de la catalana**, amb una mitjana de 15,7, per un 16,8 en el total de Catalunya. És interessant llegir aquestes dades juntament amb les del **PIB per habitant**, donat que aquest paràmetre dona una imatge més àmplia, al tenir en compte la riquesa total d'un territori i dividir-la pel nombre d'habitants. Així, observem com aquest paràmetre és **més elevat a Montcada i Reixac** (35,70) que no pas a Catalunya (29).

Taula 5. Pensió mitjana i Renda Familiar Disponible Bruta (base 2010). Montcada i Reixac i Catalunya (2015).

	Montcada	Catalunya	Diferencial
RFDB per habitant (milers d'euros)	15,7	16,8	-1,10
RFDB per habitant (índex Catalunya=100)	93,1	100	-6,90
Pensió mitjana	990,54 €	972,17 €	18,37 €

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

3.2 Nivell d'estudis

Pel que fa als estudis, la dada més actual de la qual es disposa és del 2011. Segons aquestes dades, veiem que la **majoria** de la població de Montcada i Reixac (62,8%) té **estudis de segon grau** (bàsicament, ESO, Batxillerat, o FP). És remarcable, però, que la població amb estudis universitaris és més baixa a Montcada i Reixac (12,1%) que no pas a la resta de Catalunya (20,3%).

⁴ Ingressos de què disposen les famílies per destinar-los al consum o a l'estalvi. Aquesta renda depèn dels ingressos de les famílies directament vinculats a la retribució per la seva aportació a l'activitat productiva, però també està influïda per l'activitat de l'Administració pública mitjançant els impostos i les prestacions socials.

Taula 6. Nivell d'estudis. Montcada i Reixac i Catalunya (2011).

	Montcada	Catalunya	Diferencial
Sense titulació	12,4%	10,0%	2,3%
Primer grau	12,7%	13,5%	-0,8%
Segon grau	62,8%	56,2%	6,6%
Estudis universitaris	12,1%	20,3%	-8,2%

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

3.3 Tipologia de les llars

Com s'observa a la taula següent, **la majoria d'habitatges al municipi són d'ús principal** (81,8%) i de **propietat** (81,7%). Aquesta dada difereix lleugerament de la del total de Catalunya, on el 76,2% són d'ús principal i el 74,3% de propietat. Per tant, sembla que en termes generals la població de Montcada i Reixac tendeix cap a un nivell més alt d'arrelament, amb una tendència més marcada a estar establerta de forma principal en el seu municipi.

Taula 7. Tipologia dels habitatges. Montcada i Reixac (2011).

Habitatges familiars. Per tipus	Principals	81,8%
	Secundaris	2,3%
	Buits	15,9%
Habitatges familiars principals per règim de tinença	De propietat	81,7%
	De lloguer	12,3%
	Altra forma	5,9%
Llars per grandària de la llar	Una persona	17,1%
	Dues persones	34,1%
	Tres persones	24,2%
	Quatre persones i més	24,6%
	Total	100,0%

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT.

Pel que fa al nombre de persones que viuen a la llar, el model més típic és el de **dues persones** convivint (34,1% de les llars, 31,7% a Catalunya) mentre que només en el 17,1% de les llars hi viu una sola persona (23,3% a la resta de Catalunya).

El nombre total de **places en residències per a gent gran** es de **62**, i hi han **3 Centres de Dia** per a aquesta població.

Resultats de la diagnosi

En aquest capítol s'analitzen les necessitats, reptes, així com els punts forts que té Montcada i Reixac a l'hora de promoure l'envelliment actiu. Aquesta anàlisi es basa en les valoracions, percepcions i experiències de les persones grans, les persones cuidadores i els i les professionals de serveis d'atenció a les persones grans, que han emergit en el transcurs dels grups de discussió realitzats. El capítol està organitzat en les nou àrees de treball que organitzen el projecte Ciutats Amigues: Espais a l'aire lliure i edificis, Transport, Habitatge, Respecte i inclusió social, Participació social, Participació ciutadana i treball, Comunicació i informació, Serveis Socials i Serveis de Salut.

1. Espais a l'aire lliure i edificis

Montcada i Reixac és un municipi caracteritzat per estar seccionat tant pel turó, pels rius, així com per les línies de tren. Aquesta singular composició fa que els i les seves habitants expliquin que a l'interior de Montcada "hi ha més d'un municipi", "hi ha més d'una Montcada", o "la qualitat de vida no és la mateixa en un barri que en un altre".

Un dels aspectes que incideix decisivament en aconseguir que els i les ciutadanes assoleixin una bona qualitat de vida i un estil de vida d'envelliment actiu és l'entorn urbà, els espais a l'aire lliure, els edificis que freqüenten, els carrers pels quals passegen, en definitiva l'entorn físic de la ciutat.

En aquest apartat es revisaran les impressions i valoracions que les persones grans realitzen en relació amb aquest entorn, allò que experimenten quan volten pels carrers, els parcs, les places i els espais verds de Montcada i Reixac.

1.1 Espais verds

En termes generals, les persones grans valoren positivament la situació geogràfica de Montcada i Reixac ja que està **envoltada d'espais verds** que permeten gaudir de la natura i passejar-hi. Malgrat això, l'accés als espais verds és més còmode des d'aquells barris que estan pròxims als turons i espais verds que envolten el municipi. Així, els i les veïnes que viuen en barris, com per exemple la Ribera, solen aprofitar la proximitat als espais verds per passejar-hi.

Quan es pregunta a les persones que han participat en els grups de discussió quins són els **espais verds als quals els agrada anar a passejar** s'esmenten diferents indrets: "el Parc de les Aigües", "el Parc de la Llacuna", "la zona de la Ferreria", "el passeig de la zona on hi havia el Castell", "la Ruta del Colesterol", o "els camins per la Serra de Collserola i la Serra de la Marina".

En algun d'aquests espais és habitual, segons expliquen, trobar-se persones passejant gossos sense lligar (s'esmenten, per exemple, el Parc de les Aigües i Parc de la Llacuna). Aquesta situació les fa sentir-se insegures i atemorides i, en alguns casos, això ha provocat que deixin d'anar-hi.

Les persones que viuen allunyades de les zones verdes, en canvi, expliquen que **a l'interior del municipi no hi ha gaire parcs o espais verds** i que no poden accedir fàcilment als que circumden el municipi. A tall d'exemple, la Cerveseria, tot i ser un espai agradable i ben valorat, és de difícil accés per a les persones amb mobilitat reduïda, ja que s'hi ha d'accedir des de carrers molt transitats i amb voreres estretes.

! Proposta: Es proposa habilitar espais verds i parcs a l'interior del nucli urbà aprofitant solars abandonats com per exemple el de la fàbrica Valentine

Els i les tècniques municipals coincideixen amb aquesta valoració de les persones grans, un ampli percentatge (68%) considera que **no hi ha un nombre suficient d'espais verds**, que aquests no tenen suficients seients o un bon manteniment. A més, també posen de relleu alguns problemes de seguretat. En aquest sentit, cal destacar que la majoria de les persones enquestades (64%) considera que no es disposa d'una bona il·luminació o de patrulles policials, o que no s'ofereix educació comunitària sobre l'ús d'aquests espais, que podrien pal·liar algunes situacions descrites anteriorment, com el fet que es portin els gossos sense lligar.

Estat dels espais verds

Un aspecte que importa a les persones grans és que els espais verds siguin accessibles, agradables, propers i segurs. Per aquest motiu es valoren molt positivament els espais enjardinats, amplis i lluminosos. En el transcurs dels grups de discussió, però, també es remarquen una sèrie d'aspectes que es considera que es podrien millorar.

- A l'inici del Parc de Collserola, al costat de Can Cuiàs, hi ha un **barranc sense cap tanca** de protecció la qual cosa els genera sensació d'inseguretat i de ser una zona perillosa.
- Hi ha algunes zones de passeig, com per exemple els voltants de la Biblioteca o el carrer Barcelona, en què **no hi ha arbres o altres elements que protegeixin del sol**. Això fa que no s'hi passegin.
- Es destaca que a l'interior del nucli urbà hi ha **manca de vegetació** (flors, arbres, herba) que ajudi a fer l'entorn més amable i agradable.

1.2 Parcs, places i carrers

L'espai públic, és a dir les places, els parcs, els carrers, constitueixen l'espai de trobada, socialització i intercanvi entre les persones grans. Com s'anirà veient en el transcurs del document, Montcada i Reixac es caracteritza per mantenir una forta xarxa social comunitària que fa que els i les veïnes mantinguin importants llaços socials, es coneguin, se saludin quan es troben pel carrer, en definitiva, interactuïn.

Tal com expliquen "jo surto amb una hora més de temps perquè ja se que m'aniré trobant a persones conegudes i m'aturaré a parlar-hi". Aquesta fortalesa del teixit social i la xarxa

comunitària fa que per les persones grans l'estat de l'espai públic esdevingui una qüestió clau.

«P1: Yo por ejemplo, a mí lo que más me gusta, siempre lo he dicho, de salir al barrio, es lo que dice ella, quizás porque, porque en la zona vieja nos conocemos mucho, pero yo siempre digo que si estás un poco depresivo nada más tienes que salir al barrio y siempre te paras, (...) siempre te paras a hablar con un vecino, con otro, se te pasa la tarde.»

Les característiques que, segons el seu parer, fan que un espai públic sigui agradable són:

- **L'aflluència:** es prefereixen els espais més concorreguts perquè proporcionen major sensació de seguretat; mentre que els espais solitaris solen provocar més sensació d'inseguretat i por.
- **La vegetació:** els espais amb arbres generen un entorn bonic i amb ombres on poder resguardar-se del sol i descansar .
- **L'obertura:** es prefereixen els espais oberts, que es poden veure des de fora i accedir-hi fàcilment, mentre que els que es troben encerclats per balles acostumen a generar major sensació d'inseguretat, com per exemple el parc de la cerveseria.

Brutícia i mal estat de conservació dels espais públics

L'aspecte que es valora més negativament de l'espai públic és la brutícia i el mal estat de conservació. Concretament:

- **Zones poc cuidades i/o deteriorades:** Presència de deixalles, excrements, zones abandonades, etc. Alguns indrets als quals es fa referència són: l'estació de Manresa, els parcs infantils, el Parc de les Aigües, la Plaça de la Piedra i el solar de la Valentine. També es fa referència a alguns carrers amb sorra o terra com els dels voltants de l'església.
- **Espais propietat d'Adif:** Solen presentar estat de deixadesa i brutícia. Malgrat això, les persones grans són majoritàriament conscients que aquests espais no són de propietat municipal, i la responsabilitat i capacitat d'intervenció recau en Adif.
- **Mobiliari urbà fet malbé:** Es menciona la presència de bancs fets malbé, pilones caigudes, i arbres i arbustos sense podar, fonts inutilitzades o embossades per la brutícia.

«P2: Bueno, yo puedo hablar de Montcada Bifurcación que es donde yo vivo: es una pena. Una pena, literalmente. ¿Espacios libres? No se puede ir porque están que dan pena. Jardines para los niños, el Parque de las Aguas, es que es horrible.

E1: Cuando dices que dan pena, ¿que quieres decir?

P2: Dan pena de suciedad...»

Aproximadament la meitat del cos tècnic (56%) no està d'acord amb el fet que hi hagi problemes de brutícia o d'estat de conservació dels espais públics, la qual cosa concorda amb les valoracions obtingudes en els grups de discussió que són tant positives com negatives.

Carrers

Segurament l'aspecte més preocupació genera entre les persones grans són els carrers que es troben en **barris amb fortes pendents**.

«P4: la escalerita, la escalera mecánica, ¡y llego hasta mi casa! ¡O sea que yo encantada!»

Un aspecte que es valora molt positivament és la **instal·lació d'escaleres mecàniques** que

ha ajudat a les persones grans que viuen en aquests barris a desplaçar-se fins als seus habitatges més còmodament i ha millorat la seva capacitat per anar cap a altres barris. Malgrat això continuen existint determinats carrers amb fortes pendents que constitueixen una barrera arquitectònica:

- En algunes zones (Can Cuiàs i l'entrada del casal Salvador Allende) els carrers presenten **fortes pendents** que s'han de remuntar fent servir les rampes o per les escales.
- Quan **només hi ha escales**, les persones amb cadira de rodes no poden passar-hi (per exemple, el camí cap al cementiri).
- Si hi ha rampes però **no tenen baranes** o agafadors caminar-hi pot resultar perillós.

Altres aspectes que emergeixen en relació amb els carrers són:

- La **calçada** d'alguns carrers està **deteriorada**, amb sotracs i bonys.
- La **ubicació d'alguns passos zebra** no s'ajusta a les necessitats de les persones grans: No hi ha pas zebra proper a la parada del 155 que queda davant del CAP les Indianes, alguns passos zebra estan en carrers en pendent i, per evitar haver de fer la pujada, algunes persones grans decideixen travessar-lo per altres punts on no hi ha pas zebra (per exemple, Can Cuiàs).

«P1: Sí, es que es eso, está muy mal. Ayer cuando subíamos, es verdad, me fijé yo y digo "claro, es que si subes por aquí con un taca-taca, es que claro, se les vuelca para el lado". Claro, ¿qué hacen?, pues si tu te fijas, la gente ahora va por en medio de la carretera. Y en vez de hacer así y subir por el paso de peatones este, cruzan por aquí, sin paso.»

Passos a nivell i soterrament de les vies

Aquest és el tema 'estrella', el que s'esmenta més recurrentment entre les persones participants. En efecte, Montcada i Reixac es caracteritza per la presència de múltiples infraestructures de transport, especialment la línia de tren R2 que segmenta el municipi i que manté, encara, dos passos a nivell ubicats al centre del municipi. Les problemàtiques vinculades amb aquestes infraestructures han desencadenat diferents lluites socials i veïnals que han reivindicat el soterrament de les vies i la retirada dels passos a nivell.

Evidentment aquesta problemàtica apareix clarament reflectida en l'opinió de la quasi totalitat de persones que han participat en els grups de discussió. Per les persones grans, els passos a nivell són un risc encara major que per la resta de la població.

«P2: La gent gran patim a Montcada, no solament pel pas nivell de pas que dius tu, perquè jo al dia el passo, avui casi 7 o 8 vegades. L'altre dia no em va agafar el tren de miracle, de miracle! I això, que mira que hi passo cada dia del món, eh?. Quan vaig a mirar ja el tenia a sobre. És que vaig mirar i ni hi era el tren. I vaig dir, mai més em poso a creuar.»

1.3 Mobiliari urbà

Per a les persones grans és important que si surten a fer una volta puguin torbar espais on aturar-se, descansar i reposar abans de seguir caminant. Per aquest motiu són molt coneixedores de l'existència o no de bancs, seients i altres espais on descansar i de l'adequació d'aquest mobiliari urbà a les seves necessitats.

Bancs

En relació amb els bancs, seients i cadires públiques apareixen una sèrie d'opinions que se sintetitzen a continuació:

- Hi ha certs **carrers que no disposen de bancs** o seients per asseure's i descansar. Aquesta manca de bancs és més important quan es produeix en aquells carrers pels quals és més habitual anar a passejar, com per exemple el C/ Reixagó, el C/ Ferrer i Guàrdia, C/ Països Catalans o C/ Clavell. Malgrat això, es reconeix que últimament se n'estan instal·lant de nous i que aquesta problemàtica és actualment menys accentuada.

«P4: Has dit algo fonamental, fonamental per mi que pensava dir jo. Falten seients, no hi ha, no hi ha. O sigui, la gent molt gran que té dificultats de mobilitat, no pot caminar molta estona. S'haurien de trobar amb molts més bancs per poder seure.»

- Alguns dels **dissenys dels bancs** presents a Montcada **no s'adapten a les necessitats** de les persones grans. Per exemple el banc model 'romàntic', presenta un disseny que no inclou recolza-braços i és massa baix, motiu pel qual els resulta pesat i incòmode asseure's i aixecar-se.

«P2: En la avenida Ribera de los pisos, han hecho unos que son altos, esos están muy bien. Pero de allí para Montcada, están en el suelo. No te puedes sentar. A veces decimos "Vamos ahí" y luego "Uy no, que no nos podremos sentar". No podemos, porque yo tengo la artrosis en la rodilla y si está bajito, no puedo. Y como yo, la mayoría.»

- Es ressalta que alguns bancs -principalment els que es troben en els parcs- acostumen a estar bruts, la qual cosa dissuadeix a les persones de seure-hi. També s'assenyala que és important la ubicació dels bancs per tal que es facin servir. Cal que tinguin bones vistes (que no estiguin orientats cap a una paret, per exemple) i que disposin d'ombra per tal que els protegeixi del sol.

Altres elements del mobiliari urbà

De forma similar als aspectes que s'han comentat en relació amb els bancs, per les persones grans és important que les parades del transport públic disposin de seients i de marquesines on puguin resguardar-se i esperar còmodament l'arribada del transport. En alguns barris com Font Pudenta, es disposa d'aquest mobiliari a les parades, mentre que en d'altres com Terra Nostra és un aspecte que encara cal millorar.

Per últim, es fa referència i es valoren molt positivament als aparells de gimnàstica per a persones grans instal·lats en diferents espais del municipi com els que estan ubicats a la ruta del colesterol, a Can Sant Joan o a Santa Maria. Malgrat això, algunes persones que viuen en zones allunyades d'aquestes ubicacions lamenten no disposar d'aquestes aparells en algun espai proper. Així mateix, es lamenta la retirada dels aparells que estaven ubicats a la plaça de l'ambulatori que, segons afirmen, tenia molta afluència.

1.4 Voreres

La singular composició de Montcada i Reixac i el creixement urbanístic que va experimentar fa unes dècades, va generar una estructura urbanística que encara ara, i malgrat la tasca desenvolupada en els darrers anys des de l'àrea d'urbanisme de la ciutat, presenta un ampli marge de millora. Un dels aspectes que emergeix recurrentment entre les persones grans i sobre el que es fa menció en gairebé tots els grups de discussió és l'estat de les voreres de

determinats carrers i barris.

A continuació se sintetitzen els punts dèbils esmentats en relació amb les voreres:

- **Voreres estretes:** les voreres sense una amplada adequada fan que sigui costós caminar-hi, especialment per aquelles persones que es desplacen amb cadira de rodes, carrets, cadires elèctriques, carrets, etc. Algunes d'aquestes voreres es troben als carrers d'accés als centres educatius i, tal com es veurà, sovint són els i les àvies qui van a recollir-los a les escoles. Segons les persones participants, hi ha carrers amb una calçada excepcionalment ampla en comparació amb les reduïdes dimensions de les voreres.
- **Mal estat de conservació:** aquelles que són irregulars, no estan anivellades (la qual cosa provoca que s'hi facin bassals), tenen sots i bonys, el paviment està aixecat, el paviment no és antilliscant, presenten pendent lateral, les rajoles ballen, hi ha senyals de trànsit en mal estat amb risc de desplomar-se a sobre dels vianants).
- **Elements a sobre les voreres que dificulten el pas:** Alguns d'aquests elements són cables d'il·luminació, pals de telefonia, cotxes aparcats a sobre les voreres, arbres que redueixen l'espai per passar, arbres sense escocells coberts (la qual cosa augmenta el risc de posar-hi el peu i ensopegar), branques d'arbres que ramifiquen a l'alçada del cap amb el risc que suposa donar-se un cop de cap, arbres -sobretot xiprers- de certes cases unifamiliars que sobresurten i envaeixen la vorera, o solars les balles dels quals ocupen les voreres.
- **Altres aspectes relacionats amb les voreres:** Algunes voreres es troben en carrers en pendent i no disposen d'agafadors o barres de subjecció. Alguns passos zebra no es troben ubicats en el mateix lloc on hi ha la rampa, la qual cosa dificulta baixar de la vorera a la calçada (per exemple, al costat de la farmàcia). Algunes vorades tenen un desnivell molt alt en relació amb la calçada. Així mateix, algunes rampes salva-vorades segueixen tenint un petit desnivell de pocs centímetres, la qual cosa segueix sent una barrera arquitectònica per les persones amb cadira de rodes.

! Proposta: Es proposa dur a terme un **pla per cobrir els escocells** amb reixes.

El qüestionari Inter-àrees permet conèixer l'opinió dels i les tècnics municipals en relació a alguns dels problemes esmentats, si bé de forma general. Cal ressaltar que aquestes opinions coincideixen amb les de la ciutadania i apunten a dèficits importants en relació a les voreres. En concret, el 72% de les persones que han omplert l'enquesta considera que les voreres no presenten un bon estat de manteniment o que no estan lliures d'obstacles, i un 84% que no són antilliscants, suficientment amples per permetre el pas de cadires de rodes o tenen guals amb desnivell fins a nivell de carrer.

Els barris o zones als quals s'ha anat fent referència en relació amb el mal estat de les voreres són: Llacuna: Pla de can coll Carrer Puigcerdà Font pudenta santa maria Can San Joan, La Ribera, Terra Nostra i Colon.

El barri que, segons les persones grans, presenta millor adaptació de les voreres és Montcada Centre. També es fa referència a Can San Joan i la Ribera, que en les darrers anys s'han anat arrançant tot i que encara presenten un ampli marge de millora pel que fa a l'adaptació per a persones amb mobilitat reduïda.

1.5 Edificis públics

Els edificis de titularitat pública reben molt bones valoracions ja que, de forma general, solen estar **convenientment adaptats a les necessitats** de les persones grans tant pel que fa a l'accés com a les prestacions i equipaments.

Malgrat reben una molt bona valoració emergeixen alguns aspectes que es considera que es podrien millorar:

- Alguns edificis **no disposen d'aire condicionat** en totes les seves dependències.
- El **camí d'entrada** al centre cívic és de sorra, la qual cosa fa que, quan plou, s'ompli de bassals i es faci difícil accedir-hi.
- Alguns edificis són encara de construcció antiga i malgrat que se'n fa manteniment i es van reparant segueixen presentant **problemes d'humitat i goteres** quan plou.
- Algun mobiliari de certs equipaments no s'ajusta a les necessitats específiques de les persones grans, com passa, per exemple, amb les butaques i les cadires de la biblioteca.
- El fet que **no hi hagi banys públics** fa que les persones grans que necessiten anar al lavabo sovint facin servir els banys ubicats en els edificis públics (casals, ambulatori, biblioteca, auditori, etc.) que es troben al llarg del seu trajecte.
- Per últim, es fa referència que alguns **establiments privats** (botigues, bars) **no són accessibles** per a persones amb mobilitat reduïda, ja sigui perquè tenen un esglaó a l'entrada o bé un desnivell que impedeix accedir-hi amb cadira de rodes.

La bona valoració general dels edificis públics també ha estat reflectida en el qüestionari Inter-àrees, si bé només respecte a l'accés físic i als equipaments: un percentatge força elevat (72%) del cos tècnic enquestat afirma que els edificis públics estan senyalitzats correctament, tenen suficients seients i banys i són accessibles i segurs (disposen d'ascensors, rampes, baranes, escales i terra antilliscant). En canvi, un majoritari 84% no creu que es proporcionin serveis especials o adaptats a les persones grans, com mostradors específics per a persones grans. La majoria del cos tècnic (68%) coincideix en afirmar que els edificis públics no estan agrupats en una mateixa zona. Finalment, una àmplia majoria està d'acord que no es disposa de banys públics exteriors i interiors.

Per últim s'ha demanat una valoració al cos tècnic municipal en relació als cementeris. Un percentatge elevat (64%) de les persones enquestades creu que no existeixen suficients cementeris o que aquests no són accessibles, davant del restant 36% que sosté l'opinió contrària.

1.6 Seguretat

Per les persones grans és tan important poder-se desplaçar fàcilment per l'espai públic com sentir-se segures mentre passegen per aquest espai. De fet, constitueixen els dos factors que incideixen més decisivament en la decisió sobre si sortir a passejar i on fer-ho.

En termes generals, les persones **grans busquen zones tranquil·les i amb poc trànsit** per anar a passejar i relaxar-se. Aquestes mateixes zones s'eviten, en canvi, quan es fa fosc ja que els provoquen sensació d'inseguretat i les atemoreixen.

Les **zones que perceben com insegures** són:

- El trajecte que duu al centre cívic.
- El castell o les torres.
- Quan es fa fosc, tots els parcs i espais verds allunyats del centre.
- Les zones que presenten poca il·luminació (per exemple, carretera Vella, Avinguda la Ribera). També es fa menció a certes zones amb la il·luminació recentment instal·lada ja que es percep que la nova infraestructura no emet prou llum.
- Les zones en què els arbres impedeixen que els fanals il·luminin adequadament els carrers (per exemple, Carrer Clavell).
- Els parcs on es concentren joves i adolescents que estan bevent.

Aquelles persones que manifesten tenir sensació d'inseguretat expliquen que **tenen por de caminar soles pel carrer** i que prefereixen sortir acompanyades. Així mateix, aquesta sensació d'inseguretat provoca que algunes persones expliquin que han decidit **deixar d'assistir a determinats esdeveniments si es fan durant la tarda** pel temor a haver de fer el camí de tornada a casa quan ja és fosc. Malgrat això, val la pena puntualitzar que altres persones afirmen no sentir-se insegures i que no tenen por a sortir i passejar per Montcada.

1.7 Trànsit

La convivència entre les persones grans i el trànsit sol ser un dels aspectes que desperta major inquietud. La pèrdua de reflexes, d'agilitat, de visió, etc. fa que per les persones grans la convivència amb el trànsit sigui un element que els preocupa ja que esdevé un factor de risc.

Vehicles motoritzats

L'aspecte que provoca més preocupació és l'**excés de velocitat dels vehicles**, sobretot en certes zones i carrers de pas que són transitats per vehicles que es dirigeixen a diferents destinacions i que, segons expliquen, no solen ser residents de Montcada i Reixac.

En termes generals, es considera que l'actual ordenació urbanística segueix atorgant una **excessiva preponderància al trànsit** rodat en comparació amb l'espai que disposen els vianants. Així, les persones grans expliquen que aquesta desproporció no únicament les obliga a haver de conviure amb el trànsit motoritzat sinó que, de retruc, redueix els passeigs, les voreres amples i, en definitiva, els espais per passejar. Alguns barris, però, no pateixen aquesta situació, ja que en les zones properes a la muntanya i allunyades del centre, el trànsit és molt reduït, la qual cosa millora exponencialment la qualitat de vida dels qui hi resideixen.

«Yo ya te he dicho que yo sí, y el asunto del ruido de los coches, duermo en la gloria. No se siente nada y tengo unos aparcamientos en frente, pero se siente nada más el de camión de la basura a las 8:15. Ya está, nada más, para mí es una bendición vivir en la montaña.»

Zones d'estacionament

De la mateixa forma que es considera que l'espai destinat als vehicles és excessiu, també es considera que hi ha un **excés de zones d'estacionament**, la qual cosa contribueix a reduir, igualment, l'espai per als i les veïnes. Tot i que, com veurem després, quan són les

persones grans qui condueixen, solen considerar que hi ha una manca de places d'estacionament.

En relació amb l'estacionament, emergeixen un seguit d'aspectes que afecten negativament a les persones grans:

- **Camions** habitualment **estacionats en zones prohibides** del barri de la Ribera.
- **Vehicles** mal estacionats **que envaeixen les voreres**. Aquesta situació s'agreuja en determinades franges horàries com les hores de sortida dels col·legis i de les activitats extraescolars, per exemple al C/ Botiu i al C/ Besós. Aquesta problemàtica no fa referència únicament a la seva incidència en el trànsit sinó també als efectes sobre la mobilitat ja que impedeix el pas a persones amb mobilitat reduïda.
- **Vehicles estacionats en els passos zebra** que impedeixen creuar el carrer amb seguretat.
- Vehicles estacionats en **zones d'estacionament reservades per a persones amb mobilitat reduïda**.

Passos zebra /creuar els carrers

Per a les persones grans és molt important poder creuar els carrers amb seguretat, sense haver de travessar a corre-cuita i sense temor a ser atropellades. Per això, tenen una percepció clara de quines són les cruïlles menys segures i els carrers més insegurs.

Les persones grans manifesten ser molt curoses a l'hora de travessar determinats carrers per on els vehicles solen transitar a una **velocitat excessiva**. Alguns d'aquests carrers, com la Carretera Vella, són en pendent, motiu pel qual solen extremar les precaucions.

«P1: Tienes que pensar mucho a ver si paso o no paso, porque baja cuesta a bajo, como pasan, frenan, es terrible. Un vecino mío no lo mataron porque claro de milagro»

En d'altres casos, travessar el carrer pel **pas zebra és poc segur** per la manca de visibilitat que tenen els vehicles com passa, per exemple, al C/ Jaume I, al Passatge Santa Fe o a la Rambla dels Països Catalans. Normalment, aquesta manca de visibilitat es dona quan hi ha vehicles estacionats al costat del pas zebra que impedeixen visualitzar el vianant que es disposa a travessar el carrer.

«P5: hi ha molt poc temps, o sigui, jo vaig coixa, però a banda de mi, que encara tinc una mica d'opció d'arribar-hi, una altra persona que vagi més a poc a poc, és que no arribes a l'altre cantó ja no, no arribes.»

La valoració dels i les tècniques també apunta a punts febles importants dels passos de vianants. En concret, cal destacar que una àmplia majoria (72%) de les persones enquestades considera que no hi ha un nombre suficient de passos de vianants o que aquests presenten dèficits de seguretat per a persones amb diferents graus i tipus de discapacitat. En canvi, l'opinió dels i les tècniques està més dividida a l'hora de valorar el comportament dels conductors/es, atès que un 56% considera que cedeixen el pas als i les vianants en les interseccions i passos.

Vehicles de mobilitat personal (bicis, patinets, etc.)

La recent aparició de nous enginyers per a la mobilitat personal (patinets, patinets elèctrics, segway, taula de dues rodes autoequilibrada, etc.), així com l'increment de l'ús de la bicicleta

com a mitjans per desplaçar-se per la ciutat, han transformat les formes clàssiques de la mobilitat urbana. Per a les persones grans, acostumades a convida amb els automòbils, la **irrupció** d'aquestes **noves formes de mobilitat** constitueix un repte tant pel que fa a la normalització d'aquests aparells, com pel que fa a convida-hi com a vianants.

Emergeixen diferents veus que relaten problemes amb aquest nous sistemes de mobilitat. Les persones grans expliquen que els fa por passejar per aquells **trams en què no hi ha separació entre el carril bici i la zona per a transeünts**, com per exemple el C/ Besós, el Parc de la Ribera o el camí del colesterol. Això fa que deixin d'anar-hi i canviïn els indrets pels quals van a passejar. Val la pena explicar que, curiosament, la percepció de perill és fins i tot superior que la que experimenten en relació amb els automòbils atès que, al cap i a la fi, aquest és un risc amb el qual han conviscut tota la vida i que estan més avesats a gestionar.

«P3: Luego vienen con los patines los niños y es un peligro. El puente ese es un peligro. Otra cosa que a los ciudadanos no nos gusta, y por la calle mayor igual. Eso es falta de civismo, porque atemorizan. No te van a dar, bueno algunos sí, si vas andando y no lo ves, haces un gesto imprevisto, que él no espera, el que viene en patín o en bicicleta, pues te lleva por delante.»

També es fa referència al fet que **les bicis circulen per les voreres**. La impressió que tenen és que l'absència de carrils bici, juntament amb el fet que el trànsit per la calçada és poc segur per l'elevada velocitat dels vehicles, fa que les bicis optin per circular per la vorera. Algunes veus manifesten que en alguns trams amb carril bici habilitat, les bicis segueixen circulant per les voreres. Altres persones expliquen que els carrils bici no són prou amples i això fa que acabin per circular per les voreres. Fins i tot s'explica que les bicis prefereixen circular per les voreres per no haver d'aturar-se als semàfors, que circulen a molta velocitat, o que solen fer-ho en contra direcció.

El conjunt de tècnics i tècniques municipals tenen una opinió més dividida, ja que un 56% considera que els carrils bici estan separats de les voreres i altres camins per als vianants.

Sigui com sigui, és important acabar aquest apartat fent èmfasi en què bona part de les persones grans coincideixen en remarcar que les bicis, els patinets i els altres vehicles de mobilitat personal els generen inseguretat i por a l'hora de caminar pels carrers i que més d'una ha tingut un ensurt o fins i tot un accident amb algun d'aquests vehicles.

2. Transport

Un transport amigable amb les persones grans és aquell que ofereix una infraestructura segura, accessible i fiable, que garanteix que les persones mantinguin la seva independència i mobilitat a mesura que envelleixen (OMS, 2015). Aquest àmbit és clau, atès que és un dels elements que permet que les persones puguin seguir vinculades a la xarxa comunitària, i puguin accedir als serveis i recursos bàsics (comerços, serveis sanitaris, serveis socials, etc.).

A continuació, es presenten els resultats extrets de la recerca, organitzats en funció de tres tipologies de transport: el transport privat, el transport públic i el transport adaptat per a persones amb problemes de mobilitat.

2.1 Transport privat

Per aquelles persones grans que encara poden conduir, el vehicle privat és una opció de transport de gran utilitat. Com apuntàvem al capítol anterior, les característiques geogràfiques i urbanístiques de Montcada i Reixac –amb nuclis allunyats i separats per barreres urbanístiques– dificulten la mobilitat. Per això, el cotxe és una de les alternatives més còmodes. Per altra banda, hi ha persones a qui el seu estat físic els impedeix caminar molta estona. En aquests casos, el cotxe els facilita poder-se desplaçar encara que estiguin cansats o tinguin alguna dolència, com mostra la cita:

«Las caminatas ya las hago por libre, cuando tengo que ir al casal, que es mi segunda casa, pues entonces es cuando cojo el coche. Porque la carrocería ya llega un momento que dice, bueno. Entre una hora y media que camines por la mañana y tal, ya llega un momento que dices, ahora me llevo el coche.»

Les persones entrevistades, però, també expliquen que hi ha persones que agafen el cotxe, simplement, per costum. Així, igual que passa amb persones d'altres edats, hi ha qui té la tendència a fer bona part dels desplaçaments en cotxe; mentre que d'altres prefereixen anar caminant sempre que poden i el seu estat físic els hi ho permet.

Conducció

En relació a la conducció per dins del nucli urbà, es posa de relleu que, en general, la **conducció** per Montcada i Reixac **és complicada**. Al llarg de les entrevistes, es llisten un seguit de característiques que, a excepció de barris com Mas Rampinyo, comparteixen bona part dels barris:

- Es parla del **traçat urbà**, caracteritzat per una organització irregular dels carrers, que fa que sigui complicat orientar-se i desplaçar-s'hi. Això no passa, però, a barris on el traçat és més quadriculat i regular.

«Però és que a més a més, és, és caòtic allò. Si vols tornar d'aquell carrer cap aquí, cap a la carretera general diguem, has d'anar o per aquell carrer i donar tota la volta fins els pisos aquells del final, no sé com es diuen aquells pisos/

P2: de la vinya

P4: de la vinya, donar la volta pel carrer de darrere, tornar a sortir allà a l'avinguda de...

P1: sí, i molt malament»

- Un altre element que dificulta la conducció és l'**amplada dels carrers**, ja que Montcada té alguns carrers estrets pels quals és més difícil passar-hi en cotxe.
- A la característica anterior, s'hi suma el fet que és habitual trobar cotxes mal aparcats –sobre la vorera o en doble fila– ocupant part de la calçada i fent encara més estret el pas.

Aquestes particularitats de Montcada i Reixac poden afectar per igual a persones grans i d'altres edats. És cert, però, que la conducció pot ser més complicada per a persones grans a causa de la disminució d'algunes capacitats físiques i sensorials (vista, oïda), que es poden veure minvades amb l'edat. Així, per exemple, el fet d'afrontar-se a carrers amb molt trànsit pot esdevenir un repte major per a una persona gran que per a una de jove.

Aquest fet pot explicar que el cos tècnic municipal enquestat no detecti aquestes característiques del municipi que, segons les persones grans, dificulten la conducció. De fet, les dades de l'enquesta mostren que la major part del personal municipal considera que la

majoria d'aspectes⁵ de Montcada no suposen un problema per a la conducció a excepció de l'estat de conservació i la il·luminació dels carrers.

Davant l'augment de dificultats per conduir que suposa l'envelliment, hi ha persones grans que, com mostra la cita, deixen de conduir per decisió pròpia; mentre que d'altres ho deixen de fer perquè no els hi renoven més el carnet de conduir.

«P2: Jo penso que sí, per conduir, perquè hi ha molt trànsit. Quan et vas fent gran. Jo per exemple, l'avi de la meva jove va arribar un punt que va dir: "és que ja no m'atreveixo, és que es belluguen massa els cotxes". I va arribar un punt que va dir "bueno, deixo de conduir". I va ser un problema perquè ells anaven molt a ballar sardanes i anaven a Sabadell i va dir "és que ja no m'atreveixo a agafar la carretera perquè hi ha massa trànsit".»

Arriba un moment, doncs, en què les persones grans es poden veure obligades a **deixar de conduir**. Aquesta situació, a vegades, genera un trasbals, ja que han de trobar alternatives de transport per a les activitats diàries.

Aparcament

Quan es parla de la disponibilitat de places d'aparcament, emergeixen diversos debats i no hi ha cap resposta unànime i compartida per totes les persones entrevistades. Per una banda, trobem qui considera que hi ha una **manca de places d'aparcament**; que afecta, en especial, a barris com Montcada Centre, Can Sant Joan o Can Cuiàs. La manca d'aparcaments, afegeixen, és especialment problemàtica a prop dels serveis i recursos que utilitzen habitualment, per exemple, a prop dels comerços. Seguint amb l'exemple anterior, el fet de no poder aparcar a prop dels comerços, implica que hagin de carretejar les bosses amb la compra una bona estona. En conseqüència, hi ha qui decideix anar a comprar fora del municipi, ja sigui a centres comercials o altres pobles on poden aparcar amb facilitat.

D'altra banda, algunes persones sostenen el contrari, és a dir, que Montcada i Reixac disposa de **suficient aparcament**, gràcies a les **zones d'aparcament** situades fora del nucli (per exemple, sota el pont de l'autopista davant de La Salle o als polígons), on sempre hi ha lloc per aparcar. Aquests aparcaments els permet deixar el cotxe i fer la resta de desplaçaments pel barri a peu.

! Proposta: es planteja crear **nous espais d'aparcament**, per exemple, aprofitant espais com el de l'antiga fàbrica Valentine.

Una altra qüestió que desperta controvèrsia és la instauració de la **zona taronja**, que limita el temps màxim d'aparcament. Algunes persones valoren positivament aquesta mesura perquè argumenten que facilita trobar aparcament. D'altres, en canvi, consideren que ha empitjorat la situació, ja que el fet que fos de pagament facilitava trobar lloc.

« P2: Claro, yo desde que pusieron a la franja naranja, mi marido que no va bien para caminar, enseguida encuentra sitio. A lo mejor puede tardar un poco... pero que salen coches. Y aparca allí donde abajo de la estación, de Francia, allí.»

⁵ L'enquesta administrada al personal municipal recull informació pel que fa a l'estat de conservació i il·luminació dels camins, la regulació del flux vehicular, la presència d'obstacles que puguin reduir la visió en les carreteres i la senyalització (visibilitat i ubicació dels senyals de trànsit).

2.2 Transport públic

De la mateixa manera que amb la resta de temàtiques, Montcada i Reixac no és uniforme pel que fa a l'estat del transport públic. Així, hi ha grans diferències entre barris que cal destacar per poder tenir una visió fidedigna de la realitat del transport públic al municipi. Hi ha barris, com el Centre, que tenen a l'abast un ampli ventall d'opcions de transport (diferents parades de tren, autobús, etc.); mentre que d'altres depenen exclusivament de l'autobús. Tenint en compte la manca de serveis que hi ha en alguns barris (per exemple, les persones que viuen a la zona de la muntanya de Terra Nostra), la manca de transport en aquestes zones dificulta que les persones grans puguin dur a terme les tasques del dia a dia, com anar a comprar. En aquest sentit, aproximadament la meitat del personal tècnic enquestat (48%) considera que no es pot accedir a totes les zones i serveis de la ciutat mitjançant transport públic.

Valoració general

D'entrada, la primera valoració que es fa de la **xarxa de transport interurbà** és **molt bona**, ja que Montcada i Reixac -expliquen- està situat en un enclavament privilegiat, on s'entrecreuen múltiples xarxes de transport. Per això, compta amb un gran número de línies de tren i autobús.

«P4: Mi opinión sobre el transporte, por el pueblo en que vivimos creo que el transporte, Montcada es uno de los pueblos mejor comunicados de la zona, por las características del pueblo y por las líneas que tiene.»

Per contra, les múltiples línies de tren i les carreteres que passen pel municipi, divideixen i separen la trama urbana. En conseqüència, la mobilitat a peu és força complicada, especialment per a les persones grans, i els transports urbans esdevenen molt necessaris. Ara bé, a diferència del transport interurbà, es considera que el **transport urbà no és suficient**, ja que només es disposa de l'autobús 155. Per això, s'utilitzen les línies interurbanes d'autobús i tren com una alternativa per moure's per dins de Montcada i Reixac. Tot i que aquesta alternativa permet ampliar les opcions per desplaçar-se dins del municipi, al no estar dissenyades com a transports urbans, les parades i recorregut no solen respondre a les necessitats de les persones grans. En aquest sentit, és interessant destacar que el 80% dels tècnics enquestats afirmen que no existeix un servei de transport voluntari adequat que permeti pal·liar, quan és necessari, les limitacions de la xarxa de transport públic.

Abans de desgranar les característiques específiques dels diferents tipus de transport (tren i autobús), l'enquesta als tècnics/es municipals ens permet fer una primera aproximació a les dues de les temàtiques més rellevants del transport: la fiabilitat i freqüència i l'estat dels vehicles. En relació a la **fiabilitat i la freqüència**, la majoria (64%) considera que el transport públic és fiable i freqüent de dilluns a diumenge i, també, durant les nits. No obstant això, es percep que hi ha manca d'informació sobre les rutes, els horaris i les instal·lacions per a necessitats especials (el 64% de les persones enquestades així ho consideren). Per altra banda, l'**estat dels vehicles** de la xarxa de transport públics rep una valoració força positiva: una àmplia majoria (72%) afirma que els vehicles estan nets, presenten un bon estat de manteniment, no solen estar saturats, són accessibles i disposen de seients prioritaris que es respecten per a les persones grans.

Preu

Hi ha una percepció generalitzada que el **preu** del transport públic és **elevat**. En el cas del transport urbà, aquesta percepció és major perquè, encara que el trajecte sigui molt curt, el preu és el mateix que qualsevol altre trajecte d'1 zona. Mentre que les persones sense problemes de mobilitat, poden decidir fer un trajecte curt a peu, sovint les persones grans tenen dificultats de mobilitat i, per tant, necessiten el transport públic de totes maneres.

Tot i això, es **valora positivament la T4** (targeta amb un preu reduït per a persones grans coneguda com a "T-Rosa") perquè permet utilitzar l'autobús, metro i ferrocarrils a un preu més assequible. No obstant, com que no cobreix els desplaçaments de Renfe, si han d'utilitzar el tren, han de comprar una T-10 a preu generalista i no gaudeixen de descompte.

«P4: la tengo pero no la empleo. Porque me va mejor la t-10. Porque una vez que la t-10 me cubre el metro, y te cubre la Renfe, y te cubre los autobuses, y sin embargo la rosa, con la rosa no puedo ir a la Renfe. Y la Renfe es la mejor combinación que tengo.»

! Proposta: es reclama que la **T-10** tingui algun tipus de **descompte**.

Pel que fa a l'opinió dels i les tècniques municipal, trobem que no existeix acord sobre aquesta qüestió. Gairebé la meitat de les persones enquestades (48%) considera que els costos del transport públic són uniformes, s'exposen amb claredat i són accessibles, davant del 52% que no hi està d'acord. S'ha de tenir en compte, però, que la formulació de la pregunta no permet identificar si els acords i desacords expressats es vinculen més a la uniformitat o exhibició dels preus o més aviat a l'accessibilitat pel cost dels bitllets.

Tren

El tren rep bones crítiques per part de les persones entrevistades. Les úniques necessitats que es detecten tenen a veure amb la freqüència i l'accessibilitat.

Pel que fa a la **freqüència**, tal com passa amb gairebé tots els blocs temàtics, es valora diferent en funció de la zona de Montcada i Reixac. Així, s'explica que algunes parades tenen una freqüència baixa, ja que passa un tren cada hora (com Montcada i Reixac Ripollet); mentre que altres tenen una freqüència molt més elevada i, per tant, millor, com és el cas de Montcada i Reixac o Montcada i Reixac-Manresa.

L'**accessibilitat** és un dels grans reptes a l'hora d'adaptar els transports a les persones grans, ja que encara ara les estacions de tren tenen múltiples barreres arquitectòniques. Tot i que les estacions de tren més noves estan perfectament adaptades, com és el cas de Santa Maria, la majoria d'estacions encara no són accessibles. La por a no poder baixar o pujar del tren fa que hi hagi persones que, fins i tot, decideixin deixar d'utilitzar aquest transport. Algunes de les barreres arquitectòniques identificades són:

- Per accedir a algunes estacions només hi ha **escales** o **rampes** difícils de pujar, com és

! Proposta: es planteja **prioritzar la instal·lació d'ascensors** enfront altres solucions com les escales mecàniques o rampes.

el cas de Montcada i Reixac-Manresa; o bé **escales mecàniques**, que impedeixen l'accés a persones amb cadira de rodes (Montcada Ripollet).

- La **separació o l'alçada entre l'andana i el tren** és tan gran que algunes persones no poden pujar-hi o baixar-ne
- En algunes estacions, aquesta problemàtica s'accentua, ja sigui perquè l'estació fa corba (Montcada i Reixac-Manresa), o bé perquè el tren s'atura al final de l'estació i l'últim tram de l'andana és molt més baix (Montcada i Reixac-Bifurcació).

Autobús

A l'hora d'escollir quin transport utilitzar per moure's per dins de Montcada i Reixac, es comenta que, tot i que el tren és més ràpid, l'autobús és **més accessible i més barat** (gràcies a la T4). Per això, força persones grans utilitzen el bus, sobretot, si han d'anar a comprar i van carregades.

«P2: Yo vengo en el tren, los miércoles que hay mercadillo me voy en el autobús, porque claro si voy con un carro y un cesto, ni puedo subir las escaleras ni puedo coger el tren! Así que mira tu...»

Malgrat es reconeix que hi ha poques persones que utilitzen l'autobús, es destaca que és l'únic transport que pot fer servir qualsevol persona gran -independentment del seu estat físic-. Per això, es planteja que es podrien reduir les places (amb autobusos més petits), però garantir el servei i, fins i tot, ampliar-ne els recorreguts i freqüència.

A més, l'autobús és l'únic mitjà de transport que connecta tots els barris i que permet, per tant, salvar la dispersió urbana que caracteritza Montcada i Reixac. Malgrat això, s'afirma que només es disposa d'un autobús (155) que **no és suficient per comunicar tot el municipi**, en especial, els barris o zones més perifèriques com Terra Nostra o Can Cuiàs.

El fet que només es disposi d'un autobús implica que la **freqüència sigui baixa**, ja que passen cada 25 minuts, aproximadament. En conseqüència, algunes persones grans decideixen anar a peu, carregades, i sovint en barris amb fortes pendents, amb l'esforç físic que implica. A més, el **recorregut** que fa l'únic autobús és **molt llarg** perquè ha de recórrer tots els barris. S'explica que es triga al voltant d'una hora a arribar del centre fins a alguns barris.

! Proposta: es proposa **millorar** el servei d'**autobús**, ampliant-ne els recorreguts i la freqüència.

Un altre dels aspectes que les persones entrevistades ressalten és que cal millorar la situació i el nombre de parades. Per una banda, es considera que hi ha **manca de parades** en algunes zones. Així, s'explica que hi ha espais on no hi arriba l'autobús, com el Cementiri o el tanatori, situat a Ripollet. Altres exposen que en alguns barris tan sols hi ha una parada i, per tant, les persones que no viuen al centre del barri es veuen obligades a realitzar trajectes força llargs, i habitualment amb desnivells importants, per anar des de la parada fins a casa seva.

«P4: Es que el autobús ahí en Santa maría y Terra Nostra, no se pasea por Terra Nostra. Tal como llega de Montcada, y tiene una parada allí. Todo el mundo tiene que ir allí. (...) Ya me dirás tú, el que vive allí arriba del todo de la montaña que te venga a buscar el autobús allí...»

Finalment, hi ha altres espais freqüentats per persones grans (com l'Ajuntament, o el Casal de la Mina), on la parada més propera també queda a una distància bastant llunyana. El gran esforç que significa desplaçar-se per dins del municipi provoca que hi hagi persones

amb problemes de mobilitat que decideixin deixar de fer activitats.

«P2: No nono, el 155... el barrio es que pase por dentro recoja a la gente, al Ayuntamiento la gente tiene que ir andando si no tiene coche, al Casal tres cuartos lo mismo porque hay muchas que no vienen porque no pueden caminar.»

Hi ha persones, però, que difereixen i plantegen que en la majoria de casos no es tracta d'una manca de parades, sinó de la seva **localització**. Seguint aquesta hipòtesi, caldria ressituar les parades en espais més estratègics per tal de reduir la llargada dels desplaçaments a peu.

! Proposta: davant d'aquestes problemàtiques es plantegen diverses propostes:

- **Afegir** alguna **parada** al recorregut dels busos existents **a prop dels recursos** i serveis que utilitzen més sovint (Ajuntament, Casal, etc.).
- **Ressituar** algunes **parades** per tal que estiguin en llocs estratègics, que quedin més propers dels equipaments o serveis on van les persones grans.
- **Incorporar** un **bus de barri** que faci el seu recorregut per dins del nucli urbà i disposi de més parades, situades als diferents barris i a prop dels serveis i recursos que utilitzen més habitualment.

En relació a la ubicació parades, el cos tècnic no sembla tenir una valoració unificada. Tot i així, trobem que un 56% considera que les parades i estacions de transport no estan situades de forma convenient. A més, presenten problemes d'accessibilitat, seguretat, il·luminació, senyalització o manca/inadequació de mobiliari (seients i marquesines).

Seguint amb l'**accessibilitat**, tot i que les persones grans ho destaquen com un dels punts forts de l'autobús, encara hi ha algun element millorable. Quan els autobusos no s'aturen just al costat de la vorera o la plataforma (en cas que n'hi hagi), queda un espai que dificulta que pugin i baixin del vehicle. Aquesta situació es pot donar o bé perquè el xofer/a no apropa prou l'autobús a la vorera; o bé perquè, tot i haver una plataforma, l'autobús no té espai suficient per maniobrar i apropar-s'hi. Quan s'hi troben, requereixen de l'ajuda del conductor o altres passatgers. Per això, en el decurs de les entrevistes més d'una persona esmenta que ha patit alguna caiguda.

! Proposta: es proposa fer una **campanya informativa** explicant als xoferes/es dels autobusos la importància de parar arran de la vorera o a plataforma per facilitar l'accés a les persones grans.

És curiós, però, que aquesta problemàtica no és percebuda pel cos tècnic, atès que el 72% de les persones enquestades creuen que els conductors s'aturen en les zones designades i al costat del gual per facilitar l'ascens i, a més, els conductors/es s'esperen perquè les i els passatgers estiguin asseguts abans de reprendre la marxa.

Servei de taxi

L'enquesta administrada al cos tècnic ens ofereix informació, també, sobre el servei de taxis. Existeix un grau d'acord força elevat sobre el fet que aquest servei de transport públic presenta alguns problemes o limitacions. Un 72% considera que els taxis no són accessibles quant al preu i la disponibilitat; o que els conductors/es no són amables, ni educats/es.

2.3 Transport adaptat

Les persones amb majors dificultats per desplaçar-se, com per exemple les que van amb cadira de rodes, han de recórrer al transport adaptat. En primer lloc, perquè, com s'ha vist, el transport públic i els carrers de Montcada i Reixac encara no són prou accessibles; en segon lloc, perquè sovint requereixen que se'ls traslladi de porta a porta.

Les persones entrevistades destaquen que existeixen diferents opcions de transport adaptat. Entre les que millor es valoren trobem els **taxis adaptats** a demanda. Aquest servei ofereix anar a buscar a les persones grans i tornar-les a casa. També es menciona l'oferta de transport adaptat que cobreix el **trajecte diari al centre de dia**, que es valora molt positivament.

«E2: ¿Taxi adaptado?

P2: Hay taxis adaptados.

E2: ¿Y cómo funciona?

P2: Fenomenal.

E2: ¿Sí?

P2: Sí, llamas y(...) muy puntuales, te llevan, si quieres que te recojan, vuelven y sino pues nada. Haces los/»

Finalment, **es reclama** poder disposar d'un servei que cobreixi, també, el **desplaçament fins als casals o centres cívics**. D'aquesta manera, persones que encara podrien fer-hi activitats, però que tenen problemes de mobilitat, podrien participar-hi.

3. Habitatge

L'habitatge és una dimensió rellevant a l'hora de promoure un envelliment actiu, especialment, pel que fa a la seguretat. Les condicions en què es troba l'habitatge condicionaran si les persones grans poden envellir de forma independent i activa en el sí de la seva comunitat (WHO, 2007). En aquest sentit, cal que el disseny dels habitatges s'adeqüi a les necessitats de les persones grans i que estigui situat a prop de serveis i recursos bàsics.

Si es compleixen aquestes condicions, les persones grans poden viure a casa seva, fins i tot, quan la salut empitjora i emergeixen necessitats de cura. (WHO, 2017). Ara bé, quan aquesta opció no és possible, les persones grans han de disposar d'alternatives, com ara residències, perquè puguin seguir vivint en un entorn segur.

3.1 Adaptació de l'habitatge

Són diverses les adaptacions que cal realitzar per adequar l'habitatge a les necessitats que emergeixen a mesura que envellim. A grans trets, es poden resumir en dues tipologies: les adaptacions adreçades a fer accessible l'entrada a l'edifici; i les adaptacions que milloren l'interior dels habitatges.

Accés a l'habitatge

Per a les persones grans, accedir a l'habitatge pot esdevenir un gran repte. Així ho expliquen

a les entrevistes, on comenten que les escales és la principal barrera arquitectònica que es troben per poder accedir a casa seva:

«Yo veo que aquí el problema está entre viviendas actuales y viviendas antiguas. ¿Qué pasa? Las personas se han ido haciendo mayores, no hay ascensor, no hay rampas, tienes que subir escaleras, yo tengo a mi suegra viviendo conmigo porque no puede salir. El ascensor es muy pequeñito y ya la silla de ruedas no entra, y después para salir a la calle hay escaleras.»

Com mostra la cita, les **entrades** d'alguns edificis **tenen diversos esglaons de desnivell** i no disposen de rampa, fet que dificulta l'entrada a casa de persones amb problemes de mobilitat. Ara bé, també hi ha edificis que, tot i no tenir esglaons a l'entrada, conserven un **petit desnivell** —gairebé imperceptible per a les persones sense problemes de mobilitat— que també esdevé un impediment per entrar i sortir del rebedor de l'edifici.

A part de la porta d'entrada, les persones grans expliquen que també hi ha barreres arquitectòniques dins l'edifici. Així, trobem habitatges de diverses plantes que **no disposen d'ascensor**. Malgrat que alguns plans de barri han ajudat a instal·lar-ne en aquells edificis que no en tenien, encara n'hi ha força que segueixen sense ascensor. Això pot impedir que persones amb problemes greus de mobilitat puguin sortir de casa. A més, també pot dificultar que les persones grans duguin a terme tasques diàries, com pot ser carregar la compra fins a casa.

A l'hora d'instal·lar un ascensor en un habitatge, les persones grans esmenten que és habitual trobar-se amb diversos **impediments**. En primer lloc, hi ha comunitats de veïns/es que no tenen la capacitat econòmica per fer front a la despesa que suposaria la instal·lació. Per tant, ens trobem amb dos eixos de desigualtat que s'entrecreuen: persones grans, amb dificultats de mobilitat i, alhora, problemes socioeconòmics. En segon lloc, hi ha casos en què és, simplement, el desacord entre veïns/es el que impedeix que s'instal·li un ascensor. Si la comunitat no es posa d'acord, és poc probable que una sola persona pugui fer front al cost de les obres i, per tant, no es pot fer l'adaptació. En tercer lloc, a vegades apareixen dificultats de caire tècnic, com per exemple, que l'edificació no disposa d'espai suficient per situar l'ascensor, tal com mostra la següent cita:

«El problema que tenemos en mi edificio, es eso, dentro de la casa estoy muy bien, todo perfecto. Y además tengo a mi marido yo sola, así que estupendo. Que no tenemos ascensor ni posibilidades de ponerlo. Porque no tenemos hueco.»

Finalment, cal destacar que la manca d'ascensors és una problemàtica que està més estesa en alguns barris que en d'altres. Afecta, sobretot, als **barris de construcció més antiga**, com pot ser Can Sant Joan o la Rivera, on és habitual trobar blocs de pisos sense ascensors. Però també hi ha altres barris, conformats principalment per **casos unifamiliars** amb diversos pisos, on els habitatges tampoc solen disposar d'ascensor. En aquest cas, sovint no poden afrontar el cost de la seva instal·lació perquè la casa és propietat d'una sola unitat familiar.

Interior de l'habitatge

A part de l'accés a l'edifici, un cop dins de casa, les persones grans també poden trobar-se amb elements que els privin de viure còmodament i amb seguretat. Alguns dels elements que s'esmenten són els següents:

- **Lavabo:** hi ha cases que només disposen de banyera i, a mesura que les persones es fan

grans, és difícil entrar-hi i sortir-ne. Una altra adaptació que se sol necessitar és un elevador pel vàter.

- **Portes:** especialment en edificacions antigues, les portes són molt estretes, ja que la normativa permetia amplades d'entre 60 i 70 cm que impedeixen el pas de persones amb cadira de rodes.
- **Amplitud dels espais:** l'escassa superfície de l'interior d'alguns habitatges pot dificultar la llibertat de moviment en algunes estances o passadissos. Respecte aquesta problemàtica, el 60% dels tècnics/es creuen que aquesta problemàtica existeix, enfront el 40% que no ho considera.
- **Altres adaptacions:** a més de les adaptacions més habituals, també se'n necessiten d'altres com posar baranes al llit; o canviar els armaris de la cuina per poder arribar-hi. Per exemple, en aquells casos en què hi ha armaris a la part inferior de la cuina i per arribar-hi cal ajupir-se molt.

Hi ha persones que, de forma previsor, van fent aquestes adaptacions al llarg del temps. Tot i així, bona part de la població desconeix quines característiques i quins elements dels habitatges poden esdevenir problemàtics quan es facin grans, motiu pel qual, arriben a **edats avançades sense tenir la casa adaptada**.

A part de la dificultat que implica haver d'anar modificant tants aspectes de l'habitatge a mesura que la situació personal ho requereix, les persones entrevistades expliquen que, a vegades, les adaptacions i les obres realitzades no resolen la problemàtica. Algunes **adaptacions no es fan correctament** i, en conseqüència, s'han de refer al cap de poc temps. Per exemple, en més d'una ocasió es comenta que han posat un plat de dutxa, però ha quedat un petit desnivell de pocs centímetres que, quan els problemes de mobilitat augmenten, esdevé un gran impediment. Així doncs, han de refer les adaptacions, com explica aquesta persona:

«P6: Además, es más, nosotros el plato de ducha -que eso a ti te interesa- lo hemos tenido que hacer dos veces porque la primera vez nos dijeron lo mismo que te, que te han dicho a ti, que por debido a las tuberías y todo, no lo podían hacer. Y nosotros es la bañera también de punta a punta, entonces nos dejaron un bordillito así./ (...)Pero total ese bordillito mi madre para levantar el pie, ya tampoco podía, entonces lo hemos vuelto a hacer con otro paleta y entonces nos lo han puesto totalmente arran del suelo, totalmente. O sea que te dicen que no/»

A banda de les adaptacions més importants, als grups de discussió, es posa de relleu que existeixen tot un seguit de **petites adaptacions** que estan a l'abast de la majoria de persones, però que sovint es desconeixen. Per exemple, posar una nansa o agafador per facilitar l'entrada i sortida de la banyera mentre no es poden fer les reformes per substituir-la per un plat de dutxa.

Finalment, hi ha altres elements de l'interior dels habitatges que també condicionen poder viure còmodament i amb seguretat: la netedat i conservació de l'habitatge, i el seu estat de confortabilitat. En relació al primer element, cal ressaltar que la meitat de tècnics/es enquestades (52%) afirma que els habitatges en lloguer no estan prou nets, ni ben conservats. Quant al grau de confort, el 60% del cos tècnic considera que els habitatges no presenten una bona construcció o no són segurs i confortables a l'hora de protegir davant els factors climàtics. Aquesta dada és perfectament coherent amb el que comenten algunes persones entrevistades, que ens adverteixen que hi ha edificis foscos i humits, unes

condicions que poden afectar el seu estat de salut.

Solucions

Davant les problemàtiques d'accés i adaptació de l'habitatge, les persones grans intenten cercar solucions per resoldre-les. Hi ha persones que decideixen arreglar-se l'habitatge **per compte propi**. És a dir, a mesura que necessiten fer canvis a casa seva, es fan càrrec del cost i les gestions necessàries. Aquesta solució, però, no se la pot permetre tothom, ja que implica assumir el cost de les adaptacions. A més, segons el 80% del cos tècnic no existeixen opcions per reformar l'habitatge a un preu assequible, i els proveïdors no solen tenir en compte les necessitats de les persones grans.

Per altra banda, hi ha persones que expliquen que, davant els inconvenients que troben a casa i les dificultats per adaptar-la, decideixen **canviar de casa**, com és el cas de la cita que trobem a continuació. Hi ha qui la ven, o qui la lloga per poder llogar-ne una altra que s'adeqüi a les seves necessitats.

«P2: no, però és que també s'han fet pisos aquí a Montcada, al carrer Clavell, que quan els van fer, l'aparellador i arquitecte que van fer aquests pisos, no van pensar mai en una persona que quan arribés a 70-80 anys, el pis acabés a la meitat, i per poder pujar a la teva planta tinguessis de pujar 8 esglaons, 8 esglaons! O baixar 8 esglaons. Jo t'ho dic perquè he viscut l'experiència a casa de la meva cunyada que van tenir que marxar-se d'aquest pis per què? Perquè el meu cunyat ja no pujava aquelles escales. Vull dir que s'han fet coses que eren problema, problema que quan ets jove no veus, però quan arribes a certa edat sí

P5: és això que diu ella, quedar-se a casa tancat»

Ara bé, per les persones grans, és costós traslladar-se a un altre habitatge que s'ajusti a les seves necessitats. Aquesta percepció coincideix amb l'opinió de les persones tècniques enquestades que consideren que a nivell local no s'ofereixen suficients habitatges accessibles, ni en termes d'accessibilitat econòmica, ni d'accessibilitat física.

Finalment, a causa de la manca d'opcions, quan cap de les anteriors solucions és viable, hi ha persones que s'han vist empeses a **traslladar-se a casa dels seus fills/es**, ja sigui perquè la seva casa està adaptada, o perquè podran comptar amb la seva ajuda.

3.2 Alternatives a l'habitatge

Quan l'estat de salut no permet envellir a la pròpia llar, s'han de cercar alternatives on anar a viure. La residència és la primera que es menciona, tot i que també se n'esmenten d'altres.

Residència

Quan es pregunta per alternatives a l'habitatge, la residència és la primera que ve al cap a la majoria de persones participants en les grups de discussió. Expliquen, però, que hi ha una **llarga llista d'espera** per aconseguir una plaça pública. I, pel que fa a les places privades, el seu cost és tan elevat que la majoria de persones grans no hi poden accedir.

A això s'hi suma que no hi ha un gran **nombre de places públiques properes a Montcada i Reixac** i, per això, sovint les persones han de traslladar-se a residències d'altres municipis; fet que dificulta que la família les visiti.

«P1: Públicas no hay... ¡Hay subvencionadas pero que hay una lista de espera muy grande! No puedes entrar, así como así! Además, que cuando lo necesitas, ¡es cuando te has muerto! ¡Como le pasó a esta mujer cuando

fue con su marido, que ya te has muerto!»

Al llarg del procés de recerca, com hem vist, es fa palès que són molts els edificis que no estan adaptats per a les persones grans. A aquesta situació, s'hi afegeix que com més grans ens fem, més fràgils esdevenim i, per tant, augmenten les necessitats de cura. Malgrat això, la majoria de persones entrevistades insisteixen que **prefereixen envellir a casa**, abans que canviar a un espai millor adaptat, com podria ser una residència. Moltes persones prefereixen rebre l'atenció necessària a domicili perquè consideren que marxar de casa és un fort trasbals emocional. A més, se sol vincular la residència a un espai trist, tancat, on tenen por de sentir-se abandonades.

Ara bé, per facilitar que les persones grans continuïn vivint a casa seva, caldria millorar els serveis dels quals es disposa per fer possible i viable aquesta opció. En aquest sentit, cal destacar que la majoria (el 80%) del cost tècnic municipal enquestat considera que no hi ha suficients serveis de manteniment i suport domèstic o que no són assequibles.

! Proposta: es proposa **millorar els serveis d'atenció a domicili** per facilitar i fer viable l'envelliment a casa.

Altres opcions

Les persones entrevistades exposen que **no hi ha pràcticament alternatives** a la residència; altres opcions que els permetin viure en entorns segurs quan no poden seguir vivint soles a casa, ni poden accedir a una plaça de residència. Algunes d'aquestes opcions podrien ser habitatges compartits entre persones grans o amb persones joves, o el co-housing. Aquesta manca d'alternatives, com ja hem vist, les empeny a haver de viure, per exemple, amb els seus fills/es.

3.3 Proximitat dels serveis

Com hem comentat a l'inici de l'apartat, per tal que l'habitatge sigui còmode per a les persones grans també ha de garantir l'accés fàcil als recursos bàsics, és a dir, comerços, serveis sanitaris, entre d'altres. A Montcada i Reixac, la **proximitat de serveis** és un aspecte que **depèn estrictament del barri**, atès que n'hi ha que tenen tots els recursos i serveis necessaris a prop; i d'altres, no.

«P4: Yo no tengo ningún servicio allí. Tengo que coger el coche para ir a comprar.

E1: Y una persona mayor que no tiene coche o no puede conducir ¿entonces?

P5: Ajo y agua.

P4:& La pide por correo!»

Les persones participants expliquen que en algunes zones **tan sols disposen de farmàcia** i, per a qualsevol altra gestió (compres, metge, etc.), han de desplaçar-se. En aquest sentit, al llarg de les entrevistes s'alerta que el progressiu tancament del petit comerç de proximitat en alguns barris ha provocat que les persones grans s'hagin de desplaçar per anar a **comprar a grans superfícies més allunyades o bé al centre de Montcada**.

D'altres, tot i disposar d'alguns comerços i serveis, estan allunyats del **Centre d'Atenció Primària**. Davant d'aquesta situació, en alguns barris, els veïns/es expliquen que la xarxa de transport públic (autobús) hi facilita l'accés. En canvi, en d'altres, s'explica que no

disposen d'un transport directe, sinó que necessiten fer transbordament i triguen, aproximadament, una hora a arribar-hi. Tot i que algunes persones grans decideixen anar-hi a peu, algunes no poden fer-ho perquè el seu estat de salut els ho impedeix.

Per acabar, a aquesta situació s'hi suma que, segons la majoria dels tècnics/es (92%), les zones on hi ha més habitatges disponibles són justament aquelles que estan més lluny dels serveis i del teixit social; mentre que els habitatges disponibles tenen un preu molt elevat. El mateix passa amb les residències, ja que el 72% dels tècnics/es creu que les residències i habitatges designats per a persones grans no estan ben situats.

4. Respecte i inclusió social

La inclusió social garanteix l'accés als recursos –tant econòmics, socials com personals– que faciliten afrontar les diferents situacions i experiències vitals de forma resilient. Per contra, l'exclusió social està estretament vinculada a l'aïllament, els estereotips i la discriminació, que amenacen qualsevol possibilitat d'envellir de forma activa i saludable (WHO, 2015).

En conseqüència, per avançar cap a ciutats inclusives i amigues de les persones grans, cal promoure xarxes de socialització informals (família, veïnat, relacions intergeneracionals), i combatre qualsevol signe d'estigma i discriminació per raons d'edat.

4.1 Reconeixement social

Un dels principals aspectes que cal tenir en compte a l'hora de valorar quin és l'estat del respecte vers les persones grans, és quin grau de reconeixement social reben per part del seu entorn. A continuació identifiquem, per una banda, quines són les concepcions negatives de la vellesa que circulen entre la ciutadania de Montcada i Reixac. I, per l'altra, quines mostres de reconeixement públic les contraresten.

Estigma

Les persones entrevistades relaten que el progressiu envelliment de la població provoca que es parli sobre la vellesa freqüentment i des de diferents espais (converses quotidianes, mitjans de comunicació, etc.). A vegades, aquests discursos sostenen formes d'entendre l'envelliment que són estigmatitzants. Una de les visions més esteses és, com diu la cita, «**economicista**», és a dir, que comprèn la vellesa únicament en base als costos socials que implica. D'aquesta concepció es desprèn que la vellesa és una etapa vital en què les **persones** passen a ser **inactives i improductives**. Segons aquesta aproximació, les persones grans ja no tenen res a aportar a la societat, de tal manera que l'únic que generen són despeses en termes de recursos socials i econòmics.

«P4: jo crec que la visió súper economicista que es dona a la gent gran en els últims anys, de que si les pensions, que si les despeses de la gent gran, que si la llei de la dependència, que només fan que gastar, que només fan que gastar... (...) A mi arribar-me a dir: és que s'han de morir, perquè escolta, entre pensió, residència, medicaments, les visites als hospitals.. s'han de morir perquè 4 o 5000 euros al mes això no hi ha qui ho aguantil!»

Una altra noció força propagada és la que **vincula necessàriament persones grans a incapacitat**. Sabem que l'envelliment implica esdevenir progressivament persones més

fràgils. De totes maneres, la categoria vellesa és molt àmplia i hi ha una gran multiplicitat de persones amb estats de salut molt diferents. Aquesta concepció té efectes en com tractem les persones grans. Per exemple, provoca que les tractem de forma infantilitzant, com il·lustra clarament la cita, en què els veïns/es no es dirigeixen a la persona gran, sinó a la filla perquè pressuposen que no serà capaç de respondre.

«P4: mira, a vegades també, sempre dirigir la paraula a una gent gran, tampoc no es fa, no es fa. Perquè has de perdre molt de temps perquè entre que no et sentirà, entre que et contestarà, que a lo millor no t'entén, que a lo millor ja chochea, que a lo millor ja tal, doncs a mi, per exemple, em sobta que molta gent em preguntin a mi pel meu pare, que li preguntin directament a ell! I no ho fan, no ho fan. Vull dir això és una mica un menystenir-lo, no sé, vull dir, aquí pot contestar, no està sord, pot contestar, no està demencial! Per què?! Per què?!»

Aquestes reaccions, com també resumeix la participant, poden estar causades perquè **preferim no adaptar-nos a les necessitats** de les persones grans. En tant que sabem que potser necessiten que els parlem més lentament, o que hi invertim més temps a parlar-hi, decidim evitar-ho i comunicar-nos directament amb una altra persona més jove, que interpretem que no tindrà cap dificultat.

Aquestes situacions es poden donar amb els i les conciutadanes, però també poden aparèixer en **recursos públics o establiments comercials**. De fet, en relació a aquesta temàtica el cos tècnic consultat està clarament dividit. El 50% considera que s'ofereixen productes i serveis adaptats a les preferències i necessitats de les persones grans, però l'altre 50% opina el contrari. Per tal de reduir els comportaments de menyspreu o oferir un servei o tracte adaptat a les seves necessitats, existeixen mesures com preguntar a les mateixes persones grans com volen que les tractin. Crida l'atenció que el 79% dels tècnics/es municipals consideren que no es fan consultes periòdiques per saber com volen ser ateses.

En el transcurs de les entrevistes ha aparegut un altre fenomen relacionat amb l'estigma que és especialment interessant: l'**autoestigma**. Han aparegut diferents experiències que mostren que aquesta visió estereotipada de la vellesa no tan sols porvé de les persones joves, sinó que les mateixes persones grans la tenen interioritzada. El cas més evident és l'**estigmatització que recau sobre els casals de gent gran**. Les persones entrevistades relaten que algunes persones grans consideren que el casal és un espai «*para viejos*», en les seves paraules. Aquesta connotació negativa provoca que no hi vulguin anar.

«P7: Así, así. Hasta que conoces gente, vecinos en la calle que dices: 'uy, el casal de los viejos tal'. Y digo: 'oye, un momento, un momento! que ya me siento ofendido'. Que yo voy y llevo ya muchos años yendo. Cómo voy a... Ven para acá y verás. Cuando conseguimos que algunos/ (...)

E2: ¿Y creéis que ahora que sean Casals Cívics ayuda a que la gente no le haga tanta cosa?

P5: Yo creo que/

P2: Puede ser que si. »

En aquest sentit, se subratlla que aquest últim any han canviat el nom dels casals de gent gran i han passat a anomenar-los Centres cívics; una decisió que consideren molt encertada per combatre l'estigma i l'autoestigma. Aquest canvi de nom no només respon a la voluntat de combatre aquest estigma, sinó que pretén, també, augmentar els espais de relació intergeneracional. No obstant, s'explica que encara ara la majoria d'assistents a les activitats segueixen sent persones grans, tot i que els agradaria que anés canviant.

Per acabar, aquestes concepcions negatives i estigmatitzants de la vellesa s'estenen a

través de diferents mitjans. Sens dubte, un dels canals que amplifica l'abast d'aquests estereotips són els **mitjans de comunicació**. Quan preguntem als tècnics/es per la visió que els mitjans donen de les persones grans, trobem un desacord important, ja que el 54% opina que s'ofereix una visió positiva i sense estereotipar, mentre que el 46% restant opina que no és així. Una altra forma de combatre l'estigma associat a la vellesa és treballar-ho a partir de l'**educació**. En aquest cas, el cos tècnic torna a estar dividit. La meitat creu que no es proporcionen oportunitats per aprendre sobre l'envelliment a les escoles, i no s'hi involucren les persones grans, però l'altra meitat considera que sí que es fa (48% en front 52%).

Reconeixement públic

Per tal de combatre els estereotips que hem presentat a l'apartat anterior, cal que es reconegui públicament el valor, les aportacions i la importància del col·lectiu de persones grans a la nostra societat.

A Montcada i Reixac, l'exponent més clar d'aquest reconeixement és la '**Festa de les persones grans**', un esdeveniment dedicat íntegrament a reconèixer i celebrar el seu paper actiu a la ciutat. Les persones grans citen aquesta festa en pràcticament tots els grups de discussió. De fet, hi estan molt implicades, ja que participen de l'organització i de les activitats que s'hi realitzen (balls, exhibicions, etc.).

Malgrat aquest exemple, els resultats del qüestionari interàrees adverteix que segueix havent-hi una **manca de reconeixement de les aportacions** de les persones grans, i així ho afirmen gairebé el 55% dels i les tècniques municipals. Pel contrari, el 64% considera que les persones grans es presenten com algú que pot rebre ajuda, però alhora que en pot oferir, és a dir, que es promou una imatge que les presenta com a subjectes actius.

4.2 Comportaments respectuosos

Un dels aspectes que despunta de Montcada i Reixac és la **bona relació conciutadana**, afavorida pel fet que la majoria de veïns/es es coneixen entre si. Així, els veïns i veïnes són respectuoses les unes amb les altres i, sense distincions, també ho són amb les persones grans.

«P2: jo que puc opinar bastant en el sentit que visc a davant del parque, és que aixeco la persiana i no puc veure altre cosa. I van gent gran als bancs i tot. I la gent, els crios juguen i van, es saluden

E1: la convivència és bona entre, què bé

P4: &potser també fa que

P2: &que ens coneixem tots eh!

P4: sí, això anava a dir. Aquest tros d'aquí, principalment que és el que més coneixem nosaltres som tots molt coneguts, vull dir, els nanos hem pujat, ara ja som grans però hem pujat amb tothom no? Diguéssim, és...»

Malgrat aquesta tendència general, el procés de recerca ens ha permès identificar alguns comportaments irrespectuosos que cal assenyalar.

Espai públic

L'espai públic conforma les zones compartides de la ciutat; allà on ens trobem amb els i les nostres conciutadanes, cadascú amb objectius i interessos ben diferents. Les places, parcs i carrers, doncs, han d'acollir una gran diversitat d'esdeveniments que no sempre són compatibles. Per això, quan es fan **múltiples usos d'un mateix espai** poden emergir **situacions de conflicte** que, a vegades, afecten particularment les persones grans. A tall d'exemple, es relaten situacions en què les persones grans estan xerrant assegudes als bancs d'una plaça, mentre a pocs metres grups de nens i nenes juguen a pilota. Davant d'aquesta situació, les persones grans pateixen per rebre cops de pilota. Un altre exemple que apareix reiteradament és el conflicte amb les bicis en aquelles zones on el carril bici i la vorera pels vianants comparteixen espai. Diverses persones manifesten haver patit algun accident on s'hi ha vist involucrada una bicicleta.

«P6: Pues lo que no me gusta en general es según qué persona que están paseando por aquí y no se dan cuenta que venimos los mayores y entonces, los niños están en los bancos ocupando y jugando a la pelota que te van a dar algún día un pelotazo.»

Davant d'aquestes situacions, hi ha diferents posicions. Per una banda, trobem discursos que plantegen que es tracta, simplement, de conflictes en l'espai públic. D'altres, en canvi, ho llegeixen com una falta de respecte envers les persones grans, atès que no es tenen en compte les necessitats específiques d'aquest col·lectiu.

Aquestes veus alerten que l'emergència de faltes de respecte com les anteriors van acompanyades de la **pèrdua** d'un seguit de **senyals de respecte** cap a les persones grans: saludar pel carrer, ajudar a carregar les bosses de la compra, entre d'altres. Aquestes mostres de respecte són formes que té la població de respectar i vetllar pel benestar de les generacions més grans.

«E1: però és minoria, és minoria segons el que dieu. No, perquè si es fa és una bona...»

P3: Jo abans, i sóc d'aquí i he anat a les botigues, i sempre jo havia vist, posem, a la meua mare sempre ajudar a una senyora que potser tenia l'edat d'ara meua, i la meua mare ajudar-la i agafar i portar-li els paquets potser fins a casa seva. Ara, tu estàs en el condís, i l'avi t'està molestant. L'avi està molestant perquè clar

E2: la botiguera mateixa

P3: sí, vengua va, corre corre! I està molestant. Vull dir que aquella paciència amb l'avi, d'agafar-li el paquet i parlar-li, i preguntar-li com es troba, pues como que no.»

Tal com hem mostrat a l'apartat anterior, la concepció edadista de l'envelliment pot estar contribuint, com tan bé il·lustra la cita, a aquestes situacions.

Transport

Un altre context en què s'identifiquen pràctiques discriminatòries és en el transport públic. En primer lloc, el tracte per part dels **conductors/es d'autobús** a vegades és poc respectuós amb les seves necessitats. Per exemple, s'explica que per tal que una persona gran amb problemes de mobilitat pugui baixar còmodament del vehicle, cal que l'autobús s'aturi arran de la vorera o la plataforma de la parada. Tot i la insistència de les persones grans, alguns conductors/es no ho fan, amb el risc de caiguda que implica.

«P6: Claro entre que no tenemos impulso para levantarnos, es un problema. Los conductores, algunos tienen más conocimiento, y lo dejan más a la orilla, ¿pero otros van a lo suyo no?»

E1: I una pregunta, ja que dius això perquè m'ho he trobat en altres... I això per exemple, tu li dius al conductor?

P6: Si, jo li dic molt, li dic.

E1: I aleshores què passa? I què passa quan li dius?

P6: Esque hay coches detrás, que hay coches delante, ponen pegats, algunos.»

Tot just fa unes línies, comentàvem la pèrdua d'algunes senyals de respecte, doncs el transport públic no n'és una excepció. Les persones entrevistades adverteixen que quan l'autobús o el tren va ple, és complicat trobar altres passatgers/es que accedeixin a **cedir-los seient**, un altre exemple de com alguns comportaments respectuosos s'estan esvaint.

Col·lectius específics

Debatre sobre comportaments de respecte pot fer-nos caure en generalitzacions. Fàcilment, podem caure en la temptació d'acusar a col·lectius sencers de ser més o menys respectuosos. Malgrat això, els debats que s'han generat en el marc d'aquest projecte fan palès que hi ha divergències entorn quins col·lectius són més o menys respectuosos.

Un dels primers col·lectius que es menciona quan es parla de respecte és el de **joves**. Per una banda, hi ha persones que senten que el jovent és poc curós amb les generacions més grans, així com amb el seu entorn en general. Per l'altra, hi ha qui ho contradiu i ressalta que aquesta percepció és conseqüència de la concepció negativa que s'ha estès entorn el col·lectiu jove.

Un efecte similar es genera entorn les **persones d'origen migrant**. Si bé hi ha opinions que asseveren que les persones migrants són poc respectuoses; n'hi ha d'altres que justament afirmen el contrari. És més, defensen que les persones migrants són precisament les poques que mantenen senyals de respecte cap a les persones grans, com cedir el seient.

«P6: Yo hoy por ejemplo, he venido en el autobús y hablando de los inmigrantes, en ese sentido, tengo que darle gracias porque se levantan los chicos incluso, yo me he sentado, pero para que yo vaya con mi marido juntos, se ha levantado el chico y nos ha dado el asiento.»

4.3 Activitats intergeneracionals

Davant els prejudicis i comportaments discriminatoris vers l'envelliment, l'OMS defensa que cal promoure la interacció entre generacions per tal de dissipar aquest imaginari negatiu (OMS, 2014). A Montcada i Reixac hi ha algunes experiències d'activitats intergeneracionals, que analitzem seguidament.

Valoració

Les activitats intergeneracionals són un aspecte central a l'hora de promoure la inclusió social del col·lectiu de persones grans i reduir-ne la discriminació per edat. De fet, les persones grans entrevistades **aprecien** aquelles **activitats** on es reuneixen col·lectius d'edats diferents, malgrat lamenten que siguin **poc habituals**.

L'activitat intergeneracional més anomenada és el 'Calaix dels Records', un projecte que consisteix en anar a les escoles a ensenyar jocs de la seva infància als nens i nenes. Quan es pregunta als grups de discussió per activitats intergeneracionals, és la primera a què fan al·lusió, i la que els desperta més somriures i entusiasme.

«E1: i què feu amb els nens?

P4: Pues mira explicar cuentos el dimecres passat, quina gràcia!»

Puntualment, també fan activitats en què persones joves els formen sobre temàtiques que desconeixen, com informàtica. A part d'aquests exemples, no hi ha gaire més experiències similars i, per això, hi ha un clam unànim **reclamant més activitats intergeneracionals**. Aquesta diagnosi, però, tan sols la comparteixen la meitat (48%) dels tècnics/es municipals, atès que l'altra meitat (52%) considera que ja existeixen iniciatives per promoure les relacions entre persones i grups de diferents generacions. Aquesta divisió dels tècnics/es també es dona en relació a si hi ha prou esdeveniments, entorns o activitats que atreguin diferents generacions i si ho fan atenent a les diverses necessitats.

Dificultats per a les activitats intergeneracionals

Ara bé, les persones entrevistades són conscients que per dur a terme aquest tipus d'activitats cal respondre a certs reptes organitzatius i a alguns factors que ho dificulten. Entre ells, comenten que les activitats que agraden a les persones grans no sempre coincideixen amb els **interessos** de les joves, com és el cas de les sardanes.

Un altre aspecte que dificulta la interacció entre diferents generacions són els **espais** on es duen a terme les activitats, ja que sovint estan **vinculats a una franja d'edat** específica. Així, trobem els casals de la gent gran adreçats específicament a persones grans, o les jornades per a la gent gran. Ambdós espais agraden molt, però també desperten cert neguit o incertesa sobre si promouen la inclusió social o, pel contrari, contribueix a la separació del col·lectiu de persones grans de la resta d'edats.

«P3: I, a banda, també a l'octubre es fan les jornades per a la gent gran perquè, clar, no sé si aquí és bo o no és tan bo. Si volem fer tot inclusiu perquè a totes les festes hi participi tota la població i no fer com apartadet: gent jove per aquí, gent gran per allà; clar, no sé si serà extingir això de les jornades per a la gent gran. Perquè la gent gran molt bé, és per a ells! Però per què si es fa una cosa a Montcada no hi pot anar qualsevol?»

Facilitats per a les activitats intergeneracionals

D'altra banda, hi ha **espais** que, precisament perquè **no estan vinculats a una franja d'edat** concreta, facilita que les activitats siguin intergeneracionals. Per exemple, se citen les activitats de la Biblioteca, com els clubs de lectura; les activitats de l'Aqua, com l'aquagym; o bé les activitats que s'organitzen des de l'associacionisme, com les que programa l'Associació La Unió.

Seguint amb aquest element, en els últims anys hi ha hagut una **reconversió dels casals**

! Proposta: tenint en compte aquests factors, per tal de promoure les activitats intergeneracionals es planteja:

- **Organitzar activitats** en què les persones joves ensenyin sobre temàtiques actuals a persones grans.
- **Incorporar les persones grans** a les **activitats generalistes** i tan sols fer-ne d'específiques per a persones grans si les condicions de salut (físiques, mentals, etc.) no ho permeten.
- **Promocionar aquells espais no vinculats** específicament **al col·lectiu de persones grans**.

de la gent gran, com ja hem comentat, en què han passat a anomenar-se **centres cívics** amb la voluntat d'esdevenir espais intergeneracionals. Malgrat ser un primer pas, les persones entrevistades evidencien que segueixen sent espais preeminentment de persones grans.

4.4 Relacions veïnals

Com ja s'ha vist, Montcada i Reixac es caracteritza per tenir una **forta xarxa veïnal**, que garanteix un bon tracte per part dels veïns i veïnes. Tot i que hi ha la percepció **que s'està perdent**, en el transcurs dels grups de discussió es fa palès que aquesta xarxa segueix estant molt present.

El fet de disposar d'una forta vinculació comunitària fa que trobem diversos exemples d'**ajuda mútua**, i de casos en què els veïns i veïnes es fan càrrec de les persones grans amb necessitats especials. Per exemple, en els barris més allunyats del centre, les persones que disposen de cotxe, solen avisar les persones grans quan marxen per si necessiten que les apropin a algun lloc. De la mateixa manera, els veïns i veïnes saben quan una persona té algun tipus de demència, de tal manera que si necessita res, saben com ajudar-la.

«P4: Yo muy bien. Eh(...) al menos en el barrio de mi madre la conoce todo el mundo, no hay ningún problema, cuando sale si alguna vez se ha despistado la, la acompañan a casa: ¿dónde va?, ah, pues me voy contigo a dar una vuelta.»

Per últim, cal parar atenció a l'opinió que el cos tècnic té d'aquesta qüestió. Aproximadament la meitat (52%) opina que no s'estan duent a terme projectes per facilitar relacions de proximitat entre els residents del barri, animar o acompanyar les xarxes de suport o per promoure el bon veïnatge. Aquesta dada contrasta amb la resposta que donen quan es pregunta sobre si es fan accions per prevenir i donar resposta a l'aïllament social, i es tenen en compte les dificultats de les persones per establir vincles amb altres persones. En aquest cas, el 60% opinen que sí se n'estan duent a terme. Possiblement els tècnics/es estan pensant en activitats de caire més formal, com les que es duen a terme als centres cívics o casals. En tot cas, la valoració d'aquestes activitats les veurem a la propera àrea de treball (participació social), ja que està estretament vinculada a la de respecte i inclusió social.

5. Participació social

La participació està directament relacionada amb la reducció de l'aïllament social i, en conseqüència, del risc d'exclusió social. Sabem, com ja hem vist, que gaudir d'una xarxa social forta té implicacions directes sobre l'estat de salut mental i físic de les persones. (WHO, 2017). Alhora, les persones grans són una de les poblacions amb més risc de patir aïllament social. És per això que aquest és un dels principals reptes als qual s'ha d'afrontar una ciutat que aspiro a ser amigable amb les persones grans.

Seguint la guia de l'OMS sobre ciutats amigues de les persones grans (WHO, 2007), la participació social fa referència a la implicació de les persones en activitats que promoguin la interacció amb la resta de la comunitat. Si bé al capítol anterior hem vist aquelles formes de socialització més informals (xarxa veïnal, relacions d'amistat o familiars, etc.) que permeten gaudir de xarxa i suport comunitari; en aquest ens centrem en les estructures de

participació formal (activitats d'oci, culturals, formatives, etc.), les quals també contribueixen a facilitar la integració social de les persones grans i prevenir els eu aïllament.

5.1 Espais de participació

Els espais de participació inclouen aquells equipaments on es duen a terme activitats que apleguen a grups de persones grans. A més, com veurem, també fan referència a aquells llocs on, independentment de les activitats organitzades, les persones grans es reuneixen.

Equipaments

Montcada i Reixac disposa de **diversos equipaments** per acollir activitats i esdeveniments socials, culturals o d'oci com són els casals, centres cívics, auditori, entre d'altres. Segons la majoria del cos tècnic municipal que ha participat en el Qüestionari Inter-àrees, aquesta xarxa de múltiples equipaments conforma la seu dels esdeveniments adreçats a les persones grans. A més, es troben **distribuïts pels diferents barris**, un aspecte rellevant, tenint en compte les característiques del teixit urbanístic de la ciutat. Tot i així, el 48% dels tècnics/es pensa que la distribució dels equipaments no és suficient per facilitar la inclusió de les persones grans en risc d'aïllament social.

En general, els equipaments reben una **bona valoració** per part de les persones consultades. Tanmateix, afirmen que n'hi ha alguns que **no disposen de prou espai** per albergar les múltiples activitats que s'hi duen a terme, com és el cas del Centre Cívic l'Alzina de Terra Nostra.

Espais de trobada

Els equipaments no només són edificis on se celebren activitats d'oci, culturals o formatives. A més, poden esdevenir espais de trobada on persones grans van a passar-hi l'estona, a xerrar, a divertir-se; en definitiva, a relacionar-se. Són, doncs, **espais clau per a la participació social**, ja que ofereixen la infraestructura necessària per facilitar la interacció i enfortir la xarxa social.

«E1: A part de les activitats programades, feu altres coses en el Casal i al centre Cívic?»

P11: Pues muchas cosas. Venir, tomarnos un cafetito, un cortado, lo que queramos.

P10: Y ¡comunicarnos!

P11: Hablar la vecina con la vecina, tal tal, que en fin, cosas.

P9: Que he ido al médico, qué me han dicho, qué no me han dicho.

E1: Encontraros, simplemente encontraros

P11: Un lugar de tertúlia.

P3: Tener una especie de casal. Porque hay muchas personas que somos ya grandes.»

Amb tot, tan sols alguns dels equipaments, com els **casals** o els **centres cívics**, aconsegueixen convertir-se en aquest tipus d'espais. I és que als grups de discussió es fa patent que, si bé tots els barris disposen d'equipaments, tan sols alguns gaudeixen d'aquests espais de trobada. Per exemple, a Can Cuiàs hi ha un centre cívic, que només obre a les tardes i un matí, la qual cosa fa que només poden utilitzar-lo quan s'estan realitzant activitats organitzades.

Un cas ben diferent és el de Mas Rampinyo on, tot i no tenir cap equipament públic com un casal, trobem l'Associació La Unió, que juga un paper similar al dels casals. Així, a més d'oferir nombroses activitats –tant per a persones grans, com per a joves–, l'**entitat** és el **principal espai de trobada** del barri.

5.2 Oferta d'activitats

Als diferents equipaments de Montcada i Reixac, així com des d'algunes entitats s'ofereixen un seguit d'activitats socials, culturals o d'oci, en què les persones grans són el públic principal.

Valoració

El **ventall d'activitats** que Montcada i Reixac ofereix a les persones grans és **molt ampli**, sobretot als casals o centres cívics. Entre d'altres, s'esmenten: ball, playback, cinema, gimnàstica, pintura, puntes de coixí, memòria, coral, teatre, Tai Chi, ioga, vestits de paper, excursions, karaoke, exposicions, lectura, informàtica o risoteràpia. A més, val la pena destacar que les persones que hi assisteixen estan molt contentes amb el seu funcionament, i en fan una **valoració molt positiva**.

La informació obtinguda gràcies al qüestionari Inter-àrees confirma aquesta diagnosi, atès que la major part dels i les tècniques enquestades (76%) també considera que des del municipi s'ofereix una àmplia varietat d'activitats adreçades a una població diversa de persones grans. A més, la majoria també afirmen que és possible assistir-hi sol o acompanyat, fet que facilita l'accés a persones grans més fràgils.

Demanda d'activitats

Tot i aquesta àmplia oferta d'activitats, als grups de discussió també sorgeixen **demandes d'activitats** que els agradaria fer. Entre altres, les persones grans demanen que es facin **més excursions** perquè hi ha persones a qui els agrada sortir a caminar, però no coneixen l'entorn i desitjarien fer-ho amb un grup organitzat. També hi ha qui reclama **més classes sobre noves tecnologies**: algunes persones estan interessades en la informàtica; mentre que altres volen aprendre a fer servir tecnologies quotidianes, com els caixers automàtics.

«P4: & Porque nos atascamos... que no cuesta tanto! Bueno yo he ido, pero incluso la segunda vez fui gratis pero no era del Ayuntamiento, venía de fuera. Y yo echo de menos aquí en el casal, hubiese más, más prácticas, alguien más que nos enseñara...»

Seguint amb la tecnologia, actualment hi ha formacions impartides per les mateixes persones usuàries dels casals; cosa que, com hem vist, té grans avantatges. Al fer-ho, però, es troben amb algunes dificultats. Per exemple, quan s'actualitzen els programaris, les mateixes persones formadores deixen de saber fer-les servir.

«P5: Yo soy, el profe de informática, entre cuatro comillas. ¿Pero qué pasa? ¡Que nos cambian el programa y si no viene nadie a decir oye esto en vez de aquí esta aquí, pues me vuelvo loco! O sea, claro, si al maestro no lo ponemos al corriente, luego viene esta señora, que sabe más que yo, y ya la hemos jodido!»

5.3 Participants

Nivell de participació

El conjunt de persones que estan **involucrades als casals o centres cívics** coincideix que són les que participen més a les activitats. Totes elles tenen una forta vinculació a aquests espais, i hi inverteixen bona part del seu temps i esforços.

«P2: ¡Es que nos pasamos la vida en el Casal de la Mina eh! es otra vivienda!»

No obstant, existeix la percepció que **no hi ha prou assistència**, ja que hi ha persones grans del municipi que no hi han participat mai. Com resumeix la cita següent, no s'aprofita suficientment el vast catàleg d'activitats. A més, es considera que el fet que la demanda no sigui prou elevada pot revertir en el fet que no s'incrementi l'oferta d'activitats.

«P4: Esa es una de las razones, que es que los mayores, yo no voy a meter a todos luego cada uno que se salve, es que no hay mucha implicación, o sea no se utiliza todo lo que tenemos como se podría utilizar. Quizás si lo utilizáramos más nos harían mas caso en donde nos tienen que oír, o sea si tuviésemos más empuje, pero como no se utiliza lo suficiente, quizá quien manda no nos hace tanto caso o no nos tienen en cuenta todo lo que tendrían que tener si fuésemos más mayoría.»

En el transcurs dels grups de discussió, s'enumeren un seguit de **raons** que poden incidir en el fet que les persones no hi participin: es parla de la ubicació dels equipaments, o de l'estigmatització dels casals, esmentats en altres capítols.

Perfil de les persones participants

En relació al perfil de les persones participants, cal parlar de la diferència de participació entre homes i dones. Els **homes solen participar menys que les dones** en les activitats, la qual cosa s'explica per diversos motius. En primer lloc, s'argumenta que té a veure amb la tipologia d'activitats, atès que els homes prefereixen jugar a jocs com el dominó, la petanca, o bé anar d'excursió. En segon lloc, s'esmenta que els fa vergonya participar en algunes activitats perquè tendeixen a ser més tímids o tenir més 'sentit del ridícul'. Això afecta, per exemple, a activitats com el ball. Finalment, també s'infereix que no volen assistir-hi perquè són espais molt feminitzats i això els desanima.

«P7: Nono porque con nosotros venía una pareja, el matrimonio bailando en pareja en sevillanas, ¡y lo hacía el muy bien! ¿Y porque se borró él? Porque destacaba, decía que si no había más hombres.../»

«P7: &Los hombres?»

P1: &Pero no quieren, no quieren.

E1: ¿No quieren hacer nada?

P1: ¡No! ¡Porque allí pueden apuntarse hombres y mujeres! Pero no vienen

P5: &Al dominó!

E2: ¿Juegan al dominó?

P1: &Sí, si si. No participan.»

Convé matisar, però, que en termes de xarxa social, el simple fet d'acudir a un espai de trobada i relacionar-se amb altres persones, sigui jugant a cartes o fent una classe, ja és un factor de protecció contra l'aïllament social.

5.4 Accés a les activitats

Hi ha diversos aspectes que poden dificultar o bé facilitar que les persones grans accedeixin a les activitats. Vegem-los:

Preu

A Montcada i Reixac, les activitats que es programen **als casals han deixat de ser gratuïtes**. El preu que s'ha establert és molt baix i assequible, sobretot si només s'apunten a una activitat. Tot i així, hi ha persones que no poden pagar-se-les, o només poden accedir a una única activitat perquè no poden fer front al cost de més d'una. En alguns casos, quan la pensió no els permet pagar les activitats, són els fills/es qui n'assumeixen el cost.

«P3: Hay muchas actividades, entonces, hacen bailes de salón, actividades hay infinidad. Pero claro, ahora con la generalitat, nos han quitado la subvención

P1: I ara s'ha de pagar

P2: Se tiene que pagar todo y entonces (...)

P3: Ahora hay mucha gente que quiere pero no se puede pagar

P2: Son 15 euros.»

Per altra banda, s'afirma que, a diferència de les activitats que ofereixen els centres cívics o casals, la resta d'**activitats generalistes**, és a dir, aquelles que programa l'Ajuntament o altres equipaments, solen ser **més cares**, malgrat que a vegades gaudeixin de descomptes per l'edat.

Tot i que el cost de les activitats pot esdevenir un obstacle a l'hora d'apuntar-s'hi, en el transcurs de les entrevistes també hi ha persones que asseguren que el fet de **pagar** per realitzar una activitat **fa que les persones s'hi sentin més vinculades i implicades**. D'aquesta manera, el fet que tinguin un cost també pot ser un factor positiu.

Per últim, un ampli percentatge del cos tècnic enquestat (76%) considera que les activitats tenen preus assequibles i no presenten costos de participació ocults o addicionals.

Horaris

Les persones grans consideren que, en general, els horaris en què es programen les **activitats s'adeqüen a les seves necessitats**; una afirmació que també comparteixen la majoria dels i les tècnics enquestades (86%).

En canvi, hi ha algunes **queixes quant a l'horari d'obertura dels casals i centres cívics**. Les persones entrevistades preferirien que estiguessin oberts matins i tardes de dilluns a dissabte, ja que són els seus principals espais de trobada. Mentre que alguns casals ja tenen un horari d'obertura molt ampli; d'altres com el centre cívic de Can Cuiàs, o el casal Salvador Allende, no.

«P4: Aquí en Salvador Allende, todo el día.

P2: pues no, un hogar del pensionista no se puede cerrar.

P5: No tendrían que cerrarlo, ya lo sé.»

! Proposta: es proposa **ampliar els horaris dels equipaments comunitaris**.

Ubicació

Com ja hem apuntat reiteradament, la **distribució territorial** amb barris disseminats dificulta l'accés als espais de trobada. Aquesta situació s'agreuja en aquells barris on no hi ha equipaments perquè les persones que hi resideixen han de recórrer distàncies llargues per arribar-hi. També afecta, però, a les persones que tot i disposar d'equipaments en el seu propi barri, volen fer activitats que es realitzen en equipaments ubicats en altres barris.

«E2: Porque queda muy lejos...

P1: Emm jo si que he baixat...

P2: Entonces, el problema, es ese.... que son.../

E1: El problema es la distancia, no la actividad?

P2: No, el problema es la distancia que hay.»

Per resoldre aquesta problemàtica caldria facilitar el **desplaçament** fins als diferents centres on es fan les activitats. En aquest sentit, hi ha diferències en funció del centre. Així, el transport públic permet arribar fàcilment al casal Salvador Allende. En canvi, és més complicat accedir a casals com el de la Mina perquè no hi ha parades d'autobús properes. De la mateixa manera, expliquen que arribar al Gran Casino de Terra Nostra és perillós perquè cal travessar una carretera molt transitada i els fa por fer-ho; fins al punt que hi ha persones que decideixen no anar-hi. Convé matisar que en aquest punt l'opinió del cos tècnic no coincideix amb aquesta diagnosi, atès que el 80% dels i les professionals enquestades creu que les seues on es realitzen els esdeveniments i les activitats adreçats a les persones grans estan situades estratègicament, són accessibles, estan ben il·luminades i són de fàcil accés amb transport públic.

Per últim, si parlem de l'**entorn immediat** dels equipaments, sobresurt el Casal de la Mina, tant en positiu, com en negatiu. Per una banda, la seva ubicació es considera bona, atès que està situat al bell mig del Parc de les Aigües, un entorn bonic i molt agradable.

«P5. ¿Positivo? ¿Del barrio? La ubicación del Casal, que está en medio del Parque de las Aguas. Fenómeno.»

Per contra, al ser un parc, el camí d'accés és de terra, fet que dificulta la mobilitat especialment en dies de pluja perquè s'hi fan bassals.

! Proposta: es proposa sol·licitar a l'Àrea Metropolitana (propietària del parc) que construeixi un **camí o passarel·la** que en faciliti l'accés.

Promoció

Tal com es comentarà a l'apartat de comunicació, tot i els esforços per donar a conèixer la programació dels diferents equipaments, algunes persones grans **desconeixen les activitats** que s'hi realitzen. A més, convé apuntar que un 44% del personal tècnic enquestat considera que no s'ofereix una bona informació sobre els esdeveniments i activitats que inclogui-hi detalls sobre l'accessibilitat de les instal·lacions o les opcions de transport.

L'**estigmatització dels casals** també interfereix en l'efectivitat de la promoció que es faci. Com hem vist, hi ha persones grans que eviten que se'ls relacioni amb els casals de gent gran. En conseqüència, les ofertes i informacions relatives a aquest equipament no desperten el seu interès, fa que no hi parin atenció o bé les ignorin.

6. Participació ciutadana i treball

Una ciutat amigable amb les persones grans ha de permetre que les persones segueixin contribuint a la comunitat de forma activa a mesura que envelleixen (OMS, 2007). Per això, cal que les ciutats promoguin la participació ciutadana en les seves múltiples formes: facilitant la participació en les decisions polítiques; oferint oportunitats de treball remunerat o no; i fomentant la seva implicació en les activitats i esdeveniments públics.

Per tal d'assolir aquest repte cal tenir en compte que l'envelliment va lligat a un esdeveniment que té clares conseqüències en termes de participació: la jubilació. La **jubilació és un moment d'impàs**, en què les persones hem de refer el nostre dia a dia, ja que perdem una de les nostres activitats centrals: la feina remunerada. Un cop jubilades, disposem de més temps per fer altres coses, com mostra la següent cita:

«P2: jo ja era sòcia del grup de la dona, des que es va fer el grup de la dona em vaig fer sòcia. Jo treballava, no participava en res, però vaig dir, bueno, ma faig, a ajudar, a ser sòcia. I llavors, al jubilar-me, va ser quan: què fem, què fem? XXX fes algo! Dic: bueno pues mira, un parell d'hores a la setmana, ens ajuntem, juguem al parxís, a les cartes. Però això ha anat portant a altres coses. I fem activitats bastant interessants.»

És per això que entendre que encara tenim coses a aportar i a fer; i tenir un ventall de possibilitats per participar és clau per poder viure de forma activa, també, un cop jubilades. En aquest sentit, no podem oblidar que algunes persones grans –principalment dones– encara que deixin de treballar de forma remunerada, segueixen realitzant treball reproductiu. Aquesta també és una forma de participació ciutadana i de treball que cal tenir en compte quan analitzem la participació i el treball en persones grans.

Per això, en aquest apartat, es recullen aportacions vinculades a la participació cívica, és a dir, el voluntariat i la participació mitjançant canals institucionals; però també s'hi inclouen les aportacions vinculades al treball reproductiu.

6.1 Co-organització i voluntariat

Una de les formes que pot prendre la participació ciutadana és la implicació en la vida comunitària mitjançant l'organització i impuls d'esdeveniments, o la col·laboració en experiències de voluntariat. De fet, quan parlem de voluntariat, sovint ens venen al cap activitats formals, organitzades, en què es participa de forma desinteressada per ajudar altres persones. Ara bé, en el decurs de les entrevistes, les persones grans sovint no distingeixen entre voluntariat formal, associacionisme o altres formes de participació ciutadana que també contribueixen a millorar la societat que les envolta. Per això, a continuació es parla d'associacionisme, voluntariat i col·laboració en actes del municipi de forma indistinta.

Nivell de participació

Tal i com s'ha anat veient al llarg del document, Montcada i Reixac condensa una gran diversitat de realitats, que s'aprecien en les diferències entre barris. Aquesta diversitat també es fa palesa en la participació ciutadana. Així, mentre hi ha **barris on la participació ciutadana és més viva; en d'altres, ho és menys**; hi ha barris que, com diu una participant, s'apropen més al que es coneix com a "ciutat dormitori". Aquestes diferències venen donades per múltiples aspectes, com ara la tradició participativa del barri; o bé la tipologia

d'habitatges, ja que, per exemple, les cases unifamiliars no afavoreixen el contacte, ni la vida en comú.

«P2: Mira, el barrio nuestro, son todo torres. Cada uno se mete en su casa cierra y... ¿entiendes? No es igual. Considero que es un barrio dormitorio. No es como por ejemplo en Can San Joan, él lo ha dicho, hay un montón de cosas ¡y hay gente!»

En aquest sentit, el personal tècnic que ha respost el qüestionari, mostra una opinió dividida al respecte: un 48% destaca que les oportunitats de participació estan concentrades en zones o equipaments, mentre que un 52% considera que les oportunitats de participació estan distribuïdes al llarg del territori.

En tot cas, aquesta és una característica que afecta per igual a tota la població, tant si és jove, adulta, com gran. Com s'ha explicat en línies anteriors, amb la tramitació de la jubilació les persones que la gaudeixen comencen a tenir més temps disponible. La jubilació, doncs, és un moment en què persones que no havien estat gaire participatives comencin a ser-ho. Això explica que, com diuen les persones entrevistades, el **col·lectiu de persones grans sigui el més participatiu**, ja que solen acudir a la majoria d'esdeveniments, activitats i festes de Montcada i Reixac.

«P4: De fet és la gent que més participa, a Montcada i a qualsevol lloc; la gent gran és la que més participa a festes populars, comunitàries, ciutadanes.»

No obstant, cal reconèixer que les **persones que estan més involucrades** en experiències de voluntariat, o organització d'esdeveniments, també són **les més actives en altres aspectes**: acudeixen a les activitats dels centres cívics i casals, o bé participen des de fa anys en el teixit associatiu del municipi. En altres paraules, hi ha un segment de la població que és molt participativa i s'involucra en gairebé tots els esdeveniments, però segueix havent-hi un gruix de persones que no participa.

Experiències de participació

Els grups de discussió realitzats han permès identificar tot un seguit d'experiències de participació, més o menys formals, que ja s'estan realitzant a Montcada i Reixac.

En primer lloc, hi ha persones que participen en l'**organització d'esdeveniments festius**. Bona part de persones entrevistades fan referència a la 'Festa de la gent gran' on, per exemple, hi fan exhibicions de sevillanes o gimnàstica. També hi ha persones grans involucrades en festes de barri com, per exemple, la 'Nit Boja' de Terra Nostra. A més, quan els demanen col·laboració en esdeveniments puntuals, hi ha un grup de persones grans que hi participa sense dubtar-ho, com ara quan van participar preparant el dinar per a una festa escolar.

«P1: >No, pero si ya hacemos todo esto, perdona, hacemos sevillanas, hacemos la gimnasia, y después una vez o dos veces al año, cuando el Ayuntamiento no lo pide, vamos a recrearle, a hacer una hora o dos horas, gratis, también gratis, pero para que el Ayuntamiento llene algunos huecos.

P7: >&De teloneros se dice!

P1: & y vamos nosotras de sevillanas, o a bailar sevillanas, o a hacer el .../»

En segon lloc, una altra forma de participació és col·laborant en la **realització i dinamització d'activitats**. En ocasions, ho fan conjuntament amb l'Ajuntament, com en el projecte 'Calaix dels Records', que com hem vist tant els agrada. Un altra forma d'implicar-s'hi és proposant

i impartint algunes de les activitats que es duen a terme des de les entitats o associacions amb qui col·laboren, sigui la Societat Cultural Recreativa La Unió, o l'esplai de la dona; o des dels centres cívics o casals. A tall d'exemple, realitzen classes d'informàtica, lectoescriptura, memòria, pintura, puntes de coixí, patchwork, etc.

«E1: Si participáis en alguna asociación, voluntariado, o sea, a parte de Juan alguien más hace alguna cosa voluntariado, ¿asociación?

P5: & Hombre, en el Casal.

P7: & ¡En el casal sí, en el casal lo que sea!

P1: & En el casal participamos a lo que sea, a todo lo que sea!»

En tercer i últim lloc, trobem experiències de **voluntariat** pròpiament dit que, malgrat no estar molt estès, també cal mencionar. Dins del voluntariat, hi ha dues organitzacions en què participen persones grans. Per una banda, la Creu Roja, on col·laboren en el menjador social, oferint reforç escolar o repartint berenar per a infants. Per l'altra, es fa referència a Càritas, on participen en la recollida i repartiment del banc d'aliments.

Dificultats per a la participació

Tot i el llarg llistat d'experiències en què les persones grans participen, als grups de discussió es fa palès que la participació activa podria estar molt més estesa. Algunes persones expliquen que és complicat aconseguir que les persones s'involucrin en la proposta, organització i realització d'actes; en les seves paraules, costa «*arrancar la gent*». Hi ha diversos factors que poden esdevenir un obstacle a l'hora de promoure la participació, com expliquem a continuació:

- **Manca de temps:** malgrat el temps de què disposen les persones grans un cop jubilades, algunes persones han d'invertir-lo en altres quefers. Una de les tasques que més s'anomena és la cura de familiars, ja sigui la seva parella, els pares/mares, o bé els nets/es.
- **Problemes de salut:** l'envelliment pot anar associat a un augment de la fragilitat i un empitjorament de la salut. Així, els problemes de salut poden incidir en el fet que les persones grans deixin de participar activament.
- **Desconeixement dels canals o espais a seguir per proposar activitats:** hi ha persones amb ganes d'organitzar i impartir tallers sobre múltiples temàtiques (cultiu de plantes, titelles, escacs, sardanes, informàtica, entre d'altres). En aquests casos, el principal entrebanc que es troben és que no saben quin és el canal o espai on poden proposar aquestes activitats. Desconeixen si ho han de sol·licitar a l'Ajuntament, a alguna associació, o als centres cívics. En alguns casos, ho han proposat als centres cívics i no han rebut resposta; en d'altres simplement no ho han proposat perquè ignoren on acudir. Així doncs, tot i tenir interès i motivació en organitzar activitats, no ho arriben a dur a terme.

«P1: (...) Bueno, en el centro cívico de aquí, lo que no hay es ajedrez y a mi me gusta mucho la ajedrez y incluso le he dicho a la XXX que si alguna vez necesitan a alguien para dar las primeras lecciones de ajedrez, pues yo me ofrezco. Però de moment no se fa.»

- **Desconeixement de les opcions de voluntariat disponibles:** també hi ha persones que expliquen que voldrien fer voluntariat. Al llarg de les entrevistes apareixen, per exemple, propostes com realitzar acompanyament a persones grans que es troben soles. En aquests casos, torna a aparèixer la mateixa problemàtica: manifesten desconèixer si existeix aquesta opció de voluntariat, i que no sabrien on acudir per preguntar-ho o apuntar-s'hi. Aquesta problemàtica concorda amb alguns resultats del qüestionari

interàrees, en el qual el 68% del personal tècnic ha manifestat que les accions de voluntariat no tenen reconeixement i tampoc compten amb la coordinació o altres formes de suport institucionals.

«P8: Pero es lo que dice ella, si quieres hacer un voluntariado, ¿a dónde te diriges?»

- **Manca d'interès:** finalment, també trobem persones que expliquen que el seu dia a dia ja està prou atapeït i no tenen interès en participar o col·laborar amb iniciatives o activitats.
- **Equipaments basats en una relació de servei o assistencial:** els recursos que ofereixen activitats per a persones grans estan conceptualitzats amb una lògica unidireccional, en què el recurs ofereix serveis o activitat i les persones grans són enteses com receptores passives. Aquest funcionament no promou que les persones s'impliquin en la realització d'activitats; ans al contrari, facilita que simplement hi acudeixin a rebre-les. Precisament per això, es valora positivament la reconversió dels casals de gent gran en centres cívics, ja que està incentivant que les persones s'apropriïn de l'espai i hi participin de forma activa; és a dir, que deixin d'anar-hi a rebre activitats i passin a ser proactius/ves.

! Proposta: es proposa enfortir els **equipaments comunitaris** perquè incentiven la participació.

De tots els aspectes que poden dificultar la participació, n'hi ha alguns que depenen estrictament de cada persona. N'hi ha d'altres, en canvi, sobre els quals l'administració pot intervenir i que, principalment, estan relacionats amb la manca d'informació. En aquest sentit, a les entrevistes s'exposa que un factor que hi pot estar incidint és la **manca d'espais de coordinació** entre equipaments.

! Proposta: es planteja que calen **espais on es comparteixi la informació** sobre les opcions de participació que ofereixen la resta de recursos. Aquests espais serien útils a l'hora de donar resposta a les persones grans que tenen propostes, ganes d'organitzar activitats i gestionar-les.

Beneficis de la participació

Durant les entrevistes, mentre les persones narraven com era la seva participació en activitats, voluntariats i esdeveniments, transmetien la importància que té per a elles formar-ne part. En fer-ho, expressaven tot allò positiu que els aporta implicar-se, compartir coneixements i treballar plegats amb altres persones.

El fet que les mateixes persones grans siguin les que s'encarreguen d'organitzar les activitats, tallers o classes aporta avantatges tant per a qui les imparteix, com per a qui les rep. Les persones que imparteixen els tallers **se senten útils** perquè s'adonen que tenen coneixements que poden compartir i aportar. Tan sols cal llegir la cita següent per adonar-nos que, a vegades, són les mateixes persones grans qui consideren que ja no tenen gaire a oferir.

«P4: Así es, los que hacen cursillo, los que puedo ayudar. Que parecía que no iba a ayudar mucho. Oye, que no sabía yo que sabía tanto.»

Així mateix, qui assisteix a les classes se sent còmode perquè qui li està ensenyant és una **figura propera** –també és una persona gran–, que entén i comparteix els seus problemes,

dubtes i dificultats. És habitual que les persones grans tinguin vergonya a l'hora de demanar ajuda amb les noves tecnologies, o se sentin incapaces d'utilitzar-les. Si la persona que els hi ensenya a fer servir el mòbil o l'ordinador també és una persona gran, no els fa res preguntar i demanar ajuda perquè estan davant d'un igual. A més, al veure que algú gran sap fer-ho servir, la sensació que ja no seran capaces es redueix i s'adonen que en poden aprendre.

«P4: Que es lo que yo hago. Porque hacen su cursillo y digo: 'bueno, de lo que te han enseñado, ¿qué es lo que prefieres aprender? Para que no(...). Porque si no los cansas. Si no los aburres. Si pones una disciplina allí, entonces no funciona. Yo de ordenador no quiero saber nada. Digo: 'Qué quieres, móvil? Móvil. ¿Ordenador? Ordenador'.»

Així doncs, donar l'oportunitat perquè les persones grans participin permet que hi hagi espais on puguin transmetre els coneixements i sabers que han anat adquirint amb els anys. Al seu torn, això contribueix a posar en valor la seva aportació a la comunitat. Participar activament, doncs, els atorga **reconeixement social** i, fins i tot, **auto-reconeixement**.

«P4: Yo quiero aportar algo. Yo me doy cuenta que bueno, a mi me puede gustar la informática, los odenaadres, como me gusta bailar, como me gusta el playback que ya(...), ya me he metido en actividades que no me lo pensé nunca que sería capaz. Pero la informática sí, porque yo he sido un poco autodidacta y en casa, mi hijo no sabía de esto de ordenadores y yo ya tenía ya en los años 90, o sea que no... Pero lo que dice Pepe sí es cierto pero a mi llena. Porque haces un cursillo y vienen.»

6.2 Participació institucional

La participació ciutadana no significa tan sols involucrar les persones en el teixit social i comunitari d'una ciutat; també implica que les persones tinguin la possibilitat i els mitjans per incidir en les decisions polítiques.

En aquest àmbit, convé destacar que bona persones que han participat als grups de discussió no solen assistir a **òrgans de participació institucionals** a nivell municipal; a excepció de representants d'associacions o entitats. En aquests casos, sí que acudeixen freqüentment a espais d'interlocució amb l'administració municipal. En relació a aquesta qüestió, el cos de tècnics té opinions contraposades. Aproximadament la meitat creu que els organismes encarregats de la presa de decisions animen o afavoreixen que les persones grans puguin participar; mentre l'altra meitat considera que no ho faciliten.

Tanmateix, això no significa que no hi hagi cap canal disponible per a la participació institucional. Hi ha espais, com són els **casals** o **centres cívics** que, a més de llocs de trobada, esdevenen **espais de contacte amb l'administració local**. Malgrat que no hagin estat creats com a centres de participació institucional, actuen com a tals. Atès que l'Ajuntament sap que el casal congrega força persones grans que són molt actives, sovint ho utilitza per fer-les partícips de decisions o esdeveniments que les afecta. Així doncs, seguint l'exemple de la cita, quan s'ha d'organitzar la Festa de la gent gran, es posa en contacte amb el casal, que passa a ser transitòriament un mitjà de participació institucional.

«P2: Nosotros nos coge el Ayuntamiento no? A lo que estamos en el Casal/

P1: En la Junta.

P2: >En la Junta sí, y entonces habla sobre la fiesta de la gent gran, a ver qué opinamos, que nos parece...

E1: ¿Y lo hacéis todo allí?

P2: Sí.

E1: Clar, és com si fos un Consell però allà dins, clar. »

De la mateixa manera, quan les persones grans volen reclamar o suggerir algun canvi al municipi, aprofiten aquesta plataforma per transmetre-ho a l'Ajuntament.

6.3 Treball

Aquest capítol l'iniciàvem remarcant la importància de la jubilació per entendre la participació ciutadana entre el col·lectiu de persones grans. Com dèiem, a partir d'aquest moment, desapareix una de les tasques que ens ocupa bona part del nostre dia a dia. No obstant, dins del treball també incloem el treball domèstic i de cures; un treball no remunerat, assumit majoritàriament per dones, que no s'atura un cop ens jubilem. Per això, aquest apartat inclou aspectes sobre l'ocupació productiva, però sobretot se centra en el treball reproductiu.

Treball productiu

Com dèiem al capítol de metodologia, la majoria de les persones entrevistades estan jubilades i no duen a terme cap treball remunerat, sinó que ocupen el seu temps amb activitats socials, o bé amb tasques de cura. En aquest sentit, el cos tècnic, a través del qüestionari interàrees, detecta que hi ha una manca d'opcions d'ocupació adaptada per a les persones grans per tal que no perdin totalment la seva ocupació. En aquest sentit, un 80% afirma que no es promou ni es dona suport a opcions d'auto-ocupació per a persones grans, ni s'ofereix formació a treballadors i treballadores d'edat avançada sobre les possibles opcions que tenen després de la jubilació.

Treball reproductiu

Un cop jubilades, les persones grans segueixen realitzant tasques de cura i, és més, sovint n'assumeixen encara més. Esdevenen un suport indispensable per als seus fills/es que, mentre treballen, poden comptar amb els avis/es per encarregar-se de la **cura dels nets/es**. A això s'hi suma que cada cop trobem més casos, en què persones que ja són grans (més de 60-65 anys) també han de tenir **cura dels seus pares/mares** d'edats més avançades.

La majoria de persones que tenen nets/es coincideixen en afirmar que **inverteixen part del seu temps en cuidar-los**. Tot i així, hi ha **àmplies diferències** pel que fa a la quantitat de temps invertit. Mentre que algunes persones grans només es troben amb la família durant el cap de setmana, d'altres es fan càrrec dels seus nets/es durant tota la setmana. Així, hi ha qui els porta i recull de l'escola, qui els fa el dinar, o qui en té cura durant les tardes. En alguns casos, es tracta d'algun dia a la setmana; en altres, són tasques que han de dur a terme a diari. Finalment, en èpoques de vacances també és comú que els avis/es tinguin cura dels nets/es durant tot el dia o, fins i tot, se'ls enduguin de vacances amb ells.

«P5: El lunes, aparece a buscar a la pareja, ¡están divorciados los padres claro! Tu, corrígame. El lunes, el miércoles por la tarde, a buscarlos, el jueves, a traerlos, y el viernes a recogerlos.

P2: A la tarde a recogerlos sí, pero tengo 10 nietos eh? Que no nos dan ahora trabajo »

L'assumpció de les tasques de cura dels nets/es és viscuda de formes diferents. Algunes persones expliquen que **ho fan perquè volen i els gratifica** poder-se'n cuidar. És més, en alguns casos, quan es tracta de persones vídues, els nets/es són la seva principal companyia i evita que se sentin soles. En aquesta situació, cuidar-los pot arribar a ser la

seva principal font de reconeixement, de motivació i alegria.

«P2: Yo si tengo nietos y son mi vida, son mi vida.

P5: Las yayas exageran por eso, eh.

Riures.

P2: No. Bueno, hay yayas y yayas. Tu ten en cuenta... Yo tengo tres hijos, ¿vale? Vivo sola, soy viuda, y yo tengo tres nietos y ahora me viene uno en mayo. (...) Pero yo mis nietos, es lo que me ayudan a tirar el día a día.

E1: Pero por ejemplo, los vas a buscar al cole, los recoges, los tienes en casa comiendo...?

P2: Yo, a ver, me los traen a mi casa. Yo mis hijos, mi hija por desgracia, la tengo muy enferma, me trae a mi nieto, que ésta es la que va a traer el otro, y me lo trae ella. 'Mama, que te toca quedarte al niño que voy aquí'. Pues venga...

E1: ¿Y tu cómo lo vives? Lo vives bien o crees que...

P2: Yo(...) es mi vida. Yo tiro por ellos, ¿eh? Porque sino yo me hubiera liado la manta en la cabeza y no sé donde hubiera parado.»

Per contra, altres persones exposen que, tot i que ho fan de gust, no deixa de ser una **obligació**. Segons narren, la situació socioeconòmica de les famílies els impedeix poder pagar algú que cuidi els infants. Per tant, l'única alternativa que els queda és recórrer als avis/es, que acaben esdevenint un pilar fonamental per al sosteniment familiar.

«P2: no, perquè moltes ho han de fer per nassos, tant si vols com si no. En coneixem de gent, per circumstàncies, perquè si estan pagant hipoteca, o estan a l'atur o estan lo que sigui, els avis han d'ajudar en el que sigui als pares. Escolta, és la circumstància de cada família!»

En tot cas, aquestes dues formes de viure-ho no són excloents, sinó que sovint es mesclen i trobem persones que estimen i gaudeixen sempre que estan amb els nets/es; però, alhora, necessiten tenir els seus espais i certa llibertat per fer la seva pròpia vida. Dit en paraules d'una de les persones grans, «*es verdad que llenan, pero tenemos que cronometrar bien el tiempo porque abusan, los hijos*».

Per últim, com ja hem dit en apartats anteriors, el temps que han d'invertir a tenir cura dels nets/es condiciona la disponibilitat que tenen per participar en activitats, associacions o en projectes de voluntariat. Hi ha persones que manifesten que han deixat de fer activitats per poder fer-se càrrec dels nets/es.

«E2: No se si algú participa en voluntariat...?

P1: Tampoc això tampoc....

P2: No, ya tenemos bastante con los nietos.»

7. Comunicació i informació

En aquest apartat es mostren les valoracions i opinions obtingudes en relació amb els reptes i actius pel que fa a obtenir **informació sobre activitats, esdeveniments, novetats, programació**, etc. que s'està duent a terme a Montcada i Reixac. El format en què es difon la informació, els canals i fonts d'informació emprats i el tipus de llenguatge que es fa servir són alguns dels factors que incideixen en aconseguir que aquesta arribi al col·lectiu de persones grans. Rebre la informació de manera **adequada, clara i precisa** contribueix a millorar la participació i implicació de les persones grans en la vida comunitària.

7.1 Aspectes generals

En termes generals, les persones entrevistades sostenen que estan ben informades sobre les novetats, notícies i esdeveniments de Montcada; una afirmació que coincideix amb la valoració que fa l'equip tècnic. La majoria dels tècnics i tècniques de l'Ajuntament considera que hi ha un sistema de comunicació bàsic i efectiu que arriba als residents de la comunitat de totes les edats. Les persones entrevistades assenyalen que un dels factors que hi contribueix és l'existència d'una bona xarxa comunitària veïnal, que fa que la interacció entre la ciutadania en l'espai públic sigui habitual i freqüent. Els veïns i veïnes es coneixen entre si, interactuen, s'informen i coneixen la seva ciutat.

A Montcada i Reixac existeixen diferents canals i fonts d'informació que es poden fer servir per assabentar-se dels esdeveniments, activitats i novetats del municipi. Les persones participants expliquen que alguns d'aquests mitjans es fan servir de forma massiva per part de les persones grans, mentre que d'altres no es coneixen i/o s'utilitzen en menor mesura. En relació amb aquests canals, l'equip tècnic afirma que, quan es transmet comunicació - sigui de forma impresa o verbal- no se sol utilitzar un llenguatge que faciliti la comprensió a les persones grans (paraules senzilles i conegudes o frases curtes i directes).

7.2 Comunicació impresa

Pel que fa a la comunicació impresa (en la qual s'hi inclouen els formularis oficials, titulars i subtítols de televisió, i textos en presentacions visuals), el 56% de l'equip tècnic sosté que s'ofereix informació periòdica sobre temàtiques d'interès per a persones grans per mitjà d'aquest canal. A més, la majoria coincideix en què la distribució d'aquesta informació es fa de forma periòdica i àmplia, proveint un accés coordinat i centralitzat. De totes maneres, el 84% de les persones tècniques de l'Ajuntament assenyalen que la informació impresa no es presenta en lletra suficientment gran i que les idees principals tampoc tenen titulars prou clars i destacats, característiques que poden dificultar la lectura per part de les persones grans. A continuació, entrem a especificar els diferents mitjans de comunicació impresa existents a Montcada i Reixac.

La Veu de Montcada

Els participants coincideixen en assenyalar que La Veu de Montcada és el **mitjà més utilitzat** per les persones grans per informar-se sobre el municipi.

La tasca de **difusió i comunicació que desenvolupa La Veu és molt ben valorada** ja que proveeix d'informació sobre actes, esdeveniments, activitats i novetats que poden ser d'interès per les persones grans. Això fa que les persones grans coneguin els llocs i el dia que es publica La Veu i s'afanyin a recollir un exemplar.

«P4: Sí, porque lo reparten por todos los sitios.

P1: Lo reparten en las tiendas, y desaparecen!»

Les persones participants consideren que la tipografia, la mida de la lletra, el llenguatge emprat i el format de presentació s'adequa i respon a les seves necessitats. Aquesta dada contrasta amb la que hem donat en línies anteriors, en què dèiem la major part del cos tècnic considerava que no era així.

La bona valoració i acceptació que té La Veu entre les persones grans fa que, per algunes d'elles, esdevingui **l'únic canal d'informació** emprat, la qual cosa fa que les activitats o esdeveniments que no es difonen a través d'aquest mitjà siguin més desconeguts i els passin desapercebuts.

«P:6 Però si hi ha una activitat per exemple a la Mina, ells posen allà el que hi ha. I a la Veu no t'ho posen! I si vas allà l'usuari ho veu, però si no hi vas allà no te'n assabentes!»

Un dels pocs aspectes que susciten debat entre les persones participants és l'idioma vehicular de La Veu, ja que algunes plantegen que convindria que publicués algun article en castellà. Mentre algunes persones afirmen que els agradaria trobar-ne algun, ja que la lectura en castellà els resulta més fàcil, altres argumenten que poden llegir i entendre el català perfectament -encara que no sigui la seva llengua d'ús quotidià- i que l'idioma no els suposa cap barrera.

Equipaments

Una altra forma d'obtenir informació és a través dels **cartells** o **fulletons informatius que estan situats en els equipaments** que solen fer activitats on acudeixen les persones grans (Biblioteca, Centre cívic, Auditori, etc.).

En relació a aquest canal d'informació, es remarca és que cada equipament sol fer referència a les activitats que s'hi fan però **rarament disposa d'informació sobre les que es duen a terme en la resta d'equipaments**. Segons s'explica, si es disposés d'aquesta altra informació ajudaria que els i les usuàries coneguessin tant les activitats com els equipaments als que no solen assistir.

Una altra forma eficient d'informar-se i conèixer les activitats que es duen a terme en els equipaments és mitjançant el **butlletí** (on-line o per carta). Malauradament, molt poques persones coneixen aquesta via, motiu pel qual molt poques hi estan subscrietes.

Encara que els equipaments actuen com un bon canal d'informació, només és conegut o bé per aquelles persones que hi assisteixen regularment, o bé per part d'aquelles a qui els queda de pas. Així, les que resideixen en barris allunyats dels equipaments desconeixen aquesta informació.

Les persones amb poca vinculació al teixit social tenen majors dificultats per saber quines activitats es duen a terme perquè, sovint, bona part de la informació es comparteix en espais com els casals. En aquest sentit, es considera que la informació detallada de les activitats del casal no arriba a aquell segment de la població gran menys involucrada amb l'espai.

Web i xarxes socials

L'ús de les noves tecnologies segueix sent, encara ara, **molt minoritari entre les persones grans**. La informació que es publica a les xarxes socials i a la web de l'Ajuntament és consultada per molt poques persones grans.

En relació amb la bretxa digital, els i les participants coincideixen en assenyalar que són molt necessaris els cursos d'informàtica i de maneig dels ordinadors, ja que molt poques persones fan servir aquests canals d'informació. Tot i que el 80% de l'equip tècnic afirma que es disposa de suficients ordinadors i connexió a internet (sense cap cost o amb un cost

mínim) en llocs públics com equipaments municipals, centres cívics o biblioteques; les poques persones que els fan servir són principalment homes que han adquirit aquestes destreses en les formacions en noves tecnologies adreçades a persones grans.

E1: ¿Y¿facebook?¿Alguien utiliza internet para (...)?

P10: No tengo internet, no lo sé usar.

P9: Pues yo lo tengo pero no lo uso, no lo entiendo.

Les diferències d'accés a les tecnologies de la informació i la comunicació afecten de forma desigual a les persones en funció de l'edat i del sexe. En aquest sentit, **el col·lectiu en situació de major desigualtat són les dones grans**, entre les que l'analfabetisme digital és encara més pronunciat.

Entre les poques persones que fan servir aquest canal la xarxa més consultada és Facebook i també la web de l'Ajuntament.

7.3 Comunicació oral

Pel que fa a la comunicació oral, el 56% dels tècnics i les tècniques de l'Ajuntament assenyalen que no es promou una comunicació oral accessible per a les persones grans.

Boca-orella

Tal com s'ha comentat anteriorment, Montcada compta amb una forta xarxa social i veïnal que fa que els i les veïnes es coneguin entre si, se saludin pel carrer i s'aturin a conversar quan coincideixen fent una volta. Aquesta fortalesa fa que una de les fonts privilegiades d'obtenció d'informació siguin aquestes converses que es donen en l'espai públic, el boca-orella. Les persones grans es recomanen i s'informen entre si sobre les activitats i esdeveniments que els són d'interès.

P1: Si no estás invalido, que no puedes ni ir a comprar, te puedes enterar muy fácilmente de las actividades.

P8: Si va a la tienda, la vecina (...)

P3: Pero te enteras por la vecina, algún familiar

E1: ¿Y si no tengo amigos y estoy solo?

P1: Quan vas a comprar, parles amb les persones i t'enteres de les coses.

Ara bé, tal com indiquen el 64% de tècnics/es municipals, les persones en risc d'aïllament social no obtenen aquesta informació personalitzada; fet que significa que els manca una de les fonts d'informació principals entre el col·lectiu de persones grans.

Montcada Ràdio

Per últim, algunes persones fan menció a Montcada Ràdio tot i que, en general, no sol ser un mitjà que es faci servir per informar-se. El moment en què més se sintonitza és durant les festes de Montcada, ja que permet informar-se dels esdeveniments i actes que hi tenen lloc.

! Proposta: es proposa fer servir la **prescripció social** o iniciatives similars, com a eina per informar i fer difusió entre aquelles persones que no fan servir els recursos i equipaments, que tenen menys xarxa social que no fan servir altres canals d'informació

8. Serveis Socials

En aquest apartat s'aborden el conjunt de valoracions obtingudes en relació amb els serveis socials, les ajudes i les prestacions que ofereixen suport a les persones grans, la comunicació clara i entenedora d'aquestes ajudes i dels criteris emprats per a concedir-les i, per últim, l'adequació dels serveis a les necessitats de les persones grans. Per algunes persones grans la tasca que es desenvolupa des de l'àrea de serveis socials és crucial per tal de prevenir i minimitzar l'impacte de les desigualtats socials. Aquests serveis promouen la integració i desenvolupament en plenes condicions i, per tant juguen un paper determinant a l'hora de donar resposta a les necessitats singulars del col·lectiu de persones grans.

8.1 Funcionament dels serveis

Algunes de les persones participants en els grups de discussió afirmen no haver hagut de recórrer als serveis socials, motiu pel qual no han tingut un tracte 'directe' amb aquesta àrea municipal. Les persones que sí que hi han acudit destaquen el bon tracte i l'atenció que els han dispensat les i els tècnics municipals. **El tracte rebut és molt bo** i l'orientació que els han facilitat els ha estat de molta ajuda, ja sigui a l'hora de realitzar determinats tràmits, de poder accedir a un servei o ajut social, o d'identificar quins recursos existents a Montcada poden ser-los d'ajuda per a resoldre la seva situació.

Malgrat la bona valoració que reben els serveis per part de les persones que els coneixen i els fan servir, la impressió general és que **sol·licitar ajudes suposa endinsar-se en un laberíntic recorregut burocràtic** que es pot allargar en el temps i del qual difícilment se n'obté cap benefici. Les persones que tenen aquesta percepció sobre els procediments administratius tendeixen a no sol·licitar ajudes, a desconèixer quines existeixen i quins són els mecanismes reals per sol·licitar-ne.

La manca de recursos disponibles per donar resposta a les necessitats emergents i el progressiu desmantellament de l'estat del benestar fa que, segons expliquen, cada cop més, la responsabilitat i la gestió de les problemàtiques socials recaigui en la ciutadania. Algunes persones participants accepten aquesta visió i expliquen que, per tant, han d'assumir diverses tasques de cura com fer-se càrrec dels seus pares i mares d'edat molt avançada, dels nets i netes o dels seus cònjuges.

A grans trets, existeix un **desconeixement generalitzat del funcionament i criteris d'assignació de les ajudes socials**, la qual cosa provoca que circulin rumors i opinions disperses. A continuació se'n recullen les més recurrents:

- Emergeix un debat sobre si les **persones migrades tenen preferència** a l'hora de rebre ajudes socials. Algunes persones hi estan d'acord i d'altres ho desmenteixen.
- Es debat sobre quins són els **índexs econòmics que es fan servir per avaluar les sol·licituds** i apareixen diferents respostes sobre quin és el criteri preponderant: el de fills a càrrec, la renda familiar, tenir o no una habitatge de propietat, tenir o no animals de companyia, les dimensions de la casa, etc.

«P3: pues mira la Adela, mi cunyada, quan van veure aquella tele, i aquella casa que tenia a prop i li van dir que no.»

! Proposta: les persones grans coincideixen en afirmar que l'increment de necessitats socials provocat pel progressiu envelliment i sobreenvelliment de la població no ha estat correspost amb un increment equivalent dels recursos destinats a l'àrea de serveis socials, responsable de donar-hi resposta. Es proposa **reajustar aquest desequilibri pressupostari i adequar-lo a les demandes emergents.**

8.2 Servei d'Ajuda a Domicili

Les persones que disposen de **serveis d'ajuda a domicili en fan una valoració molt positiva**. Es valora l'ajuda rebuda per la higiene personal, l'acompanyament que s'ofereix per passejar, o el servei de neteja de casa, etc. Aquesta valoració positiva també és sostinguda per part del cos tècnic municipal, atès que la majoria de persones enquestades (72%) afirmen que els serveis de cura domiciliària inclouen cura personal i de salut, així com ajuda per dur a terme les feines domèstiques.

Algunes persones expliquen que han intentat sol·licitar-la però que el fet de no rebre resposta les ha fet deixar-ho córrer. En aquesta línia sorgeixen algunes veus que fan referència a les ajudes a la dependència i al fet que, tot i que la persona complia amb els criteris, no la va arribar a rebre o, fins i tot, que la hi van concedir un cop la demandant havia mort.

Entre les persones que sí disposen del servei, algunes expliquen que el suport rebut, tot i ser de molta ajuda, és insuficient per donar resposta a les seves necessitats.

"P4: Està molt bé, està molt bé. Però clar, acaben de dutxar aquell avi, que vas a lo millor 3 dies a la setmana a dutxar-lo i a la que ha marxat la treballadora familiar, es defeca tot ell, i el pobre familiar cuidador, vull dir, desesperat."

Així, encara que, en termes generals, **el servei es valora molt positivament, es considera que és necessari ampliar-lo per tal que cobreixi la totalitat de necessitats de les persones que hi accedeixen.**

! Proposta: es proposa implementar un **servei d'àpats a domicili** per aquelles persones que no tenen accés a centres de dia, estan a casa, no poden cuinar ni tenen ningú que se'n faci càrrec.

8.3 Servei de Teleassistència Domiciliària (TAD)

El TAD és, probablement, el servei més ben valorat per les persones grans que el coneixen, ja sigui perquè l'han fet servir, o perquè el fa servir la seva parella o un familiar molt proper. Els aspectes que fan que es valori tan positivament són:

- **Dona tranquil·litat** a la persona gran quan ha de quedar-se a casa sola, ja que sap que disposa d'un recurs que l'atendrà si pateix alguna caiguda o si se sent indisposada. Per la persona familiar cuidadora també és un recurs que li ofereix la tranquil·litat de saber que pot sortir de casa sense patir.

- **Es valora molt positivament rebre trucades** periòdiques per saber com estan o informar-los sobre temes rellevants, com, per exemple, el canvi d'hora. Aquestes trucades els/les ajuden a sentir-se acompanyats/des i a reafirmar-los que disposen d'un recurs en xarxa que s'activarà en cas de necessitat o urgència.
- **És útil per a persones amb malalties** com les demències o l'Alzheimer, ja que els truquen per recordar-los que s'han de prendre la medicació.

«E1: No sé si algú té o coneixeu com funciona el servei és la teleassistència que és el botonet/

P:(vàries): ah sí sí!

P3: me mare en tenia, sí, va molt bé

P4: les sogres, les amigues.

P2: molt contentes estan eh, totes estan molt contentes amb la teleassistència, les que se la posen, clar, perquè la meva tia no se la posa.»

Segons exposen, a diferència d'altres serveis i recursos, el TAD es concedeix de forma relativament ràpida i es valoren positivament les facilitats per a tramitar-lo. En aquest sentit, s'afirma que en molts casos la seva tramitació prové del CAP o de serveis socials, des d'on es recomana a aquelles persones que es considera que el podrien necessitar i se les ajuda a fer-ne els tràmits per obtenir-lo.

Finalment, aquesta satisfacció general amb el servei fa que siguin les mateixes persones grans les que se'l recomanin entre si, i es convencin mútuament que val la pena activar-lo.

8.4 Ajudes adaptació de l'habitatge

Quan es pregunta a les persones grans per les ajudes relacionades amb l'adaptació de la l'habitatge, generalment solen respondre que en **desconeixen la seva existència**. De fet, és recurrent afirmar que les adaptacions **són una qüestió privada i individual** que cadascú ha de resoldre en funció dels recursos que disposa. Per aquest motiu, emergeixen relats en què les persones expliquen que han dut a terme les adaptacions pel seu compte, sense recórrer a l'administració local. Això fa, a més, que tampoc es consideri que sigui una demanda que s'ha de traslladar a les administracions.

«P7: Això depèn de cadascú, si tu tens una banyera i no t'ho pots arreglar seguiràs amb la banyera. Clar depèn una mica de l'economia de la gent.»

Malgrat això, aquelles poques persones que han explicat que se'ls han concedit ajudes per dur a terme petites reformes (canvi de banyera a plat de dutxa, ampliació de les portes per tal que pugui passar-hi la cadira, etc.) **n'estan molt satisfetes**.

“P2: Sí que vino el Ayuntamiento y le hicieron, le quitaron la bañera y le pusieron el plato de ducha. Vinieron aquí la asistenta y se lo hicieron y no le cobraron, eh?”

Un altre aspecte que es valora positivament són les **ajudes en forma de material tècnic**, per exemple, tamborets, supletoris pels peus del llit, cadires, grues, entre d'altres.

8.5 Centre de Dia

Tal com succeeix amb la resta de recursos assistencials en salut, l'aspecte més ben valorat dels Centres de Dia és la **qualitat humana i professional** del conjunt de professionals que hi treballen. Les persones que hi assisteixen també **estan molt satisfetes amb l'oferta**

d'activitats: passejar, escriure, gimnàstica, jocs, tallers de memòria, etc.

Precisament per la bona valoració que rep el servei, la major preocupació té a veure amb la **manca de places disponibles i la llarga llista d'espera**. Aquesta situació provoca que algunes persones, tot i complir els requisits, es quedin sense plaça. D'altres són derivades al centre cívic que és un recurs que, tot i tenir activitats que poden ser d'interès per les persones grans no és un equipament preparat per donar resposta a les persones que no han obtingut plaça al Centre de Dia.

Tot i la bona valoració general que rep el servei, es recullen alguns aspectes que són millorables:

- La qualitat del **menjar ha empitjorat**, des que és un càtering. Segons expliquen, abans se n'encarregava el bar del casal i era menjar acabat de fer i de millor qualitat.
- S'afirma que les **dimensions de l'espai no sou prou àmplies**. En un sentit similar, també s'explica que la proximitat entre el centre de dia i el centre cívic fa que algunes activitats que es realitzen en un espai siguin incompatibles amb les que es fan en l'altre. Així, per exemple, les persones que estan al centre de dia no poden sortir a caminar quan s'estan realitzant activitats al centre cívic que, com les de memòria, requereixen silenci.

El centre de dia acull **persones amb estats de salut força diferents entre si** (persones amb demències severes i d'altres que no presenten deteriorament cognitiu), la qual cosa fa que algunes persones no s'hi sentin còmodes i prefereixin no anar-hi. Aquesta situació s'agreuja per les dimensions de l'espai que persones amb situacions de salut molt diferents hagin de compartir un mateix espai.

9. Serveis de Salut

En aquest apartat s'exposen les explicacions i valoracions en relació amb els serveis de salut. Les persones grans atorguen molta importància a la seva salut, motiu pel qual els **serveis de salut esdevenen un dels aspectes que els genera major interès i preocupació**. Això fa que sigui molt rellevant que les informacions o modificacions relacionades amb els serveis de salut arribin de forma clara, amb un llenguatge entenedor i en un format adequat a les seves necessitats. L'atenció dispensada pels professionals sanitaris és un altre aspecte crucial per les persones participants. Finalment, l'accés als serveis, és a dir, fins a quin punt s'hi pot arribar fàcilment, o bé fins a quin punt els serveis tenen capacitat per accedir al lloc on es troben les persones, són també aspectes fonamentals a avaluar.

Les persones participants han realitzat aportacions i valoracions en relació amb els diferents serveis sanitaris i dels i les professionals que en formen part.

9.1 Hospital

L'Hospital de **la Vall d'Hebron** és el centre sanitari de referència dels i les habitants de Montcada i Reixac. La valoració general d'aquest centre és molt positiva, les persones grans estan satisfetes amb el tracte que se'ls dispensa i amb l'atenció mèdica rebuda.

L'accés a l'hospital, en canvi, genera alguns comentaris negatius per part de les persones

grans ja que **arribar-hi en transport públic és difícil**. Per arribar-hi cal agafar la línia 96 de bus i fer transbordament per agafar un metro o un altre bus. Es considera que aquest viatge és massa feixuc i afirmen que seria necessari habilitar un bus que enllaci directament amb l'hospital per tal que el trajecte fos més còmode.

«P6: No tenemos autobús, un servicio de autobús al otro hospital no hay. Lo único. No hay servicio de autobús hasta Vall d'Hebron. Hay que hacer transbordos y en fin, muchos problemas.»

Aquesta preocupació s'incrementa entre aquelles persones amb problemàtiques de mobilitat, per les quals el trajecte no s'adapta a les seves necessitats.

Altres persones, en canvi, expliquen que Montcada disposa **d'un servei d'ambulàncies per a persones amb mobilitat reduïda** que han de desplaçar-se regularment a l'Hospital de la Vall Hebron. Aquest servei s'adequa a les necessitats de les persones ja que les va a recollir a l'hora convinguda i les trasllada fins a l'Hospital.

Algunes de les persones manifesten desconèixer aquest servei, qui pot sol·licitar-lo i en quins casos.

9.2 Farmàcia

El tracte dispensat pel personal de les farmàcies és molt ben valorat per les persones grans, **la relació és propera** i els i les farmacèutiques els orienten adequadament. De fet, en alguns barris de Montcada **les farmàcies són el recurs en salut més proper pels i les veïnes**, motiu pel qual esdevé un punt de referència que es fa servir per les consultes relacionades amb les problemàtiques de salut que revesteixen poca gravetat.

Malgrat aquesta bona valoració, entre les persones grans emergeix una **forta preocupació pel fet de no disposar de farmàcies de guàrdia** a partir de les 00:00h. Segons manifesten, quan requereixen d'una farmàcia de guàrdia han de desplaçar-se a Ripollet, a Cerdanyola o altres municipis propers. Aquesta situació genera entre les persones grans un sentiment de desprotecció i vulnerabilitat pel temor a haver de necessitar algun medicament a partir de mitjanit.

Quan es pregunta per aquesta qüestió s'observa, així mateix, que entre les persones grans hi ha una gran **confusió en relació amb si, efectivament, hi ha farmàcia de guàrdia** o no, si existeix o no un servei de taxi públic gratuït per anar-hi i quin és el sistema per sol·licitar aquest servei. Si cal trucar a l'Ajuntament, a guàrdia urbana o si es tracta d'un telèfon específic. Val la pena reproduir literalment un fragment de conversa en què les persones entrevistades debaten sobre aquesta qüestió, ja que posa de manifest el desconcert existent. El debat que es reproduïx a continuació correspon a un grup de discussió específic i és molt similar a l'aparegut en d'altres grups:

«P4: El ayuntamiento ha hecho una cosa que no sé si està vigente todavía, es que te pone un taxi, llamas y le dices "mire usted, que yo tengo que ir allí y necesito un desplazamiento y no tengo coche".

E1: ¿Lo cubre el ayuntamiento?

P4: Lo cubre con un taxi.

E1: Pues la semana pasada estuvimos con un grupo de gente mayor que dijeron que les preocupava mucho que no hubiera farmacia de guardia aquí porque no sabían cómo ir, no sabían que existía este taxi.

P4: Y ¿cómo no lo saben?

E1: Por ejemplo, de los que estamos aquí, ¿sabíais que podíais llamar a un taxi para venir a buscaros?

P4: Claro.

P1: Yo no.

P2: Yo tampoco.

P3: Yo porque me lo ha dicho.

P5: Yo porque tengo coche, si tienes coche ya no llamas.

P1: Potser no ens hem trobat en la ocasió d'haver-ho de fer.

P4: Tienes que primero pasar por la policía.

P7: Nosotros no hemos tenido nunca coche y cada vez que hemos cogido un taxi es por enfermedad o lo que sea y he tenido que pagarlo de mi bolsillo, no me han pagado nunca nada.»

9.3 CAP (Ambulatori)

Segons les dades obtingudes a partir del qüestionari interàrees, l'opinió més estesa entre el personal tècnic és que a Montcada i Reixac s'ofereix una gamma adequada de serveis de salut i suport comunitari per promoure, mantenir i restablir la salut. Tot i així, no és menyspreable el percentatge de persones que no estan d'acord amb aquesta diagnosi (36%).

Per contra, entre les persones grans, s'ha de destacar que aquest és un **tema de creixent preocupació**, atès el progressiu deteriorament que han patit els serveis de salut producte de la reducció pressupostària dels darrers anys.

Malgrat aquesta preocupació general en relació amb els serveis d'assistència primària i en contraposició a la valoració negativa que se'n fa, les persones grans coincideixen en considerar que **el tracte mèdic i la professionalitat del personal mèdic i d'infermeria és "exquisit", "fantàstic"** i en fan referència explicant que són "*grandes profesionales*" o bé que "*suerte de la profesionalidad del personal del CAP*", "el comportament dels metges i les infermeres, un deu". Aquesta valoració coincideix amb la del cos de tècnics/es municipals, ja que el 76% considera que el **tracte del personal sanitari és amable i respectuós** i que els i les professionals tenen formació per atendre a les persones grans.

A diferència del tracte rebut per part dels professionals, hi ha tot un seguit d'aspectes que no reben tan bona valoració. En primer lloc, es fa referència a la **llista d'espera per aconseguir una visita mèdica**. Les visites mèdiques es concedeixen amb tanta demora que algunes persones opten per fer servir el servei d'urgències, tot i saber que el problema es podria resoldre a través d'una visita mèdica ordinària (per exemple, un constipat o la grip).

«P5: (...) La asistencia sanitaria no està bien. Yo, por ejemplo, tengo una doctora, donde para poder sacar hora con ella pues igual me tardan 20 días»

En segon lloc, s'explica que, producte de la reducció pressupostària, el **temps destinat per a cada visita s'ha vist dràsticament reduït**. Això fa que l'atenció dispensada sigui de pitjor qualitat, les persones grans no se senten prou escoltades i tenen la sensació que "tot va massa ràpid". Igualment, es percep que el temps de demora en la sala d'espera també s'ha incrementat.

En relació amb aquesta valoració, algunes persones exposen que **la targeta Cuida'm**, que atorga prioritat a aquelles persones que per les seves característiques clíniques necessiten

una atenció especialitzada, com per exemple en casos de demència, ha ajudat a pal·liar aquest dèficit. Cal tenir present que algunes de les persones grans entrevistades, sovint, estan a càrrec dels seus pares/mares, motiu pel qual valoren molt positivament aquesta iniciativa.

«P4: Y luego se tramitó el Cuida'm, tarjeta Cuida'm que tienen en el ICS, en la Seguridad Social tienen. Se hace una solicitud cuando tienes, personas como mi madre con deterioro cognitivo o problemas conductuales(...), malalts mentals y cosas de este tipo, y le sale, la tarjeta sanitaria pone "cuida'm" y la cosa es que les sale a ellos que esa persona necesita atención especial. Por ejemplo, si ven que están citados y ven que no están en la sala de espera, salen y la buscan por el ambulatorio/

P2: Oy, pues eso está muy bien.

P4: & El equipo sanitario, el equipo sanitario ya ve si es un tema como mi madre que es de despiste o es algo(...) no sé, si es un malalt mental o gente que tiene alguna cosa de estas que ya/

P2: Sí que se ponen nerviosos de estar ahí.

P4: Sí, pues ya los hacen entrar antes. Mi madre no es tanto de hacerla esperar sino por ejemplo, pues eso, estar atenta.»

També s'afirma que el CAP de Montcada i el CAP Indianes **no disposa de certes especialitats mèdiques**. Hi ha qui manifesta que no es disposa de servei de ginecologia mentre que altres persones ho desmenteixen. Algunes persones asseguren que hi ha un servei fixe de pediatria, però altres expliquen que només es disposa d'un servei en determinades hores prèviament concertades. En resum, sembla existir un important desconeixement sobre les especialitats amb què compten els dos CAPs de Montcada. Aquest desconeixement contrasta, però, amb la percepció majoritària del cos tècnic municipal, atès que la majoria de les persones enquestades considera que la informació que s'ofereix sobre els serveis de salut i socials és clara i accessible per a les persones grans.

Un altre aspecte que genera preocupació és que **algunes visites mèdiques siguin assumides per personal d'infermeria** que desenvolupa una funció de cribratge i, segons el cas, realitza la derivació al personal mèdic. Aquesta reorganització provoca debat entre les persones. Mentre algunes consideren que és positiva perquè el temps destinat a cada visita és molt superior quan és assumida pel personal d'infermeria, d'altres consideren que no poder contactar des d'un inici amb el personal mèdic incrementa el risc que es facin diagnòstics imprecisos.

En aquesta línia també es lamenta que hi hagi massa **canvis en la figura mèdica de referència**, la qual cosa els suposa haver de tornar a exposar la seva situació mèdica i perdre la relació de confiança i proximitat que havien establert amb el/la professional que havia supervisat el seu cas fins aleshores.

«P5: L'únic que no ens coneixen. Perquè cada dos per tres van canviant...

P1: Eso sí.

P2: Eso sí, sí.

P5: Y no se.

P1: Si ya hemos hablado otra que tienes.

P2: Tienes razón.

P5: Jo abans anava a una doctora que ja em coneixia, no tenia que parlar gaire, i ara pues, o has d'explicar»

Altres participants, en canvi, exposen que aquestes modificacions no afecten l'atenció mèdica, ja que l'historial mèdic permet traspassar fàcilment la informació.

Relacionat amb aquesta qüestió, és interessant apuntar que el qüestionari interèrees també preguntava sobre si la prestació de serveis sanitaris es fa de manera coordinada i s'administra de forma senzilla. No sembla haver un acord, ja que un 60% del cos tècnic considera que hi ha una bona coordinació, enfront del 40% que afirma el contrari.

Per últim, és important destacar que el 68% dels tècnics/es enquestades considera que les instal·lacions dels serveis de salut i comunitaris són adequades i accessibles; i un 72% que aquests serveis estan situats estratègicament i són accessibles mitjançant tots els mitjans de transport.

9.4 Urgències mèdiques nocturnes

Un dels aspectes que emergeix recurrentment entre els i les participants dels grups de discussió i que els genera molta preocupació és el tancament del servei d'urgències del CAP a partir de les 00:00h. El fet de no disposar d'una ambuladori d'urgències **atemoreix a les persones grans i els provoca sensació de desprotecció i angouxa.**

«P2: Es horrible es horrible eh. (...)

P2: &Y si tienes coche aun pero si no, qué!?

P3: &Y si tienes alguien en tu casa vale, pero si no que. Tienes que llamar a un ambulancia por fuerza.

P1: Y cuanto tarda en venir?

P4: Tarda mucho.

P2: Antes sí que había aquí más ambulancias, pero ahora no se...

P5: Ahora hay una!

P2: Ahora una, una para toda Montcada eh!»

Aquesta és una preocupació que sorgeix reiteradament en els diferents grups de discussió amb persones grans. Saber que es disposa d'un ambulatori obert durant tota la nit els atorgava tranquil·litat i seguretat. S'explica que, a més, s'ha produït una disminució del nombre d'ambulàncies disponibles a Montcada i Reixac en la franja nocturna, per la qual cosa l'alternativa de trucar al 061 no disminueix la seva preocupació i el malestar per no disposar de CAP d'urgències nocturnes.

Encara que aquesta és l'opinió més recurrent i entre les persones grans participants en els grups de discussió hi ha força coincidència, **els i les professionals tenen una opinió diametralment oposada.** Segons expliquen, disposar d'urgències nocturnes en el CAP suposa una despesa econòmica innecessària, per diferents motius. Per una banda, un metge o metgessa de guàrdia en un ambulatori no disposa dels recursos i l'equipament necessari per atendre amb immediatesa una urgència mèdica, motiu pel qual si n'arribés alguna hauria de trucar, igualment, a una ambulància i derivar el cas a l'Hospital de la Vall d'Hebron. Per una altra, es considera que és més eficaç i ràpid que es desplaci una ambulància medicalitzada, amb personal i recursos per atendre urgències mèdiques, que no pas que la persona afecta hagi de desplaçar-se fins al CAP. La cita que es reproduïx a continuació il·lustra i sintetitza aquest debat.

«P1: ara no tenim tampoc l'ambulatori ni els serveis de nit d'urgències, i hi ha molts avis que quan es posen malalts a la nit pues hi ha bastanta dificultat perquè s'ha de cridar l'ambulància, o has d'anar a l'Ajuntament que hi ha una ambulància allà i et porten a San Andreu. Però això també els ha, els té molt espantats.

P4: jo, des del punt de vista sanitari, que hi hagi un metge amb un 'fonendo' aquí a les tres de la matinada, a

mi no em soluciona una urgència greu. Jo m'estimo més que em vingui una ambulància medicalitzada a casa, amb gent experta en urgències i emergències, que em muntaran al menjador de casa meva l'hospital

P2: sí, sí, jo tinc l'experiència, la que estàs exposant tu: fa uns mesos em va agafar un atac molt fort, i sort d'això que em van donar perquè vaig donar el permís de teleassistència, només picar-lo i em va venir una ambulància de seguida. Als 5 minuts, ja tenia l'altra ambulància. Que l'ambulància de, que ho tenia tot, d'assistència. Em van fer una electro a l'habitació, em van fer de tot.

P4: de tot, et posen el suero, els medicaments

P2: Als dos minuts, ja estava a baix, ja estava a baix, em van baixar ells. Em van posar a l'altra furgoneta, i quan em vaig donar compte ja estava a la Vall d'Hebron. Jo me me'n ric de l'ambulatori de Montcada.

P1: sí, però molts avis estan molt espantats perquè no(..), vull dir, &si tu parles amb els avis estan espantats perquè no el tenen obert.»

Tal com s'aprecia en el debat que es reproduïx en la cita anterior, mentre la valoració de bona part de les persones grans residents a Montcada en relació amb la reorganització del servei d'urgències és molt negativa, la mirada experta i professional en fa una bona valoració, motiu pel qual el debat es desplaça cap a les estratègies comunicatives emprades per traslladar a la ciutadania els motius d'aquest canvi i el nou funcionament de les urgències nocturnes. Així, s'explica que **convindria exposar clarament els motius pels quals es va tancar el CAP d'urgències nocturnes, quines alternatives existeixen i què cal fer en cas de tenir una urgència en la franja nocturna.**

En aquest punt convé introduir informació obtinguda a partir del qüestionari interàrees. Les dades mostren una divisió d'opinions significativa entre el cos tècnic municipal al voltant de si la planificació comunitària d'emergència té en compte o està adaptada a les vulnerabilitats i capacitats de les persones grans: un 56% de les persones enquestades considera que sí i el 44% restant, que no.

9.5 Copagament

La reforma introduïda el 2015 que va provocar que els pensionistes haguessin de començar a abonar part de la factura farmacèutica **és valorada , evidentment, de forma molt negativa**. Segons expliquen, encara que alguns fàrmacs receptats en casos de malalties cròniques estaven exempts, bona part de les persones grans que no es troben entre els casos que gaudien d'aquestes exempcions van haver de fer-se càrrec del cost del medicaments que els receptaven.

«P7: Yo gasto menos, pero mi marido gasta un disparate, hay cosas que van muy bien porque se lo pagant todo, porque tiene azúcar, y el podólogo va gratis porque tiene azúcar, pero luego tiene que pagar también de las medicinas, tiene que pagar un tanto y tenemos una pensión pequeña, y claro, si no se pagara eso pues habría para otras cosas. Pero entonces, tienes que quitarte de otras cosas para eso, y somos mayores, las personas mayores precisan de un cuidado, de cosas que valen dinero, y todo eso si no se pagar, pero todo eso hay que pagarlo, y todo eso es importante.»

Algunes persones exposen que van trobar a faltar reaccions ciutadanes de protesta, sobretot entre els pensionistes, ja que consideren que aquesta reforma els va perjudicar i en cas que s'hagués assolit suficient força reivindicativa i ciutadana s'hagués pogut revertir. A pesar de la valoració negativa del copagament es dona una bona valoració al fet que se'ls hagi retornat part de la despesa.

En relació a aquest tema, al qüestionari interàrees es va preguntar si les **barreres econòmiques en l'accés a la salut** estaven sent minimitzades, i la resposta mostra

divergències. Així, una lleugera majoria (52%) de les persones enquestades creu que aquestes impediments o obstacles econòmics no estan sent minimitzats per part dels serveis públics.

9.6 Prescripció social

La majoria de persones desconeixen què és la prescripció social i com funciona. Per aquest motiu el gruix d'aportacions en relació amb aquesta mesura provenen dels grups de discussió amb professionals i agents clau de Montcada que en tenen un major coneixement.

Es constata **que el nombre de casos derivats per prescripció social és molt baix.**

Per una banda, s'explica que això és degut a la manca de perspectiva en salut comunitària que fa que els i les professionals mèdics segueixin priorititzant la prescripció farmacològica enfront aquesta alternativa de caràcter més social i comunitari.

Per una altra, se sosté que les persones que van al CAP acudeixen amb una demanda sanitària, no emocional o de salut mental. En conseqüència, la prescripció social no té gaire sortida tal com mostra el baix nombre de prescripcions. A més, s'afegeix, qui vol fer una activitat social, ja ho decideix per sí sola i no necessita que un metge/sa l'hi prescrigui. També s'argumenta que algunes de les persones a qui s'ha prescrit una activitat no hi han assistit.

A continuació es reproduïx un fragment en què es desplega aquest debat i en el que es pot observar que les valoracions sobre la prescripció social són força diferents. Sobretot els motius pels quals no es fa prescripció social.

«E1: Quan tu els derives, quan feu prescripció social el que passa és que no hi van, vols dir?

P4: Recomanacions a la gent gran, moltíssimes. A ver, hi ha moltíssims metges que estan, abans de que existeixi el programa de prescripció social que ja li estava dient "bellugui's, vagi aquí, faci coses".

P1: Jo vull comentar una cosa, per exemple, al nostre casal a la biblioteca, la gent, sobretot la gent gran, se sent ignorant de vegades i li fa molta vergonya arribar a la biblioteca i no saber com funciona o ni tan sols el que preguntaran o no. I això és un problema per l'acostament de la persona. Potser hi ha algú que té ganes d'anar a la biblioteca i per no saber com funciona i per vergonya, no hi van. I és una cosa que jo penso que és així perquè a vegades ha vingut algú que s'ha llançat i diu "ai, sembla que us estic molestant". "No, no, que estamos aquí para eso, nosotros, usted pregunte que yo estoy aquí, yo cobro para esto". Jo això amb la gent gran ho veig especialment, amb els pocs que venen d'aquest perfil; perquè si ja té un perfil una miqueta més alt, ja ha vingut a la biblioteca si vol anar-hi però un perfil baix que potser podria venir a mirar revistes, a mirar no sé que, no s'atreveix.

P4: Això no és un tema de prescripció social, no?/

P3: Jo crec que ajuda, eh.

P4: > Com la podem treballar nosaltres?

E1: Això es podria treballar. Es pot debatre però que es podria treballar, no?.

P1: No, mira, es pot fer/

P4: És que clar, al final no podem fer tan gran una cosa que perdi la seva/

P1: > No, mira, un grup, m'ho invento, un cop al mes vosaltres podeu dir a la gent que el dijous a la tarda a les sis hi ha una visita a la biblioteca per la gent que vosaltres heu derivat. Un cop al mes, i ja està. Es que jo veig, mira, no hi ha com conèixer una cara, veure una persona/

P4: Però jo crec que us esteu equivocant, el tema de la prescripció social es va posar en marxa per aquelles persones que tenien cert problema d'incomoditat anímica, un cert nivell de patiment, pot ser provocat per

l'aïllament, alguna mena de depressió moderada, de tristor; bueno pues una mica que entengués que no es tractava d'anar a buscar una recepta sinó que el que havia de distreure's i fer coses, per dir-ho d'una manera casolana. I aquest era el punt de partida però no tenim gent d'aquestes característiques, hi ha molt poqueta que vingui al servei de salut. La gent ve al servei de salut perquè els fa mal una cosa, moltes vegades tonteries i jo no estic dient que... la fortalesa d'un servei de salut és escoltar a tothom i dir-li "bueno vagi tranquil perquè això que vostè em porta no és un problema de salut realment". Però la gent va a consultar el que ells entenen que són problemes de salut i si en general tu els dius "vostè se sent molt sol, no? ha pensat..". No acostumem a trobar-nos persones d'aquestes, podem trobar algunes, poquetes, molt poquetes. La realitat és que el que vol utilitzar un servei comunitari, ja va ell directament, no cal ser canalitzat.»

Tal com posa de manifest el debat exposat en la cita anterior, entre els diferents participants no sembla haver un acord en relació amb la prescripció social, el paper que han de jugar els professionals mèdics, els casos que serien susceptibles de prescripció social o el tipus de recomanació i derivació que es podria realitzar. Mentre alguns sostenen que els pacients rarament fan demandes de caràcter social i que l'experiència acumulada en relació amb aquesta mesura sembla indicar que no està donant els resultats esperats; altres apunten que la manca d'orientació en salut comunitària per part de certs professionals mèdics fa que no hi hagi una adequada predisposició i interès en identificar les persones a les quals podria ser-los d'utilitat, ni els recursos i equipaments on podria derivar-les, la qual cosa explicaria que el nombre de derivacions per prescripció social segueixi sent molt baix.

! Proposta: es planteja que amb l'objectiu d'incrementar l'eficàcia de la prescripció social, és a dir, per tal que detecti i derivi a més persones grans, es podrien **involucrar altres agents** a part del CAP. Per exemple, es podria fer aquesta tasca des d'alguns serveis de l'Ajuntament o creant agents de salut.

Propostes de millora

1. Llistat de propostes ciutadanes i tècniques

En aquest apartat es recullen les propostes de millora adreçades a donar resposta a les necessitats identificades a la diagnosi. Les propostes provenen de la ciutadania, així com del cos tècnic de l'Ajuntament. En primer lloc, les propostes ciutadanes s'han recollit durant els grups de discussió, així com durant el Fòrum participatiu que va tenir lloc un cop elaborada la diagnosi. En segon lloc, les propostes tècniques s'han elaborat en una sessió de treball interàrees.

Taula 8. Àrea 1. Espais a l'aire lliure i edificis

Sub-àrea	Propostes de millora
1.1. Espais verds i parcs	<p>Propostes tècniques</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Millorar els espais a l'aire lliure garantint que siguin accessibles i amb arbrat (si la secció ho permet), mobiliari urbà adequat i soterrant el cablejat aeri. ● Adequar el Parc Vista Rica. ● Millorar l'accessibilitat a Can Cuiàs i el Camp futbol. ● Desenvolupar un estudi d'accessibilitat Santa Elvira. ● Canviar la secció dels carrers per tal de pal·liar la manca d'arbres o d'altres elements que protegeixen del sol.
1.2. Parcs, places i carrers	<p>Propostes tècniques</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Redactar un pla d'accessibilitat per tot el municipi. ● Soterrar la línia de tren R2. ● Millorar i continuar amb el programa de asfaltats. ● Millorar i continuar amb el projecte d'ampliació de la vorera de La Ribera. ● Elaborar una ordenança de l'espai públic per treure terrasses de voreres estretes. <p>Propostes ciutadanes</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Ampliar la vorera del Carrer Montiu del costat del Parc de la Cerveseria. ● Habilitar les pilones hidràuliques que impedeixen l'entrada i sortida del Carrer Major, atès que el sistema de cordes que hi ha és perillós i ja han caigut varies persones. ● Resoldre amb més celeritat els petits desperfectes de les voreres. <i>Per exemple, al Carrer Clavell hi ha llacunes d'aigua i al Carrer Bogatell hi ha un forat al costat d'una tapa de ferro de subministraments, davant del menjador social.</i>

1.3. Edificis públics	<p>Propostes tècniques</p> <ul style="list-style-type: none"> • Comprovar i garantir que els edificis públics disposin d'aire condicionat. <p>Propostes ciutadanes</p> <ul style="list-style-type: none"> • Instal·lar baranes a les rampes que no en disposin. <i>Per exemple, a l'accés del Kursaal o a la bústia de lliurament de llibres a la Biblioteca Elisenda de Montcada.</i>
1.4. Seguretat	<p>Propostes ciutadanes</p> <ul style="list-style-type: none"> • Millorar la il·luminació de la zona que baixa del Cementiri a la Carretera Vella.
1.5. Trànsit	<p>Propostes ciutadanes</p> <ul style="list-style-type: none"> • Regular la circulació i la velocitat de vehicles de mobilitat personal (bicicletes i monopatins), especialment en zones conflictives. <i>Per exemple, passarel·la La Salle, pont de la Roca i passeig del Colesterol (riu Besòs).</i>

Taula 9. Àrea 2. Transport

Sub-àrea	Propostes de millora
1.1 Transport privat	<p>Propostes ciutadanes</p> <ul style="list-style-type: none"> • Habilitar nous espais d'estacionament. <i>Per exemple, en espais com el de l'antiga fàbrica.</i>
1.2 Transport públic	<p>Propostes tècniques</p> <ul style="list-style-type: none"> • Finalitzar les obres de la via N-150. • Realitzar una nova proposta de recorregut per alts transports urbans (bus circular). <p>Propostes ciutadanes</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aplicar descomptes per a persones grans al bitllet T-10. • Millorar el servei d'autobús, ampliant-ne els recorreguts i la freqüència. • Reubicar les parades de bus en llocs estratègics propers a les cases o serveis on solen anar les persones grans. • Incorporar un bus de barri que realitzi el recorregut pel nucli urbà i disposi de més parades als barris. • Realitzar una campanya informativa adreçada als conductors/es d'autobús per sensibilitzar-los de les necessitats de les persones grans. <i>Per exemple, per informar-los sobre la importància de parar arran de la vorera o a plataforma.</i>
1.3 Transport adaptat	<p>Propostes tècniques</p> <ul style="list-style-type: none"> • Implantar un transport discrecional als casals de gent gran per a persones amb dificultats de mobilitat. <p>Propostes ciutadanes</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prioritzar la instal·lació d'ascensors a les estacions de tren enfront altres solucions com les escales mecàniques o rampes.

Taula 10. Àrea 3. Habitatge

Sub-àrea	Propostes de millora
3.1 Adaptació de l'habitatge	<p>Propostes tècniques</p> <ul style="list-style-type: none"> • Negociar amb la Diputació de Barcelona un augment d'adjudicacions d'arranjaments. • Impulsar l'oferta d'habitatges compartits entre persones joves i persones grans. <p>Propostes ciutadanes</p> <ul style="list-style-type: none"> • Garantir el compliment de la normativa respecte a l'accés als edificis per part de les comunitats. • Simplificar els tràmits per sol·licitar ajuts per dur a terme obres d'adaptació de l'accés als edificis. • Concedir subvencions i regular els criteris (econòmics, de mobilitat, etc.) necessaris per sol·licitar ajuts per adaptar l'accés als edificis. • Informar sobre les ajudes per a l'adaptació de l'interior dels habitatges.
3.2 Alternatives a l'habitatge	<p>Propostes tècniques</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ampliar el nombre de places de la residència i del centre de dia "Les Vinyes". <p>Propostes ciutadanes</p> <ul style="list-style-type: none"> • Promocionar els habitatges compartits entre persones joves i persones grans. • Impulsar un organisme de suport, seguiment o regulació per als pisos compartits amb persones joves. • Oferir pisos de titularitat municipal per a compartir que impliquin la col·laboració econòmica de les persones usuàries.
3.3 Proximitat dels serveis	<p>Propostes ciutadanes</p> <ul style="list-style-type: none"> • Realitzar actuacions per descentralitzar els serveis i recursos.

Taula 11. Àrea 4. Respecte i inclusió social

Sub-àrea	Propostes de millora
3.1 Comportaments respectuosos	<p>Propostes tècniques</p> <ul style="list-style-type: none"> • Crear espais de trobada entre diferents generacions amb finalitat de transmetre valors i senyals de respecte. <p>Propostes ciutadanes</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dur a terme xerrades educacionals dirigides a les persones joves. • Regular el usos dels espais públics.
3.2 Activitats inter-generacionals	<p>Propostes tècniques</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obrir més patis escolars. • Organitzats actuacions per a persones joves i grans. <p>Propostes ciutadanes</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fomentar activitats intergeneracionals entre el veïnat. • Organitzar activitats en què les persones joves ensenyin sobre temàtiques actuals a persones grans.

	<ul style="list-style-type: none"> ● Incorporar les persones grans a les activitats generalistes i tan sols fer-ne d'específiques per a persones grans si les condicions de salut (físiques, mentals, etc.) no ho permeten. ● Promocionar aquells espais no vinculats específicament al col·lectiu de persones grans.
3.3 Xarxa comunitària	<p>Propostes tècniques</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Desenvolupar la xarxa Radars. ● Millorar i ampliar la programació d'activitats comunitàries. ● Impulsar les accions de les Xarxa d'Intercanvi i Coneixements (XIC).

Taula 12. Àrea 5. Participació social

Sub-àrea	Propostes de millora
4.1 Espais de participació	<p>Propostes ciutadanes</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Ampliar els horaris d'obertura dels espais de participació i trobada. ● Cedir la gestió dels espais de participació i trobada als veïns/es. <i>Per exemple, a través d'una associació que se'n responsabilitzi.</i>
4.2 Oferta d'activitats	<p>Propostes tècniques</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Desenvolupar un Programa d'extensió universitària. <p>Propostes ciutadanes</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Realitzar una enquesta per conèixer les activitats que agraden a les persones grans. ● Organitzar de nou viatges per a persones grans subvencionats des de l'Ajuntament.
4.3 Accés a les activitats	<p>Propostes ciutadanes</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Sol·licitar a l'Àrea Metropolitana (propietària del Parc de les Aigües) que habiliti un camí o passarel·la que faciliti l'accés al Casal de la Mina.

Taula 13. Àrea 6. Participació ciutadana i treball

Sub-àrea	Propostes de millora
5.1 Co-organització i voluntariat	<p>Propostes tècniques</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Ampliar el servei de canguratge i/o cura a altres col·lectius, no tan sols a dones. ● Desenvolupar el programa de voluntariat de l'any 2019. ● Obrir una oficina de voluntariat. <p>Propostes ciutadanes</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Incrementar la informació sobre com inscriure's en iniciatives de voluntariat. ● Fer difusió dels espais on es poden dur a terme formacions. ● Enfortir els equipaments comunitaris perquè incentiven la participació. ● Crear espais de coordinació entre recursos i serveis on compartir informació sobre

	opcions de participació que ofereixen la resta de recursos.
5.2 Participació institucional	<p>Propostes tècniques</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elaborar un reglament de participació que tingui el format de “guia didàctica” per explicar de forma senzilla els diferents canals de participació.
5.3 Treball	<p>Propostes ciutadanes</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ampliar les activitats de lleure per infants a preus assequibles per evitar que les persones grans vegin reduït el seu temps de participació amb les tasques de cura.

Taula 14. Àrea 7. Comunicació i informació

Sub-àrea	Propostes de millora
6.1 Comunicació impresa	<p>Propostes tècniques</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ampliar el número de pàgines de La Veu per poder oferir més informació sobre el municipi i les activitats que s’hi duen a terme. • Impulsar programes formatius en el maneig de les noves tecnologies per tal que les persones grans puguin informar-se, també, a través de la web i les xarxes socials. <p>Propostes ciutadanes</p> <ul style="list-style-type: none"> • Instal·lar panells informatius a tots els barris.
6.2 Comunicació oral	<p>Propostes tècniques</p> <ul style="list-style-type: none"> • Crear un equip d’informants conformat per persones grans que informi (boca-orella) sobre sobre activitats, esdeveniments, etc. • Utilitzar la prescripció social com a eina informativa i de difusió adreçada a persones en risc d’aïllament social.

Taula 15. Àrea 8. Serveis Socials

Sub-àrea	Propostes de millora
7.1 Funcionament del servei	<p>Propostes tècniques</p> <ul style="list-style-type: none"> • Crear grups de professionals i circuits adreçats a informar de les ajudes disponibles per pal·liar el fort desconeixement que hi ha entorn la sol·licitud d’ajudes socials.
7.2 Servei d’Ajuda a Domicili	<p>Propostes tècniques</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sol·licitar un augment del pressupost per ampliar i agilitzar aquest recurs. • Intensificar el temps del servei quan sigui possible. <p>Propostes ciutadanes</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adaptar el servei a les necessitats de la persona. <i>Per exemple, oferir neteja més d’un cop a la setmana si és necessari.</i> • Implementar un servei d’àpats a domicili.

7.3 Altres	<p>Propostes tècniques</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oferir informació sobre les alternatives que existeixen per a la cura de persones (cuidadors/es autònomes, empreses, etc.). <p>Propostes ciutadanes</p> <ul style="list-style-type: none"> • Promoure beques esmorzar per famílies amb dificultats.
-------------------	---

Taula 16. Àrea 9. Serveis de Salut

Sub-àrea	Propostes de millora
7.4 Urgències mèdiques nocturnes	<p>Propostes tècniques</p> <ul style="list-style-type: none"> • Millorar la comunicació d'actuacions municipals que es fan en matèria de salut, tot i que siguin competència CatSalut. • Fer difusió de la informació sobre les farmàcies de guàrdia disponibles, el servei de transport d'urgències, el nombre d'ambulàncies i els serveis d'urgències disponibles a La Veu i al WEB Montcada.cat. • Millorar la informació i comunicació del servei de taxi per accedir al CAP de Cerdanyola quan el CAP de Montcada i Reixac està tancat.
7.5 Centre de Dia	<p>Propostes tècniques</p> <ul style="list-style-type: none"> • Creació d'un Centre de dia. • Orientar a Centres de dia privats mentre no s'obté la plaça pública.
7.6 Prescripció social	<p>Propostes tècniques</p> <ul style="list-style-type: none"> • Involucrar altres agents (a més del CAP) per aconseguir que la prescripció social sigui més eficaç. <i>Per exemple, es podria fer aquesta tasca des d'alguns serveis de l'Ajuntament o creant agents de salut.</i> • Informar a l'ICS sobre els diferents recursos, equipaments i activitats als quals es poden derivar les persones a qui se'ls proposa la prescripció social.

8. Priorització de les necessitats

Per tal d'orientar l'elaboració del Pla d'Acció s'ha dut a terme una priorització ciutadana de les necessitats identificades a la diagnosi. L'objectiu de la priorització és **ordenar les necessitats en funció de la importància** que tenen per a les persones afectades.

Per fer-ho, s'ha demanat la participació de la ciutadania de Montcada i Reixac a través d'un qüestionari on-line i d'una sessió participativa (veure metodologia). A través d'aquests dos canals de participació, s'han recollit 71 respostes vàlides. Malgrat es va convidar a participar a tota la ciutadania, el **73,2%** de les persones participants són **persones grans** d'entre 65 i 90 anys amb una edat mitjana de 75 anys. La resta de participants (26,8%) són persones de menys de 65 anys, amb edats molt variades, compreses entre els 28 i els 63 anys, amb una mitjana d'edat de 52 anys.

En termes agregats, prenent en consideració totes les persones participants, el **63%** són **dones** mentre que el **37%** són **homes**. L'edat mitjana és de **69 anys**.

A través dels qüestionaris, s'ha demanat a les persones participants que valorin el grau d'importància d'un seguit de necessitats detectades en diversos àmbits. Per a cada necessitat s'ha demanat una puntuació sota el format d'una **escala de valoració de 4 punts, sent l'1 "gens important", el 2 "poc important", el 3 "bastant important" i el 4 "molt important"**.

A partir d'aquestes puntuacions s'han generat **mitjanes amb la valoració de cada necessitat analitzada**, tal com es presenta en les taules següents. Aquelles mitjanes amb valors més elevats (aquelles properes al 4) són les que més preocupen a la ciutadania, mentre que aquelles amb valors més baixos són les que menys preocupen d'entre les necessitats analitzades.

Els **llistats de necessitats s'han estructurat de més a menys importància atorgada**. El primer llistat (taula 17) inclou totes les necessitats estudiades (57), independent del bloc temàtic al qual pertanyen i, per tant, és d'utilitat per analitzar de forma general **quines qüestions són les que més preocupen de totes les que s'han estudiat**. En canvi, les taules successives només presenten les dades de cada bloc temàtic específic.

Finalment, a l'hora d'elaborar el Pla d'Acció, la taula següent informa sobre quines són les necessitats que cal adreçar de forma prioritària, atès que són les que més preocupen a la ciutadania.

Taula 17. Priorització de necessitats

Posició	Llistat de necessitats	Valoració (1-5)
1	2.6. Presència de barreres arquitectòniques en el transport públic: escales o rampes per accedir a les estacions de tren, separació i alçada entre el tren i l'andana (ex. Montcada i Reixac Manresa), separació massa gran entre el bus i la vorera/plataforma.	3,8
	9.2. La reducció dels servei d'urgències: el CAP no ofereix servei d'urgències; es desconeix si hi ha farmàcies de guàrdia, s'ha reduït el nombre d'ambulàncies.	3,8
	9.3. Els servei de salut han empitjorat: canvis freqüents de metge de capçalera, temps de visita reduït, llistes d'espera llargues, etc.	3,8
2	1.5. Existència de passos a nivell.	3,7
	3.3. Manca de places a les residències públiques i llista d'espera llarga.	3,7
	8.3. El Servei d'Ajuda a Domicili no cobreix algunes necessitats de les persones grans (ex. higiene 1-2 cops per setmana és insuficient).	3,7
3	1.8. Mal estat de les voreres: molt estretes, en mal estat de conservació, i elements que en dificulten el pas (cables d'il·luminació, pals de telefonia, cotxes mal aparcats, etc.). Exemples: Llacuna, Pla d'en Coll, Font Pudenta, Can St. Joan, la Ribera, Terra Nostra, Colon, C/ Puigcerdà.	3,6
	4.3. Comportaments i actituds de menyspreu i discriminació envers les persones grans. Pèrdua de senyals de respecte com: saludar pel carrer, cedir el seient, ajudar a carregar bosses, tracte respectuós cap a les persones grans, etc.	3,6
	8.2. El temps d'espera per a algunes ajudes de Serveis Socials és llarg.	3,6
	8.4. El temps d'espera per a obtenir el Servei d'Ajuda a Domicili és elevat.	3,6
	9.4. El Centre de Dia presenta algunes problemàtiques: poc espai disponible, baixa qualitat del menjar, llista d'espera llarga.	3,6
4	1.6. Manteniment insuficients d'alguns elements de l'entorn urbà: Fonts que no funcionen, mobiliari urbà fet malbé, arbres i arbustos sense podar, deixalles, excrements, brutícia en les zones propietat d'Adif, calçades deteriorades, amb sots i forats.	3,5
	6.3. Algunes persones grans es veuen obligades a assumir les tasques de cura de nets/es quan la família viu una situació socioeconòmica difícil.	3,5
	8.1. Es desconeix com s'han de sol·licitar ajudes de Serveis Socials i quins són els criteris per atorgar-les.	3,5
	8.6. Hi ha persones que desconeixen quins recursos ofereixen ajuda per tenir cura de familiars malalts (empreses, cuidadors/es autònomes, etc.).	3,5
5	1.4. Presència de barreres arquitectòniques, carrers amb escales, carrers amb rampes però sense agafadors (Can Cuiàs, Parc Salvador Allende, camí al cementiri, etc.).	3,4
	1.16. Sensació d'inseguretat en zones allunyades, solitàries i poc il·luminades (inseguretat per sortir a caminar quan es fa fosc, es deixa d'assistir a esdeveniments que es fan per la tarda, etc.).	3,4
	1.18. Manca de respecte de la velocitat màxima permesa per circular (ex. cotxes a La Ribera o bicis al C/ Major).	3,4
	1.19. Les bicicletes que circulen per zones prohibides (voreres o ponts, com el del Riu Ripoll).	3,4
	1.20. Conflictes i accidents en els trams en què vianants i vehicles no motoritzats comparteixen l'espai (ex. C/ Besòs, Parc de la Ribera).	3,4
	2.1. Manca de places d'aparcament (ex. Montcada Centre, Can St. Joan, Can Cuiàs).	3,4
	2.3. Preu elevat, sobretot trens i en autobusos que fan trajectes urbans curts.	3,4
	2.4. Baixa freqüència d'algunes línies de tren.	3,4
2.7. Manca d'oferta de transport adaptat per accedir als casals (centres cívics).	3,4	

	3.1. Habitatges sense adaptacions que en facilitin l'accés: Existència d'edificis sense ascensors, entrades als habitatges amb esglaons o desnivells.	3,4
	4.2. Problemàtiques en l'espai públic quan se'n fan usos molt diferents (zones amb nens/es jugant a pilota i persones grans xerrant; bicis i zona per vianants en un mateix tram, etc.).	3,4
	9.1. Dificultat per desplaçar-se fins a Vall Hebron.	3,4
6	1.12. Zones mal il·luminades (els fanals no fan prou llum o hi ha arbres que la tapen).	3,3
	2.2. Presència d'elements que dificulten la conducció: traçat urbà, carrers estrets, cotxes mal aparcats.	3,3
	2.5. El Transport urbà no cobreix les necessitats d'alguns barris: a) Baixa freqüència, manca de parades en algunes zones, parades molt allunyades de les zones de residència, (ex. Terra Nostra, Can Cuiàs) i b) manca de bus nit a alguns barris (ex. Terra Nostra).	3,3
	3.2. Manca de millores i adaptacions a l'interior de l'habitatge: banyeres sense agafadors, banys on no s'ha fet el canvi de banyera a plat de dutxa, plat de dutxa defectuós, portes massa estretes, edificis amb humitat i sense llum exterior etc.)	3,3
	3.5. Barris que es troben allunyats de la majoria de serveis, equipaments i comerços bàsics (CAP, supermercats, casal, etc.).	3,3
	8.5. Es desconeix si s'ofereixen ajudes per a l'adaptació de l'habitatge.	3,3
7	1.7. Ubicació d'alguns passos zebra en trams en pendent o lluny del lloc de destí. (ex. parada d'autobús ambulatori Indianes, Can Cuiàs). Passos de zebra perillosos a causa de: manca de visibilitat, velocitat dels cotxes, curta durada dels semàfors (ex. Ctra. Vella, C/Jaume I, Rbla. Països Catalans).	3,2
	1.9. Manca de bancs per asseure's, bancs massa baixos, bancs sense ombra o sense bones vistes (ex. C/ Reixagó, Ferrer i Guàrdia, Països Catalans, Clavell).	3,2
	1.10. Manca de marquesines i bancs en algunes parades d'autobús d'alguns barris (ex. parada Terra Nostra).	3,2
	1.15. Manca de banys públics	3,2
	1.17. Cotxes mal aparcats: envaeixen les voreres, els passos de zebra i/o aparquen en places reservades. (ex. C/Besòs)	3,2
	3.4. Manca d'alternatives a la residència (per exemple els pisos compartits, co-housing, etc.)	3,2
	5.2. La informació disponible a Internet (webs, xarxes socials, etc.) no arriba a les persones grans ja que no fan servir aquests mitjans per informar-se, sobretot les dones.	3,2
	6.2. Desconeixement sobre els espais on fer propostes de millora del municipi o transmetre queixes a l'Ajuntament.	3,2
8	1.13. Accés inadequat a certs edificis: camí d'entrada al casal (centre cívic), accés a comerços (esglaons, etc.).	3,1
	4.1. Pèrdua de la xarxa veïnal i de les relacions personals en el barri.	3,1
	5.3. El fet que les activitats s'anunciïn en els panells que hi ha en els equipaments fa que les persones que viuen en barris que hi estan allunyats no s'assabentin de les activitats que es fan.	3,1
	7.5. El camí d'arribada a algun casal està en mal estat (Casal Cívic la Mina).	3,1
9	1.1. Manca de parcs a l'interior del nucli urbà.	3
	1.3. Problemes relacionats amb el disseny dels parcs: Manca de tanques de protecció en alguns parcs (ex. Parc de Collserola, Can Cuiàs); manca d'arbres o altres elements per protegir-se del sol	3
	1.14. Deficiències en l'interior d'alguns edificis públics: manca d'aire condicionat, humitat, mobiliari poc adequat per a persones grans (ex. butaques de la biblioteca).	3

10	1.2. L'accés a certs parcs és incòmode perquè els carrers per arribar-hi tenen molt trànsit i/o les voreres són estretes (ex. Parc Antiga Cerveseria).	2,9
	5.1. Les activitats que no es publiquen a La Veu passen desapercebudes o són molt poc conegudes.	2,9
	7.1. No hi ha prou equipaments on trobar-se i fer activitats (centres cívics, casals): no n'hi ha a tots els barris i alguns equipaments no tenen prou espai (ex. Centre Cívic l'Alzina).	2,9
	7.4. Hi ha persones que no assisteixen a les activitats, ja sigui perquè s'han de pagar, perquè és difícil desplaçar-s'hi, o perquè no saben que es fan.	2,9
	7.6. Les activitats intergeneracionals (amb persones de diferents edats) són poc habituals i els centres cívics els utilitzen únicament persones grans.	2,9
11	6.1. Desconeixement sobre les opcions existents per participar com a voluntari o en l'organització d'activitats, i d'on informar-se'n.	2,8
	7.2. L'oferta d'activitats no és prou diversa. Per exemple no hi ha activitats relacionades amb teatre, informàtica, excursions, etc.	2,8
	7.3. Baixa participació d'homes a les activitats.	2,8
12	1.11. Manca de màquines per fer exercici en certs barris.	2,5

8.1 Bloc 1: Espais a l'aire lliure i edificis

Les valoracions de les necessitats d'aquest bloc sobre els espais a l'aire lliure i edificis estan **força distribuïdes**, evidenciant com algunes es consideren **molt importants** (la mitjana més elevada ha estat de 3,7) mentre que d'altres obtenen les **valoracions més baixes** (2,9 i 2,5). La necessitat que obté una puntuació més elevada és la de l'**existència de passos a nivell**, seguida del **mal estat de les voreres**. En canvi, la manca de màquines per fer exercici en certs barris es mostra com la qüestió menys important, dins d'aquest bloc.

Taula 18. Priorització de necessitats del bloc 1

Posició	Llistat de necessitats	Valoració (1-5)
1	1.5. Existència de passos a nivell.	3,7
2	1.8. Mal estat de les voreres: molt estretes, en mal estat de conservació, i elements que en dificulten el pas (cables d'il·luminació, pals de telefonia, cotxes mal aparcats, etc.). Exemples: Llacuna, Pla d'en Coll, Font Pudenta, Can St. Joan, la Ribera, Terra Nostra, Colon, C/ Puigcerdà.	3,6
3	1.6. Manteniment insuficients d'alguns elements de l'entorn urbà: Fonts que no funcionen, mobiliari urbà fet malbé, arbres i arbustos sense podar, deixalles, excrements, brutícia en les zones propietat d'Adif, calçades deteriorades, amb sots i forats.	3,5
4	1.4. Presència de barreres arquitectòniques, carrers amb escales, carrers amb rampes però sense agafadors (Can Cuiàs, Parc Salvador Allende, camí al cementiri, etc.).	3,4
	1.16. Sensació d'inseguretat en zones allunyades, solitàries i poc il·luminades (inseguretat per sortir a caminar quan es fa fosc, es deixa d'assistir a esdeveniments que es fan per la tarda, etc.).	3,4
	1.18. Manca de respecte de la velocitat màxima permesa per circular (ex. cotxes a La Ribera o bicis al C/ Major).	3,4
	1.19. Les bicicletes que circulen per zones prohibides (voreres o ponts, com el del Riu Ripoll).	3,4
	1.20. Conflictes i accidents en els trams en què vianants i vehicles no motoritzats comparteixen l'espai (ex. C/ Besòs, Parc de la Ribera).	3,4

5	1.12. Zones mal il·luminades (els fanals no fan prou llum o hi ha arbres que la tapen).	3,3
6	1.7. Ubicació d'alguns passos zebra en trams en pendent o lluny del lloc de destí. (ex. parada d'autobús ambulatori Indianes, Can Cuiàs). Passos de zebra perillosos a causa de: manca de visibilitat, velocitat dels cotxes, curta durada dels semàfors (ex. Ctra. Vella, C/Jaume I, Rbla. Països Catalans).	3,2
	1.9. Manca de bancs per asseure's, bancs massa baixos, bancs sense ombra o sense bones vistes (ex. C/ Reixagó, Ferrer i Guàrdia, Països Catalans, Clavell).	3,2
	1.10. Manca de marquesines i bancs en algunes parades d'autobús d'alguns barris (ex. parada Terra Nostra).	3,2
	1.15. Manca de banys públics	3,2
	1.17. Cotxes mal aparcats: envaeixen les voreres, els passos de zebra i/o aparquen en places reservades. (ex. C/Besòs)	3,2
7	1.13. Accés inadequat a certs edificis: camí d'entrada al casal (centre cívic), accés a comerços (esglaons, etc.).	3,1
8	1.1. Manca de parcs a l'interior del nucli urbà.	3
	1.3. Problemes relacionats amb el disseny dels parcs: Manca de tanques de protecció en alguns parcs (ex. Parc de Collserola, Can Cuiàs); manca d'arbres o altres elements per protegir-se del sol	3
	1.14. Deficiències en l'interior d'alguns edificis públics: manca d'aire condicionat, humitat, mobiliari poc adequat per a persones grans (ex. butaques de la biblioteca).	3
9	1.2. L'accés a certs parcs és incòmode perquè els carrers per arribar-hi tenen molt trànsit i/o les voreres són estretes (ex. Parc Antiga Cerveseria).	2,9
10	1.11. Manca de màquines per fer exercici en certs barris.	2,5

8.2 Bloc 2: Transport

Les valoracions de les necessitats del bloc de transport es situen en general en puntuacions elevades. La qüestió a la que s'atorga més importància és, amb diferència, la **presència de barreres arquitectòniques en el transport públic (3,8)**.

Taula 19. Priorització de necessitats del bloc 2

Posició	Llistat de necessitats	Valoració (1-5)
1	2.6. Presència de barreres arquitectòniques en el transport públic: escales o rampes per accedir a les estacions de tren, separació i alçada entre el tren i l'andana (ex. Montcada i Reixac Manresa), separació massa gran entre el bus i la vorera/plataforma.	3,8
2	2.1. Manca de places d'aparcament (ex. Montcada Centre, Can St. Joan, Can Cuiàs).	3,4
	2.3. Preu elevat, sobretot trens i en autobusos que fan trajectes urbans curts.	3,4
	2.4. Baixa freqüència d'algunes línies de tren.	3,4
	2.7. Manca d'oferta de transport adaptat per accedir als casals (centres cívics).	3,4
3	2.2. Presència d'elements que dificulten la conducció: traçat urbà, carrers estrets, cotxes mal aparcats.	3,3
	2.5. El Transport urbà no cobreix les necessitats d'alguns barris: a) Baixa freqüència, manca de parades en algunes zones, parades molt allunyades de les zones de residència, (ex. Terra Nostra, Can Cuiàs) i b) manca de bus nit a alguns barris (ex. Terra Nostra).	3,3

8.3 Bloc 3: Habitatge

L'aspecte que es valora com a més important en aquesta categoria és **la manca de places a les residències públiques i la llarga llista d'espera** (3,7). En canvi, la manca d'alternatives a la residència és l'aspecte al que se li atorga menys importància, tot i que també presenta un valor elevat (3,2).

Taula 20. Priorització de necessitats del bloc 3

Posició	Llistat de necessitats	Valoració (1-5)
1	3.3. Manca de places a les residències públiques i llista d'espera llarga.	3,7
2	3.1. Habitatges sense adaptacions que en facilitin l'accés: Existència d'edificis sense ascensors, entrades als habitatges amb esglaons o desnivells.	3,4
3	3.2. Manca de millores i adaptacions a l'interior de l'habitatge: banyeres sense agafadors, banys on no s'ha fet el canvi de banyera a plat de dutxa, plat de dutxa defectuós, portes massa estretes, edificis amb humitat i sense llum exterior etc.)	3,3
	3.5. Barris que es troben allunyats de la majoria de serveis, equipaments i comerços bàsics (CAP, supermercats, casal, etc.).	3,3
4	3.4. Manca d'alternatives a la residència (per exemple els pisos compartits, co-housing, etc.)	3,2

8.4 Bloc 4: Respecte

Les necessitats valorades en el bloc sobre el respecte mostren **puntuacions elevades i moderades**. Per una banda, les persones enquestades valoren com a **molt rellevant** el fet que es produeixin **comportaments i actituds de menyspreu i discriminació** cap a les **persones grans**. En canvi, no se li dóna tanta importància a la pèrdua de xarxa veïnal i de les relacions personals en el barri (3,1).

Taula 21. Priorització de necessitats del bloc 4

Posició	Llistat de necessitats	Valoració (1-5)
1	4.3. Comportaments i actituds de menyspreu i discriminació envers les persones grans. Pèrdua de senyals de respecte com: saludar pel carrer, cedir el seient, ajudar a carregar bosses, tracte respectuós cap a les persones grans, etc.	3,6
2	4.2. Problemàtiques en l'espai públic quan se'n fan usos molt diferents (zones amb nens/es jugant a pilota i persones grans xerrant; bicis i zona per vianants en un mateix tram, etc.).	3,4
3	4.1. Pèrdua de la xarxa veïnal i de les relacions personals en el barri.	3,1

8.5 Bloc 5: Comunicació i informació

Les valoracions de les necessitats del bloc de comunicació i informació es valoren amb **puntuacions moderades tirant cap a baixes**. Això indica que aquests aspectes **no es perceben com a tan importants** per les persones participants. En aquest sentit, el fet que les activitats que no es publiquen a La Veu passin desapercibudes no es considera com a problemàtic ja que es valora amb una puntuació molt baixa.

Taula 22. Priorització de necessitats del bloc 5

Posició	Llistat de necessitats	Valoració (1-5)
1	5.2. La informació disponible a Internet (webs, xarxes socials, etc.) no arriba a les persones grans ja que no fan servir aquests mitjans per informar-se, sobretot les dones.	3,2
2	5.3. El fet que les activitats s'anunciïn en els panells que hi ha en els equipaments fa que les persones que viuen en barris que hi estan allunyats no s'assabentin de les activitats que es fan.	3,1
3	5.1. Les activitats que no es publiquen a La Veu passen desapercebudes o són molt poc conegudes.	2,9

8.6 Bloc 6: Participació ciutadana

Les necessitats valorades del bloc de participació social mostren resultats diferenciats. Es considera com a **bastant/molt important** el fet que algunes persones grans hagin d'assumir **tasques de cura dels néts/es** quan la família viu una situació socioeconòmica difícil (3,5). En canvi, el desconeixement sobre on presentar propostes de millora pel municipi es valora com a mitjanament important i el desconeixement sobre com participar per organitzar activitats o com a voluntari s'avalua com a menys important.

Taula 23. Priorització de necessitats del bloc 6

Posició	Llistat de necessitats	Valoració (1-5)
1	6.3. Algunes persones grans es veuen obligades a assumir les tasques de cura de nets/es quan la família viu una situació socioeconòmica difícil.	3,5
2	6.2. Desconeixement sobre els espais on fer propostes de millora del municipi o transmetre queixes a l'Ajuntament.	3,2
3	6.1. Desconeixement sobre les opcions existents per participar com a voluntari o en l'organització d'activitats, i d'on informar-se'n.	2,8

8.7 Bloc 7: Participació social

Les valoracions que es donen a les diferents necessitats del bloc de participació social són **molt baixes en comparació amb les dels altres blocs**. Això indica que les persones que han participat a l'enquesta consideren aquests aspectes com a **menys importants que d'altres**. La necessitat "*El camí d'arribada a algun casal està en mal estat (Casal Cívica la Mina)*" és la que ha obtingut una valoració més elevada.

Taula 24. Priorització de necessitats del bloc 7

Posició	Llistat de necessitats	Valoració (1-5)
1	7.5. El camí d'arribada a algun casal està en mal estat (Casal Cívica la Mina).	3,1
2	7.1. No hi ha prou equipaments on trobar-se i fer activitats (centres cívics, casals): no n'hi ha a tots els barris i alguns equipaments no tenen prou espai (ex. Centre Cívica l'Alzina).	2,9
	7.4. Hi ha persones que no assisteixen a les activitats, ja sigui perquè s'han de pagar, perquè és difícil desplaçar-s'hi, o perquè no saben que es fan.	2,9

	7.6. Les activitats intergeneracionals (amb persones de diferents edats) són poc habituals i els centres cívics els utilitzen únicament persones grans.	2,9
3	7.2. L'oferta d'activitats no és prou diversa. Per exemple no hi ha activitats relacionades amb teatre, informàtica, excursions, etc.	2,8
	7.3. Baixa participació d'homes a les activitats.	2,8

8.8 Bloc 8: Serveis socials

La majoria de necessitats d'aquest bloc de serveis socials ha obtingut una **puntuació elevada o molt elevada**. Això indica que les persones que han participat valoren com a molt **important les necessitats relacionades amb els serveis socials** en comparació amb les d'altres blocs. Es destaca per sobre dels altres serveis el d'**Ajuda a Domicili (3,7)**. En segona posició, es considera com a rellevant que el **temps d'espera** per a obtenir certs serveis sigui tan elevat (3,6).

Taula 25. Priorització de necessitats del bloc 8

Posició	Llistat de necessitats	Valoració (1-5)
1	8.3. El Servei d'Ajuda a Domicili no cobreix algunes necessitats de les persones grans (ex. higiene 1-2 cops per setmana és insuficient).	3,7
2	8.2. El temps d'espera per a algunes ajudes de Serveis Socials és llarg.	3,6
	8.4. El temps d'espera per a obtenir el Servei d'Ajuda a Domicili és elevat.	3,6
3	8.1. Es desconeix com s'han de sol·licitar ajudes de Serveis Socials i quins són els criteris per atorgar-les.	3,5
	8.6. Hi ha persones que desconeixen quins recursos ofereixen ajuda per tenir cura de familiars malalts (empreses, cuidadors/es autònomes, etc.).	3,5
4	8.5. Es desconeix si s'ofereixen ajudes per a l'adaptació de l'habitatge.	3,3

8.9 Bloc 9: Serveis de salut

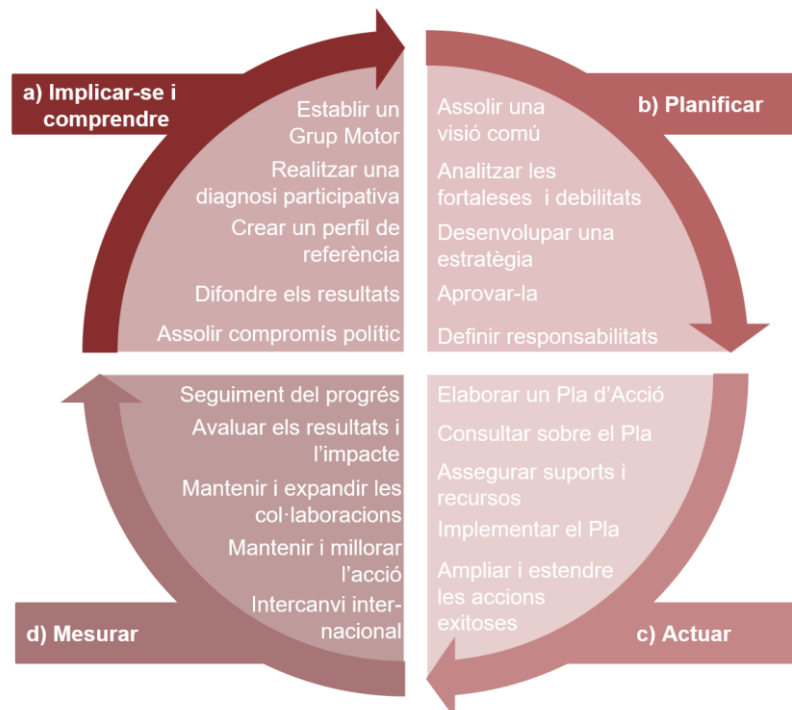
Les necessitats del bloc de serveis de salut, de la mateixa manera que les de serveis socials, obtenen **puntuacions elevades** que mostren que les persones enquestades les consideren com a **molt rellevants**. Especialment, la **reducció dels serveis d'urgències** i **l'empitjorament dels serveis de salut** són els aspectes que es valoren amb una puntuació més elevada (3,8).

Taula 26. Priorització de necessitats del bloc 9

Posició	Llistat de necessitats	Valoració (1-5)
1	9.2. La reducció dels serveis d'urgències: el CAP no ofereix servei d'urgències; es desconeix si hi ha farmàcies de guàrdia, s'ha reduït el nombre d'ambulàncies.	3,8
	9.3. Els serveis de salut han empitjorat: canvis freqüents de metge de capçalera, temps de visita reduït, llistes d'espera llargues, etc.	3,8
2	9.4. El Centre de Dia presenta algunes problemàtiques: poc espai disponible, baixa qualitat del menjar, llista d'espera llarga.	3,6
3	9.1. Dificultat per desplaçar-se fins a Vall Hebron.	3,4

Propers passos

L'OMS (2016) estableix que el procés per crear entorns amigables amb les persones grans compta de 4 passos, com il·lustra la imatge següent: a) Implicar-se i comprendre; b) Planificar; c) Actuar i d) Mesurar.

Font: elaboració pròpia a partir d'OMS, 2016.

Aquest informe recull la diagnosi del projecte 'Ciutats Amigues de les persones grans' i, a més, ofereix una primera aproximació a les accions que es podrien emprendre per millorar l'amigabilitat de Montcada i Reixac. És a dir, fins ara s'ha desenvolupat la fase a) Implicar-se i comprendre i s'han iniciat les primeres passes de la fase b) Planificar. Aquest document ofereix, doncs, la base per engegar el **disseny del Pla d'acció**.

Eines disponibles per a l'elaboració del Pla d'acció

El procés realitzat fins ara ha tingut com a principal resultat la **diagnosi participativa**, amb la consegüent identificació de **punts forts** i **punts febles**. Aquesta informació és clau perquè informa sobre els aspectes que cal millorar per fer més amigable Montcada i Reixac.

En segon lloc, el document aporta una **priorització ciutadana** de les necessitats detectades a la diagnosi. Aquests resultats informen sobre quines necessitats preocupen més a la ciutadania i, per tant, poden orientar sobre quines actuacions cal emprendre de forma més

o menys urgent.

En tercer lloc, el present document ja recull **propostes d'actuació** a partir de les quals es pot elaborar el Pla d'acció. Concretament, conté:

- **Propostes d'actuació** provinents de **la ciutadania**, recollides al llarg del procés de recerca.
- **Propostes** de noves **actuacions** provinents del **cos tècnic**, recollides a la sessió de contrast.
- Propostes d'**ampliació d'actuacions** que ja s'estan duent a terme provinents del **cos tècnic**; recollides a la sessió de contrast.
- **Actuacions que ja s'estan duent a terme** per donar resposta a les necessitats detectades, recollides a la sessió de contrast.

Així doncs, el procés pot començar amb la revisió de les propostes recollides, i el treball posterior de definir com s'operativitzen les actuacions que es decideixi incloure al Pla d'acció.

Característiques del Pla d'acció

El Pla d'Acció és un instrument de planificació que ordena el procés de millora del municipi cap a un entorn més amigable amb les persones grans. En altres paraules, el pla d'acció té l'objectiu de planificar les actuacions que es duren a terme per donar resposta a les necessitats detectades a la diagnosi. Aquest document ha d'oferir la informació necessària per engegar aquest procés de millora, concretament:

- **Detallar les actuacions** que es duren a terme per a cada àrea temàtica.
- Identificar l'**equip responsable** de la seva execució.
- Establir el **cronograma** d'implementació de les accions.
- Incloure els **indicadors** que permetran fer-ne el corresponent seguiment i avaluació.

És important assenyalar que el Pla d'acció del projecte 'Ciutats amigues de les persones grans' s'ha de dissenyar en coordinació amb els altres plans municipals, atès que s'adreça a 9 àrees de treball molt diverses. És necessari, per tant, que l'elaboració del Pla d'acció es dugui a terme amb les diferents àrees tècniques de l'Ajuntament. Així doncs, el **treball intersectorial** és un dels pilars d'aquest projecte.

Per últim, tant en aquesta fase de planificació, com en les següents, l'OMS recomana establir **mecanismes que involucrin les persones grans**. Tot i que aquestes fases tenen un caràcter marcadament tècnic és rellevant comptar amb la ciutadania per poder fer-ne un seguiment adequat. En aquest sentit, el procés realitzat fins ara ha permès iniciar el contacte amb un gran nombre de persones grans; un primer apropament que pot ajudar a identificar persones a qui es podria convidar a participar.

Bibliografia

- GOBIERNO VASCO, (2015) “Euskadi lagunkoia sustraietatik. Guía práctica para la implantación y uso en municipios”. Gobierno Vasco. Departamento de Empleo y Políticas Sociales. (<https://extranet.who.int/agefriendlyworld/wp-content/uploads/2015/04/GuiaPracticaES.pdf>).
- I Barrio, E., & Sancho, M. (2009). *Boletín sobre el envejecimiento*. Madrid: Ministerio de Sanidad y Política Social. Secretaría General de Política Social y Consumo. IMSERSO.
- Nacions Unides. (s.f.). *United Nations*. Recuperado el 5 de noviembre de 2018, de <http://www.un.org/es/sections/issues-depth/ageing/index.html>.
- OMS (2006). Adhesión a la Red Mundialde Ciudades y Comunidades Amigables con las personas mayores (GNAFCC). Disponible en: https://www.who.int/ageing/projects/age_friendly_cities_network/en/
- OMS (2007): “Metodología del proyecto de ciudades amigables con los mayores de la OMS. Protocolo de Vancouver. Disponible en: <http://jubilaires.files.wordpress.com/2013/07/protocolo-de-vancouver.pdf>.
- OMS. (5 de Febrero de 2018). Envejecimiento y salud. Obtenido de Organización Mundial de la Salud: <https://www.who.int/es/news-room/fact-sheets/detail/envejecimiento-y-salud>
- WHO (2002). Active ageing: a policy framework. Geneva: World Health Organization (http://www.who.int/ageing/publications/active_ageing/en/, accessed 9 October 2015).
- WHO (2007). Global age-friendly cities: a guide. Geneva: World Health Organization (http://www.who.int/ageing/age_friendly_cities_guide/en/, accessed 2 October 2015).
- WHO (2015). Age-friendly world: adding life to years [website]. Geneva: World Health Organization (<https://extranet.who.int/agefriendlyworld/>, accessed 2 October 2015).

Annex 1. Taules resum

A continuació es presenten les taules en què es resumeixen els punts forts i dèbils identificats en la diagnosi, per a cadascun dels 9 blocs temàtics.

Aquestes taules permeten disposar d'un resum executiu del conjunt de valoracions obtingudes. Se sintetitzen les necessitats detectades i també les fortaleeses, de forma que s'obté una visió panoràmica de les principals conclusions del present estudi.

ÀREA 1. ESPAIS A L'AIRE LLIURE I EDIFICIS

Sub-àrea	Punts febles	Punts forts
Espais verds i parcs	<ul style="list-style-type: none"> ● Manca d'espais verds a l'interior del nucli urbà. ● Manca d'accessibilitat a certs espais verds: carrers amb trànsit elevat, voreres estretes (ex. Parc Antiga Cerveseria). ● Manca de tanques de protecció (ex. Parc de Collserola, Can Cuiàs). ● Parcs amb manca d'arbres o altres elements per protegir-se del sol (ex. al voltant de la biblioteca, C/ Barcelona). 	<ul style="list-style-type: none"> ● La situació geogràfica de Montcada i Reixac perquè està envoltada d'espais verds. ● Es disposa d'espais agradables per passejar (ex. Parc de les Aigües, Parc de la Llacuna, la Ferreria, Ruta del Colesterol, etc.). ● Espais enjardinats ben cuidats.
Parcs, places i carrers	<ul style="list-style-type: none"> ● Elements dels espais públics que requereixen més cura: fonts inutilitzades, mobiliari urbà fet malbé, arbres i arbustos sense podar, deixalles, excrements, zones abandonades (p. ex. Parc de les Aigües, PI/ de la Pedra, zona de la Valentine) ● Zones propietat d'Adif presenten un estat de deixadesa i brutícia. ● Carrers amb terra fa que es vegin més bruts (ex. al voltant de l'església). ● Les principals barreres arquitectòniques són ● Pendents amb rampes sense agafadors (ex. Can Cuiàs, Parc Salvador Allende) i les pendents amb escales (ex. camí al cementiri). ● Passos a nivell per les vies del tren. ● Calçada deteriorada amb sots i forats. ● Problemàtiques amb la ubicació d'alguns passos zebra: trams amb pendents, lluny del lloc de destí, etc. (ex. parada d'autobús ambulatori Indianes, Can Cuiàs). ● Les voreres presenten problemàtiques: <ul style="list-style-type: none"> - Estretes: dificulten pas amb cadira de rodes, carrets, cadires 	<ul style="list-style-type: none"> ● Valoració positiva dels espais amb aflüència, amb vegetació i amb elements per resguardar-se e les inclemències del temps. ● Els espais públics esdevenen punts de trobada, on interactuar i enfortir la xarxa social. ● Instal·lació d'escala mecànica en barris amb fortes pendents.

	<p>elèctriques, etc.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mal estat de conservació: irregulars, amb sots, paviment lliscant, en pendent lateral, etc. - Elements que en dificulten el pas: cables d'il·luminació, pals de telefonia, cotxes mal aparcats, arbres, escocells sense cobrir, tanques que envaeixen la vorera, etc. - Vorades: vorades altes, rampes salva-vorades que mantenen un petit desnivell. 	
<p>Mobiliari</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Manca de bancs, especialment, rellevant en els carrers més transitats. (ex. C/Reixagó, Ferrer i Guàrdia, Països Catalans, Clavell). ● Aspectes a millorar dels bancs: <ul style="list-style-type: none"> - El model Romàntic no s'adapta a les persones grans (són massa baixos). - Ubicació: estan al sol i no tenen bones vistes. ● Manca de marquesines i bancs en algunes parades d'autobús d'alguns barris (ex. parada Terra Nostra). ● Alguns barris no disposen de màquines per fer exercici. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Ampliació del número de bancs als carrers. ● Valoració positiva de les noves màquines per fer exercici situades a l'espai públic. ● Hi ha zones que estan ben il·luminades.
<p>Edificis públics</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Problemàtiques d'accés als edificis públics: <ul style="list-style-type: none"> - Camí d'entrada al casal (centre cívic). - Accés a comerços (esglaons, etc.). ● Elements de l'interior d'alguns edificis millorables: <ul style="list-style-type: none"> - Manca d'aire condicionat en algunes sales. - Presència d'humitat, especialment, en edificis antics. - Mobiliari poc adequat per a persones grans (ex. butaques de la biblioteca). ● Manca de banys públics i desconeixement sobre la possibilitat 	<ul style="list-style-type: none"> ● Disposen de bona accessibilitat i s'adapten a les necessitats de les persones grans. ● Els banys dels edificis públics s'utilitzen com a banys públics quan les persones grans necessiten anar al lavabo.

	d'utilitzar els dels edificis públics.	
Seguretat	<ul style="list-style-type: none"> • Les zones allunyades i solitàries, i la manca d'il·luminació accentuen la sensació d'inseguretat. • A conseqüència de la sensació d'inseguretat, algunes persones només surten a caminar acompanyades i deixen d'assistir a esdeveniments si es fan de nit. 	
Trànsit	<ul style="list-style-type: none"> • Cotxes mal aparcats: envaïment de voreres, passos de zebra o places reservades. (ex. C/Besòs) • Manca de respecte de la velocitat màxima permesa al trànsit urbà (ex. cotxes a La Ribera o bicis al C/ Major). • Passos de zebra perillosos a causa de: manca de visibilitat, velocitat dels cotxes, curta durada dels semàfors (ex. Ctra. Vella, C/Jaume I, Rbla. Països Catalans). • Les bicicletes van per zones prohibides (voreres o ponts, com el del Riu Ripoll). • Conflictes i accidents en els trams en què vianants i vehicles no motoritzats comparteixen l'espai (ex. C/ Besòs, Parc de la Ribera). 	<ul style="list-style-type: none"> • Se solen respectar els passos de zebra.

ÀREA 2. TRANSPORT

Sub-àrea	Punts febles	Punts forts
Transport privat	<ul style="list-style-type: none"> ● Quan l'estat físic no permet caminar, el cotxe esdevé l'única alternativa per desplaçar-se. ● Manca de places d'aparcament en algunes zones, especialment important a prop de serveis que se solen utilitzar (ex. Montcada Centre, Can St. Joan, Can Cuiàs). ● Valoracions negatives de la instauració de la zona taronja. ● Característiques que dificulten la conducció: traçat urbà, carrers estrets, cotxes mal aparcats. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Les zones habilitades situades fora del nucli garanteixen suficients places d'aparcament. ● Valoracions positiva de la instauració de la zona taronja.
Transport públic	<ul style="list-style-type: none"> ● Preu elevat, especialment pel que fa al tren i trajectes urbans curts. ● Baixa freqüència d'algunes línies de tren. ● El Transport urbà no cobreix les necessitats de desplaçaments dels barris (ex. Terra Nostra, Can Cuiàs) a causa de: <ul style="list-style-type: none"> - Baixa freqüència. - Manca de parades en algunes zones dels barris. - Parades allunyades de recursos/serveis (ex. Ajuntament, Casal de la Mina, cementiri, tanatori). ● Manca de bus nit a alguns barris (ex. Terra Nostra). ● Barreres arquitectòniques al transport públic: <ul style="list-style-type: none"> - Escales o rampes per accedir a les estacions de tren. - Separació i alçada entre el tren i l'andana (ex. Montcada i Reixac Manresa). - Espai entre el bus i la vorera/plataforma quan no s'hi apropa prou. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Xarxa de transport interurbà amb moltes línies de tren i autobús. ● Valoració positiva de la T4. ● Bona freqüència d'algunes línies de tren (Montcada i Reixac Manresa, Montcada i Reixac). ● Ús de transports interurbans per desplaçar-se per dins del municipi. ● Múltiples opcions de transport al centre de Montcada. ● L'accessibilitat dels autobusos és adequada.

Transport adaptat

- Manca d'oferta de transport adaptat fins als **casals** (centres cívics).

- Oferta de **transport adaptat** que cobreix el trajecte diari al **centre de dia**.
- Disponibilitat de **taxis adaptats**.

ÀREA 3. HABITATGE

Sub-àrea	Punts febles	Punts forts
Adaptació	<ul style="list-style-type: none"> ● Edificis sense ascensors, sobre tot en barris d'antiga construcció. ● Dificultats per instal·lar ascensors: comunitat de veïns no aprova la despesa, no es pot assumir el cost, no hi ha prou espai per instal·lar-ne.. ● Entrada als edificis amb esglaons o desnivells. ● Lavabos poc accessibles: banys sense el canvi a plat de dutxa, banyeres sense agafadors o nanses. ● Adaptacions d'habitatge executades incorrectament: plat de dutxa que manté un petit desnivell, etc. ● Portes estretes (no hi passen les cadires de rodes). ● Edificis foscos i humits que perjudiquen la salut. ● Altres adaptacions no disponibles: baranes al llit, adaptador al vàter, armaris accessibles. 	<ul style="list-style-type: none"> ● S'han donat ajudes per instal·lar ascensors. ● Hi ha persones previsores inicien les adaptacions abans de necessitar-les. ● Els fills/es acullen als pares/mares que no poden seguir vivint en un habitatge que no està adaptat.
Alternatives	<ul style="list-style-type: none"> ● Residències: llista d'espera llarga i manca de places de titularitat pública. ● Manca d'alternatives a la residència: pisos compartits, co-housing, suport i atenció a domicili, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ● La majoria de persones prefereixen envellir a casa i així ho fan.
Proximitat dels serveis	<ul style="list-style-type: none"> ● Barris allunyats de serveis, equipaments i comerços bàsics (CAP, supermercats, casal, etc.). ● El tancament del petit comerç obliga a les persones a desplaçar-se. 	

ÀREA 4. RESPECTE I INCLUSIÓ SOCIAL

Sub-àrea	Punts febles	Punts forts
Reconeixement Social	<ul style="list-style-type: none"> • Concepcions estereotipades i estigmatitzants de la vellesa, que l'associa a persones inactives i improductives, i amb problemes de salut o incapacitat. • Els casals de la gent gran estan estigmatitzants, fet que provoca que algunes persones grans no hi accedeixin. 	<ul style="list-style-type: none"> • Transformació dels casals en centres cívics contribueix a reduir-ne l'estigma. • Existència d'esdeveniments que contribueixen al reconeixement públic de les persones grans (p. ex. Festa de les persones grans).
Comportaments respectuosos	<ul style="list-style-type: none"> • Emergeixen situacions de conflicte quan es fan múltiples usos d'un mateix espai (nens/es jugant a pilota i persones grans xerrant, bicis i vianants, etc.). • Percepció que s'estan perdent senyals de respecte: saludar pel carrer, cedir el seient, ajudar a carregar bosses, etc. • El tracte d'alguns conductors/es del transport públics no té en compte les seves necessitats (p. ex. autobús). 	<ul style="list-style-type: none"> • Bona relació concitadana.
Activitats intergeneracionals	<ul style="list-style-type: none"> • Les activitats intergeneracionals són poc habituals. • Tot i la transformació dels casals en centres cívics, segueixen sent espais de persones grans. 	<ul style="list-style-type: none"> • Valoració molt positiva de les activitats intergeneracionals que es duen a terme (el calaix dels records, classes d'informàtica, etc.). • Els espais que no estan vinculats a una franja d'edat concreta faciliten les relacions intergeneracionals (biblioteca, Associació La Unió, Aqua, etc.).
Xarxa comunitària	<ul style="list-style-type: none"> • Percepció que s'està perdent la xarxa veïnal. 	<ul style="list-style-type: none"> • Existència d'una xarxa veïnal forta, que afavoreix l'ajuda mútua i la cura de les persones grans.

ÀREA 5. PARTICIPACIÓ SOCIAL

Sub-àrea	Punts febles	Punts forts
Espais de participació	<ul style="list-style-type: none"> ● Manca d'espai a alguns equipaments per acollir totes les activitats que s'hi volen fer (ex. Centre Cívic l'Alzina). ● Barris sense espais de trobada on estar sense necessitat de fer activitats programades (ex. Can Cuiàs). 	<ul style="list-style-type: none"> ● Bona valoració dels edificis on fan activitats. ● Els casals (actuals centres cívics) són espais de trobada clau per a l'enfortiment de xarxa de les persones grans. ● Quan un barri no disposa de centre cívic, hi ha entitats que esdevenen l'espai de trobada principal.
Oferta d'activitats	<ul style="list-style-type: none"> ● Demanda d'activitats entorn alguns temes: NTIC, excursions, etc. ● Motius per no participar: ubicació dels espais, desinterès, estigmatització dels casals. 	<ul style="list-style-type: none"> ● S'ofereix un gran número d'activitats (gimnàstica, memòria, tai chi, playback, etc.). ● Les persones usuàries estan contentes amb el funcionament de les activitats.
Participants	<ul style="list-style-type: none"> ● Es considera que no hi ha prou participació a les activitats. ● Els homes solen participar menys per diferents motius: espais feminitzats, prefereixen altres activitats, els fa vergonya. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Les persones usuàries dels casals (centres cívics) o activitats tenen una forta implicació.
Accés a les activitats	<ul style="list-style-type: none"> ● El preu de les activitats dificulta que algunes persones hi accedeixin: als casals han deixat de ser gratuïtes, i les d'espais generalistes són menys assequibles (Ajuntament, Aqua, etc.). ● La distribució territorial implica desplaçaments molt llargs fins als equipaments, que a vegades no disposen de parades de transport properes (Casal Cívic la Mina, Can Sant Joan). ● L'accessibilitat del camí d'arribada a algun casal és millorable (Casal La Mina). ● Hi ha persones que no fan activitats perquè les desconeixen. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Que les activitats tinguin un cost fa que les persones s'hi sentin vinculades i implicades. ● Es valora positivament l'entorn d'alguns casals (ex. Casal de la Mina). ● Els horaris en què es programen les activitats són adequats per a les persones grans.

ÀREA 6. PARTICIPACIÓ CIUTADANA I TREBALL

Sub-àrea	Punts febles	Punts forts
Co-organització i voluntariat	<ul style="list-style-type: none"> • El nivell de participació varia en funció del barri. • Dificultats per involucrar les persones activament en l'organització d'actes. • Desconeixement dels espais on proposar activitats que es volen co-organitzar, de les opcions de voluntariat disponibles i d'on informar-se'n. • Els problemes de salut i tenir cura de familiars dificulta la participació. • Els equipaments basats en una relació unidireccional o assistencial dificulta que s'impliquin organitzant activitats. • Manca d'espais de coordinació entre els equipaments i recursos per impulsar la participació de persones grans. 	<ul style="list-style-type: none"> • El col·lectiu de persones grans és molt participatiu. • La renovació dels casals (centres cívics) promou que les persones s'apropiïn de l'espai i hi participin de forma activa co-organitzant activitats. • Impartir les activitats fa que se sentin útils, ho gaudeixen i facilita l'aprenentatge de les persones assistents. • Algunes persones participen en l'organització d'esdeveniments: festes del poble (p. ex. festa de la Gent Gran) o altres activitats (p. ex. calaix dels records). • Existeixen experiències de voluntariat reeixides: Creu Roja (menjador social, reforç escolar) i Càritas (banc d'aliments).
Participació institucional	<ul style="list-style-type: none"> • Desconeixement sobre els espais de participació institucionals. 	<ul style="list-style-type: none"> • Els espais on fan activitats (centres cívics) esdevenen espais de contacte amb l'Ajuntament, tot i no ser la seva funció principal.
Treball	<ul style="list-style-type: none"> • Les persones grans assumeixen la cura de nets/es quan la família viu una situació socioeconòmica difícil. • El temps destinat a la cura disminueix el temps per a la participació social i ciutadana. 	<ul style="list-style-type: none"> • La cura de familiars (parella, nets/es, pares/mares) els ofereix una ocupació, gratificació i els garanteix companyia.

ÀREA 7. COMUNICACIÓ I INFORMACIÓ

Sub-àrea	Punts febles	Punts forts
Comunicació impresa	<ul style="list-style-type: none"> ● La Veü com a canal únic d'informació fa que les activitats que no s'hi anuncien passin desapercibudes. ● L'escletxa digital fa que la informació disponible a webs, xarxes socials, etc. no arribi a les persones grans, especialment les dones. ● Els barris amb menys equipaments tenen més dificultats per estar informats d'activitats. ● Els panells informatius ubicats en els equipaments únicament informen a aquelles persones que hi solen passar per davant. ● Els butlletins són una bona eina per aquelles persones que els reben però no són poc coneguts. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Les principals fonts d'informació impreses són: <ul style="list-style-type: none"> - La Veü - Cartells situats als plafons d'equipaments - Butlletins dels equipaments que s'envien (on-line o via correu postal) a les persones subscrites. ● Bona valoració de La Veü gràcies a la tasca comunicativa que desenvolupa, i al seu format, que s'adequa a les persones grans. ● Tot i el poc ús de les xarxes socials, la més utilitzada és Facebook.
Comunicació oral	<ul style="list-style-type: none"> ● Les persones poc vinculades al teixit social desconeixen les activitats que s'hi realitzen. ● Montcada Ràdio és un canal poc utilitzat. 	<ul style="list-style-type: none"> ● La forta xarxa comunitària fa que el boca-orella sigui un dels principals canals d'informació.

ÀREA 8. SERVEIS SOCIALS

Sub-àrea	Punts febles	Punts forts
Funcionament del servei	<ul style="list-style-type: none"> ● Motius pels quals no es demanen ajudes: <ul style="list-style-type: none"> - Desconeixement dels mecanismes per sol·licitar-los. - Concepció que algunes necessitats són una qüestió individual i privada, que no han de resoldre l'administració (ex. adaptació de l'habitatge). ● Desconeixement dels criteris d'assignació ajudes, que contribueix a crear rumors. ● El temps de resposta d'algunes ajudes és llarg. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Bona valoració del tracte rebut pels i les professionals de Serveis Socials. ● Bona valoració de la informació que s'hi ofereix.
Servei d'Ajuda a Domicili	<ul style="list-style-type: none"> ● No cobreix totes les necessitats de les persones grans (ex. higiene 1-2 cops per setmana). ● Debat sobre si el temps d'espera per rebre el servei és elevat o no. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Valoració positiva: suport per a la higiene personal, acompanyament. ● Algunes persones consideren que hi ha un temps d'espera molt elevat i d'altres, no.
Servei de Teleassistència Domiciliària (TAD)		<ul style="list-style-type: none"> ● Els agrada la companyia quan els truquen per saber com estan i les tranquil·litza si es queden soles. ● És útil per a persones amb demències (p. ex. recordatori medicaments). ● Servei estès i que es concedeix de forma ràpida.
Ajudes adaptació de l'habitatge	<ul style="list-style-type: none"> ● Desconeixement sobre l'existència d'ajudes per a l'adaptació de l'habitatge. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Les persones que han rebut ajudes per l'adaptació del bany n'estan molt satisfetes. ● S'ofereixen ajudes en forma de material tècnic: tamborets, supletoris pel llit, cadires, grues, etc.

ÀREA 9. SERVEIS DE SALUT

Sub-àrea	Punts febles	Punts forts
Hospital	<ul style="list-style-type: none"> ● Dificultat per de desplaçar-se fins a Vall Hebron que afecta sobre tot a persones amb problemes de mobilitat. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Bona valoració del tracte i l'atenció mèdica rebuda pels i les professionals de l'Hospital.
Farmàcia	<ul style="list-style-type: none"> ● Desconeixement sobre si hi ha farmàcies de guàrdia i transport per accedir-hi. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Valoració positiva del tracte rebut. ● Són un punt de referència perquè són el recurs de salut més proper als veïns/es.
Centre d'Atenció Primària (CAP)	<ul style="list-style-type: none"> ● Llarga llista d'espera per demanar visita. ● Canvi massa freqüent de professional mèdic de referència. ● Reducció del temps visita. ● Desconeixement sobre si el CAP disposa de certes especialitats (ginecologia, pediatria). ● Valoració dispar sobre el fet que algunes visites siguin ateses per infermeria. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Molt bon tracte dispensat pels professional mèdic i d'infermeria. ● Targeta Cuida'm.
Urgències mèdiques nocturnes	<ul style="list-style-type: none"> ● Preocupació i angoixa perquè el CAP tanca a les 20h i no ofereix servei ambulatori d'urgències. ● Desconeixement i confusió sobre si hi ha servei de transport que traslladi a urgències. ● Preocupació per la reducció del nombre d'ambulàncies. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Racionalització del servei d'urgències eliminant l'atenció ambulatoria i substituint-la per ambulàncies medicalitzades amb major capacitat per donar resposta a afeccions greus.
Centre de Dia	<ul style="list-style-type: none"> ● Llista d'espera llarga. ● La qualitat del menjar ha empitjorat. ● L'equipament no té prou espai disponible. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Satisfacció en relació amb les activitats que s'hi fan.

Prescripció social

- **Baix nombre de derivacions** per prescripció social.
 - Debat sobre la **pertinença** de la prescripció social:
 - No es fan demandes emocionals als serveis de salut.
 - Començar a participar en activitats sol fer vergonya, per tant, és útil per fer el primer acompanyament i enllaç amb els recursos.
 - Algunes persones derivades per prescripció **no arriben al servei** o equipament.
- La prescripció social **facilita** que persones que no solen fer **activitats**, s'apunten a fer-ne.
 - La recomanació provinent d'una veu autoritzada té major impacte en les persones.
 - És una bona eina per reduir l'aïllament.

Annex 2. Relació entre necessitats, actuacions realitzades i propostes

A continuació, s'exposa una taula que recull la relació de les necessitats identificades a la diagnosi, les actuacions que actualment s'estan desenvolupant i un seguit de propostes de millora plantejades pel cos tècnic de l'Ajuntament. Concretament, la taula inclou:

- **Punts febles:** les necessitats, demandes i punts febles expressades en les sessions de treball. La bateria de necessitats s'ha obtingut de l'anàlisi categorial de la informació apareguda en els grups de discussió i respon a les valoracions i opinions expressades pel conjunt de les persones participants. En la taula es mostren, únicament, aquelles necessitats sobre les que s'estan duent a terme actuacions municipals que li donen resposta o per les que se n'han proposat.
- **Actuacions actuals:** si és una actuació que ja s'està duent a terme i, únicament, caldria seguir desenvolupant.
- **Actuacions noves:** si és una actuació que no s'està desenvolupant i, per tant, implica generar-la de nou.
- **Ampliació d'actuacions:** si és una actuació que ja s'està duent a terme però que caldria ampliar. Per exemple, si es duu a terme en un barri però s'identifica que cal desenvolupar-se, també, en algun altre barri on encara no s'està fent.
- **Àrees:** finalment, trobareu aquella àrea o àrees implicades en l'execució de les actuacions.

Àrea 1. Espais a l'aire lliure i edificis

Sub-àrea	Punts febles	Actuacions			
		Actual	Nova	Ampliació	Àrees
General		Aplicació de la Llei 13/2014, d'accessibilitat de Catalunya a tots els projectes que es redacten a l'Ajuntament, urbanització de carrers, zones verdes, equipaments, etc.		Disseny dels nous espais urbans. Els espais que es dissenyen de nou, es fan accessibles, amb arbrat (si la secció ho permet), mobiliari urbà adequat i soterrament de les instal·lacions aèries.	Projectes i obres
Espais verds i parcs	1.1 Manca d'espais verds a l'interior del nucli urbà.	Millora de l'espai de la Plaça Lluís Companys (Consell infantil)	Millora del Parc Vista Rica		Projectes i obres
	1.2 Manca d'accessibilitat a certs espais verds: carrers amb trànsit elevat, voreres estretes (ex. Parc Antiga Cerveseria).	Pla de Mobilitat Urbana i Sostenible			Serveis municipals
		Noves urbanitzacions seguint la llei d'accessibilitat	Nou accés vianants al camp futbol (en redacció) Desenvolupar estudi accessibilitat Santa Elvira		Projectes i obres
	1.3 Manca de tanques de protecció (ex. Parc de Collserola, Can Cuiàs).	Es van retirar les tanques perquè estaven en mal estat (2017-2018) i s'ha fet la demanda al consorci del Parc de			Medi ambient

			Collserola (és competència seva), però s'està pendent d'executar a la disponibilitat pressupostària.			
		1.4 Parcs amb manca d'arbres o altres elements per protegir-se del sol (ex. al voltant de la biblioteca, C/ Barcelona).		Canviar secció dels carrers (es perden aparcaments)		Projectes i obres
Parcs, places i carrers	Brutícia	1.5 Elements dels espais públics que requereixen més cura : <ul style="list-style-type: none"> - Fonts inutilitzades (embossades, o brutes). - Mobiliari urbà fet malbé (bancs, escombraries, pilones). - Arbres i arbustos sense podar. - Altres: deixalles, excrements, zones abandonades (ex. Parc de les Aigües, PI- de la Pedra, zona de la Valentine). 	Informadors a la via pública per informar als propietaris de gossos de l'obligatorietat de recollir les defecacions dels seus animals i gestionar correctament les deixalles.			Medi ambient i salut pública
			Nova licitació que inclogui neteges més periòdiques de fonts.			Serveis municipals
			Aplicació de noves tècniques de poda.			Serveis municipals
		1.6 Zones propietat d' Adif presenten un estat de deixadesa i brutícia.	Seguiment, manteniment ADIF-Ajuntament			Projectes i obres
		1.7 Carrers amb terra fa que es vegin més bruts (ex. al voltant de l'església).				

Carrers	1.8 Barreres arquitectòniques: <ul style="list-style-type: none"> - Pendants amb rampes i escales sense agafadors (ex. Can Cuiàs, Parc Salvador Allende). - Pendants amb escales, que no disposen de rampa (ex. camí al cementiri) 	Pla accessibilitat Santa Elvira		Redacció del pla d'accessibilitat per tot el municipi	Serveis municipals
	1.9 Passos a nivell per les vies del tren.	Taula soterrament. Implementació de la comissió tècnica soterrament	Soterrament R2		Projectes i obres
	1.10 Calçada deteriorada amb sots i forats.	Pla asfaltats		Seguir amb el programa asfaltats	Projectes i obres
	1.11 Problemàtiques amb la ubicació d'alguns passos zebra : trams amb pendents, lluny del lloc de destí, etc. (ex. parada d'autobús ambulatori Indianes, Can Cuiàs)	Els projectes nous tenen en molt en compte l'accessibilitat.			Projectes i obres
Voreres		Carrers estrets amb plataforma única		Projecte ampliació de la vorera La Ribera	Projectes i obres
	1.12 Estretes: dificulten pas amb cadira de rodes, carrets, cadires elèctriques, etc.	Ampliació en modificacions d'acord a les ordres VIV mínim 1,80m.	Nova proposta d'ordenança de regulació de l'espai públic per treure les terrasses de les voreres estretes		Serveis municipals

		1.13 Mal estat de conservació: irregulars, amb sots, paviment lliscant, en pendent lateral, etc.				
		1.14 Elements que en dificulten el pas: cables d'il·luminació, pals de telefonia, cotxes mal aparcats, arbres, escocells sense cobrir, tanques que envaeixen la vorera, etc.	Nous projectes: soterrament instal·lacions aèries			Projectes i obres
			Nous subministraments: sempre soterrats			Serveis municipals
		1.15 Vorades: vorades altes, rampes salva-vorades que mantenen un petit desnivell. Ex. zones identificades amb voreres en mal estat: Llacuna, Pla de Can Coll, Font Pudenta, Santa Maria, Can St. Joan, la Rivera, Terra Nostra, Colon, C/ Puigcerdà.	Obres noves: accessibilitat prioritària			Projectes i obres
			Destinació dels plans d'ocupació a la reparació de voreres.			Serveis municipals
Mobiliari		1.17 Manca de bancs , especialment, rellevant en els carrers més transitats . (ex. C/Reixagó, Ferrer i Guàrdia, Països Catalans, Clavell). 1.18 Aspectes a millorar dels bancs: - El model Romàntic no s'adapta a les persones grans (són massa baixos). - Ubicació: estan al sol i no tenen bones vistes.	Ja no s'instal·len bancs del model romàntic			Serveis municipals
		1.19 Manca de marquesines i bancs en algunes parades d'autobús d'alguns barris (ex. parada Terra Nostra).	Instal·lació de bancs (si es disposa d'espai) a parades			Serveis municipals

	<p>1.20 Alguns barris no disposen de màquines per fer exercici.</p>				
	<p>1.21 Algunes zones no estan prou ben il·luminades (els fanals no fan prou llum o hi ha arbres que la tapen).</p>				
Edificis públics	<p>1.22 Problemàtiques d'accés als edificis públics:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Camí d'entrada al casal (centre cívic). - Accés a comerços (esglaons, etc.). 	<p>Requeriment als nous comerços del compliment de la normativa d'accessibilitat</p>			<p>Control d'activitats</p>
	<p>1.23 Elements de l'interior d'alguns edificis millorables:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Manca d'aire condicionat en algunes sales. - Presència d'humitat, especialment, en edificis antics. - Mobiliari poc adequat per a persones grans (ex. butaques de la biblioteca). 	<p>Pla d'inversions anuals per a la millora de la climatització</p>	<p>Revisió edificis públics sense aire condicionat</p>		<p>Serveis municipals</p>
Trànsit	<p>1.30 Les bicicletes van per zones prohibides (voreres o ponts, com el del Riu Ripoll).</p>	<p>Instal·lació d'un Carril bici al C/ Vinyes</p>			<p>Projectes i obres / manteniment</p>
	<p>1.31 Conflictes i accidents en els trams en què vianants i vehicles no motoritzats comparteixen l'espai (ex. C/ Besòs, Parc de la Ribera).</p>				

Àrea 2. Transport

Temàtica	Punts febles	Actuacions			
		Actual	Nova	Ampliació	Àrees
Transport privat	2.3 Debat entorn si ha millorat l'aparcament amb la instauració de la zona taronja .	A la zona taronja, la disponibilitat al matí és de 20% i a la tarda del 7%.			Serveis municipals
	2.4 Característiques que dificulten la conducció : traçat urbà, carrers estrets, cotxes mal aparcats.	Col·locació de pilones en casos de reiteració i inacció			Serveis municipals
	2.8 El Transport urbà no cobreix les necessitats de desplaçaments dels barris (ex. Terra Nostra, Can Cuiàs) a causa de: <ul style="list-style-type: none"> - Baixa freqüència. - Manca de parades en algunes zones dels barris. - Parades allunyades de recursos/serveis (ex. Ajuntament, Casal de la Mina, cementiri, tanatori). 		Finalització obra N-150. Realitzar nova proposta de recorregut (bus circular)	Serveis municipals	
Transport adaptat	2.10 Manca d'oferta de transport adaptat fins als casals (centres cívics).	Transport adaptat per tots els casos valorats per Treball Social per anar a centres cívics.	Transport discrecional als casals per a persones amb dificultat		

Àrea 3. Habitatge

Àrea	Sub-àrea	Punts febles	Actuacions			
			Actual	Nova	Ampliació	Àrees
Adaptació	Accés a l'habitatge	<p>3.1 Edificis sense ascensors, sobre tot en barris d'antiga construcció.</p> <p>3.2 Dificultats per instal·lar ascensors: comunitat de veïns no aprova la despesa, no es pot assumir el cost, no hi ha prou espai per instal·lar-ne.</p> <p>3.3 Entrada als edificis amb esglaons o desnivells.</p>	Ajudes de rehabilitació de l'AMB	Habitatges compartits joves/gent gran.		
		<p>3.4 Banyeres de difícil accés, sense agafadors o nanses.</p>	<p>Projecte arranjamet d'habitatges de l'Ajuntament i la DIBA.</p> <p>Arranjaments: la DIBA disposa de Programa biennal.</p>			
		<p>3.5 Banys sense el canvi a plat de dutxa.</p>	<p>Arranjaments: DIBA disposa de Programa biennal.</p>			
	Interior de l'habitatge	<p>3.6 Adaptacions d'habitatge executades incorrectament: plat de dutxa que manté un petit desnivell, etc.</p>	<p>Arranjaments: DIBA disposa de Programa biennal.</p>			
		<p>3.7 Portes estretes (no hi passen les cadires de rodes).</p>	<p>Arranjaments: DIBA</p>			
		<p>3.8 Edificis foscos i humits que perjudiquen la salut.</p>	<p>Arranjaments DIBA</p>			
		<p>3.9 Manca d'altres adaptacions: baranes al llit, adaptador al vàter, armaris accessibles.</p>	<p>- Projecte d'ajuts tècnics</p> <p>- Arranjaments DIBA</p>			
					Negociar amb la diputació l'adjudicació de més arranjaments.	
						Serveis socials

			- Bonificació en llicències d'obres.			
Alternatives	3.10 Residències: llista d'espera llarga i manca de places de titularitat pública.			Residència; Centre de dia "Les Vinyes"		
	3.11 Manca d'alternatives a la residència: pisos compartits, co-housing, etc.		- Borsa d'habitatges mediació - Programa gent jove-gent gran			
Proximitat dels serveis	3.13 El tancament del petit comerç obliga les persones a desplaçar-se.		Pla Especial d'USOS			

Àrea 4. Respecte i inclusió social

Sub-àrea	Punts febles	Actuacions			
		Actual	Nova	Ampliació	Àrees
Xarxa veïnal	4.1 Tot i que la xarxa veïnal encara és forta i garanteix un bon tracte per part de veïns/es, es percep que s'està perdent.	<p>Xarxa d'intercanvi de coneixement: és un sistema d'intercanvi de sabers i/o experiències obert a tothom, sense ànim de lucre. Les persones interessades poden oferir o rebre coneixements tant de tipus intel·lectual com de contingut tècnic o artístic. Està en funcionament en equipaments Cívics.</p> <p>Equipaments cívics Són espais de proximitat on la ciutadania pot reunir-se i relacionar-se, fer activitats, etc. Actualment hi ha 3 Centres Cívics i un Casal de gent gran</p>	Xarxa Radars	<ul style="list-style-type: none"> - Programar més activitats comunitàries. - Impulsar les accions de les XIC 	Ciutadania, Serveis Socials
	4.2 Emergeixen situacions de conflicte quan es fan múltiples usos d'un mateix espai (nens/es jugant a pilota i persones grans xerrant, bicis i vianants, etc.).	Patis oberts amb i sense dinamització		Obrir més patis escolars	Educació
Comportaments respectuosos	4.3 Pràctiques i discursos edadistes que estigmatitzen i menystenen les persones grans.	Xarxa antirumors			Serveis socials, polítiques d'inclusió
		Protocol de prevenció del maltractament en gent gran			

	<p>4.4 Es percep que s'estan perdent senyals de respecte: saludar pel carrer, cedir el seient, ajudar a carregar bosses, etc.</p>	<p>Accions dirigides a impulsar el bon tracte</p>	<p>Actuacions joves / gent gran</p>	<p>Més espais de trobada entre diferents generacions amb finalitat de transmetre valors i senyals de respecte</p>	<p>Educació</p>
--	---	---	-------------------------------------	---	-----------------

Àrea 5. Participació social

Sub-àrea	Punts febles	Actuacions			
		Actual	Nova	Ampliació	Àrees
Espais de participació social	7.1 Manca d'espai a alguns equipaments per acollir totes les activitats que s'hi volen fer (ex. Centre Cívic l'Alzina).	S'ofereix l'ús i les instal·lacions escolars			Educació
		Hi ha equipaments amb espai de trobada: Casal Mina, l'Alzina, Can Cuiàs (bar) Kursaal i d'altres no (La Ribera, hotel entitats)			Ciutadania
Oferta d'activitats	7.3 Demanda d'activitats entorn alguns temes: teatre, NTIC, excursions, etc.	<p>Cursos i tallers Xarxa equipaments i cursos i tallers IME:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cursos Casal Mina organitzats per l'Ass. gent gran i la Fund. La Caixa. - Cursos Casal Cívic MiR (Generalitat). - Cursos organitzats per les XIC - Montcada camina - Programa de sortides per a recórrer diferents indrets del municipi. 	Programa d'extensió universitària (2019)		Ciutadania
Accés a les activitats	7.9 L'accessibilitat del camí d'arribada a algun casal és millorable (Casal Cívic la Mina).	S'han fet millores en l'accessibilitat al casal recentment (baranes)			Ciutadania
Activitats intergeneracionals	7.11 Activitats intergeneracionals són poc habituals.	Treball transversal entre diferents departaments de l'àrea social: Calaix Records, DILS, Sant Jordi, TastaJocs			Educació Ciutadania Policia Inclusió Cultura

		Calaix dels Records: Espai de relació entre infants i gent gran, a l'entorn de conèixer els jocs tradicionals			Educació, Ciutadania
	7.12 Tot i el pas de casals a centres cívics, segueixen sent espais de persones grans.	Diversificació d'espais de trobada per famílies: Casal Cívic Salvador Allende. Famílies amb nadons		<ul style="list-style-type: none"> - Diversificació d'horaris entre altres entitats. - Evitar monopolitzar espais. 	Educació

Àrea 6. Participació ciutadana i treball

Temàtica	Punts febles	Actuacions			
		Actual	Nova	Ampliació	Àrees
General	6.1 Circumstàncies que dificulten la participació: tenir cura de familiars, problemes de salut.	Serveis de canguratge (de nens petits) en activitats adreçades a dones.		El servei de canguratge i/o cuidatge es podria ampliar a altres col·lectius, no només a dones.	Igualtat, Ciutadania
Co-organització, col·laboració i voluntariat	6.2 Dificultats per involucrar les persones activament en l'organització d'actes.	<p>Actes intergeneracionals:</p> <p>Dia internacional de la Llengua materna (DILM), Fira del joc i la joguina (Tastajocs) i Fira de Sant Jordi:</p> <p>la gent gran col·labora en aquests actes aportant la seva experiències en diversos tallers i activitats.</p> <p>Calaix Records:</p> <p>activitat que es fa als Casals, on la gent gran ensenya jocs tradicionals als nens de les escoles.</p> <p>Activitat de suport als centres escolars: les escoles demanen col·laboració a la gent gran per</p>			Educació

		reforçar el currículum escolar (coral, reforç lectura, memòria històrica, hort, etc.)			
		Programa envelliment actiu: Tallers i activitats destinats a millorar la qualitat de vida			Ciutadania
	6.4 Desconeixement sobre opcions de voluntariat disponibles i d'on informar-se'n.		Programa de voluntariat (2019): a partir del Portal d'Entitats, s'està preparant el projecte. Oficina de voluntariat.		Ciutadania
	6.5 Manca d'espais de coordinació entre els equipaments i recursos per impulsar la participació de persones grans.				
Participació institucional	6.6 Desconeixement sobre els espais de participació institucionals.	Portal transparència i plataforma Montcada Participa: On es recullen tots els processos participatius oberts i els espais estables de participació ciutadana	Guia didàctica Reglament participació: Quan s'aprovi de forma definitiva el nou Reglament es farà una guia breu per explicar de forma senzilla els diferents		Ciutadania

			canals de participació.		
	<p>6.7 Quan es volen fer propostes de millora del municipi, se sol acudir als espais o equipaments que solen utilitzar (ex. centres cívics).</p>	<p>Montcada participa és la plataforma on la ciutadania pot fer propostes i /o votar en els processos participatius oberts</p> <p>Regidors de barri Per acostar els regidors a la ciutadania i recollir directament propostes i suggeriments.</p> <p>Plens Qualsevol persona pot intervenir en el torn obert de paraules en els plens</p>			Ciutadania
Treball	<p>6.8 Les persones grans assumeixen la cura de nets/es quan la família viu una situació socioeconòmica difícil.</p> <p>6.9 El temps destinat a la cura disminueix el temps per a la participació social i ciutadana.</p>			Augment d'activitats de lleure per infants	Esports, educació

Àrea 7. Comunicació i informació

Sub-àrea	Punts febles	Actuacions			
		Actual	Nova	Ampliació	Àrees
Fonts d'informació utilitzades	5.1 Els panells informatius ubicats als equipaments únicament informen a qui sol passar per davant.	Altres canals con La Veu, Montcada ràdio, xarxes socials, circuit de comunicació municipal (TAM's, MUPI's, columnes, pantalles)			Comunicació municipal
	5.2 Els butlletins són poc coneguts.	Publicació quinzenal de La Veu, que té més de 25 anys d'antiguitat			Comunicació municipal
Valoració de les fonts	5.3 La Veu com a canal únic d'informació fa que les activitats que no s'hi anuncien passin desapercubudes.			Més informació municipal i d'activitats amb l'ampliació de pàgines de La Veu.	Comunicació municipal
	5.4 L' escletxa digital fa que la informació disponible a webs, xarxes socials, etc. no arribi a les persones grans, especialment les dones.		Formació digital a casals i centres cívics.		Ciutadania
	5.5 Les persones poc vinculades al teixit social desconeixen les activitats que s'hi realitzen.	Manteniment de la transmissió tradicional d'informació: en paper.			Comunicació municipal
General		Manteniment de la transmissió tradicional d'informació: en paper.			Comunicació municipal
		Circuit de pantalles digitals als equipaments municipals i públics			

Àrea 8. Serveis Socials

Temàtica	Punts febles	Actuacions			
		Actual	Nova	Ampliació	Àrees
Funcionament del servei	8.1 Motius pels quals no es demanen ajudes: <ul style="list-style-type: none"> - Desconeixement dels mecanismes per sol·licitar-los. - Concepció que algunes necessitats són una qüestió individual i privada, que no han de resoldre l'administració (ex. adaptació de l'habitatge). 	Oberts a oferir tota la informació en entrevista individual.	Crear grups per informar d'ajudes i circuits		<ul style="list-style-type: none"> - Polítiques d'inclusió - Serveis socials
	8.2 Desconeixement sobre els critèris per atorgar ajudes, que contribueix a crear rumors (s'atorguen en funció de l'origen, nombre de fills/es, propietats, etc.).	Oberts a oferir tota la informació en entrevista individual.	Crear grups per informar d'ajudes i circuits		<ul style="list-style-type: none"> - Polítiques d'inclusió - Serveis socials
		Xarxa antirumors			
	8.3 Es considera que el temps de resposta a algunes ajudes és llarg.	S'intenta reduir el temps d'espera sempre que no depengui d'un altre servei.			
Servei d'Ajuda a Domicili	8.4 No cobreix totes les necessitats de les persones grans (ex. higiene 1-2 cops per setmana).		Demandar més pressupost per ampliar i agilitzar el recurs	Intensificar el temps del servei sempre que es pugui. Ampliació pressupost 2019 (si s'aprova)	Serveis socials

	8.5 Debat sobre si el temps d'espera per rebre el servei és elevat o no.			Ampliació pressupost 2019 (si s'aprova)	Serveis socials
Ajudes adaptació de l'habitatge	8.6 Desconeixement sobre l'existència d' ajudes per a l'adaptació de l'habitatge.	Programa Arranjaments anual Diputació			Serveis socials
Altres	8.7 Desconeixement sobre alternatives existents per a la cura de familiars (cuidadors/es autònomes, empreses, etc.).	Guia per combatre el maltractament Treballadors socials: Ajuntament i CAP's Grups d'ajuda mútua	Crear grups per rebre informació de forma col·lectiva.		

Àrea 9. Serveis de Salut

Temàtica	Punts febles	Actuacions			
		Actual	Nova	Ampliació	Àrees
General	<p>9.1 Canvi massa freqüent de professional mèdic de referència.</p> <p>9.2 Reducció del temps visita.</p> <p>9.3 Preocupació per la reducció del nombre d'ambulàncies.</p> <p>9.4 Llarga llista d'espera per demanar visita.</p> <p>9.5 Desconeixement sobre si el CAP disposa de certes especialitats (ginecologia, pediatria).</p> <p>9.6 Valoració dispar sobre el fet que algunes visites siguin ateses per infermeria.</p>	Petició que es fa constantment des de l'Ajuntament al CatSalut. No és competència municipal.			
Servei d'urgències	<p>9.7 Preocupació i angoixa perquè el CAP tanca a les 20h i no ofereix servei ambulatori d'urgències.</p>			- Més informació, anuncis a La Veu i al web	
	<p>9.8 Desconeixement sobre si hi ha farmàcies de guàrdia i transport per accedir-hi.</p>	Informació al web Montcada.cat		- Millorar la informació i comunicació vers el taxi.	Comunicació municipal
	<p>9.9 Desconeixement i confusió sobre si hi ha servei de transport que traslladi a urgències.</p>	Es paga el desplaçament (anada/tornada) en taxi al CAP de Cerdanyola quan el CAP de Montcada i Reixac està tancat.		- Millorar la comunicació d'actuacions municipals que es fan en matèria de salut, tot i que siguin competència CatSalut.	Salut pública Comunicació municipal
CAP	<p>9.10 Llarga llista d'espera per demanar visita.</p>	Competència CatSalut: Trucar al 061			Salut pública

	<p>9.11 Desconeixement sobre si el CAP disposa de certes especialitats (ginecologia, pediatria).</p> <p>9.12 Valoració dispar sobre el fet que algunes visites siguin ateses per infermeria.</p>				
Centres de dia	<p>9.13 Llista d'espera llarga.</p> <p>9.14 La qualitat del menjar ha empitjorat.</p> <p>9.15 L'equipament no té prou espai disponible.</p>	Orientar a un centre de dia privat mentre arriba una plaça pública (es valora ajuda segons el cas).	Creació centre de dia		
Prescripció social	<p>9.16 Debat sobre la pertinença de la prescripció social:</p> <ul style="list-style-type: none"> - No es fan demandes emocionals als serveis de salut. - Començar a participar en activitats sol fer vergonya, per tant, és útil per fer el primer acompanyament i enllaç amb els recursos. <p>9.17 Baix nombre de derivacions per prescripció social.</p> <p>9.18 Algunes persones derivades per prescripció no arriben al servei o equipament.</p>	Informació Institut Català de la Salut (ICS) d'espais on derivar.			

Agraïments

La realització d'aquest projecte no hagués estat possible sense la participació de les més de 200 persones que hi han col·laborat. Per això, volem agrair la participació a les **144 persones grans** que han format part dels grups de discussió, el fòrum participatiu o han contestat el formulari de prioritització. De la mateixa manera, volem donar les gràcies a les **13 persones** que han aportat el seu coneixement als grups de discussió des de la seva experiència de **cuidadores**, o bé a partir del seu **extens coneixement del municipi**.

En segon lloc, volem agrair l'expertesa que han aportat les **7 persones que treballen atenent a persones grans** des dels serveis sanitaris, recursos culturals, o recursos socials, i han participat als grups de discussió.

Per últim, volem ressaltar la tasca que han dut a terme els **tècnics i tècniques de l'Ajuntament de Montcada i Reixac** i dels diferents recursos del municipi a l'hora d'impulsar el projecte:

- Albert Arévalo – coordinador àrea social
- Àngel Luque – tècnic d'envelliment actiu
- Anna Carruesco – cap servei ciutadania
- Carme Torras – administradora Casal Cívic de Montcada i Reixac
- Carmen Campos – dinamitzadora del Casal de gent gran Casa de la Mina
- Carmen Vilas – dinamitzadora del Centre Cívic la Ribera
- Inés Fernández – tècnica d'Educació
- Jordi Català, Cap Salut Pública – Medi Ambient i control d'activitats
- Josep Maria Gomis – Arquitecte Cap del Servei d'Urbanisme i Habitatge
- Josep Pubill – Cap Serveis Municipals i tècnic de Protecció Civil.
- Lluïsa Casado – coordinadora Àrea Econòmica
- Mar Sempere – regidora de serveis socials i presidenta de l'àrea social
- Mònica Martínez – regidora de ciutadania
- Montse Porta – dinamitzadora Centre Cívic Can Cuias
- Oriol Parés Arquitecte – Cap del Servei de Projectes, Obres i Pla de Barris
- Pilar Cazorla – cap tècnica de participació ciutadana
- Quima Gimbert – tècnica de participació ciutadana
- Raul Rivas – tècnic de imatge i so Montcada comunicació
- Roger Matamoros – dinamitzador Centre Cívic l'Alzina
- Rosa Fernández – tècnica de serveis socials responsable gent gran
- Sílvia Diaz – tècnica comunicació i protocol
- Tania Bernal – tècnica d'Educació
- Teresa Fernández – tècnica de serveis socials responsable gent gran

**Diputació
Barcelona**

**Àrea d'Atenció
a les Persones**

Gerència de Serveis de Benestar Social

Recinte Mundet. Edifici Serradell Trabal, 4a planta

Passeig de la Vall d'Hebron, 171

08035 Barcelona

www.diba.cat/benestar

gs.benestars@diba.cat